

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTEKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

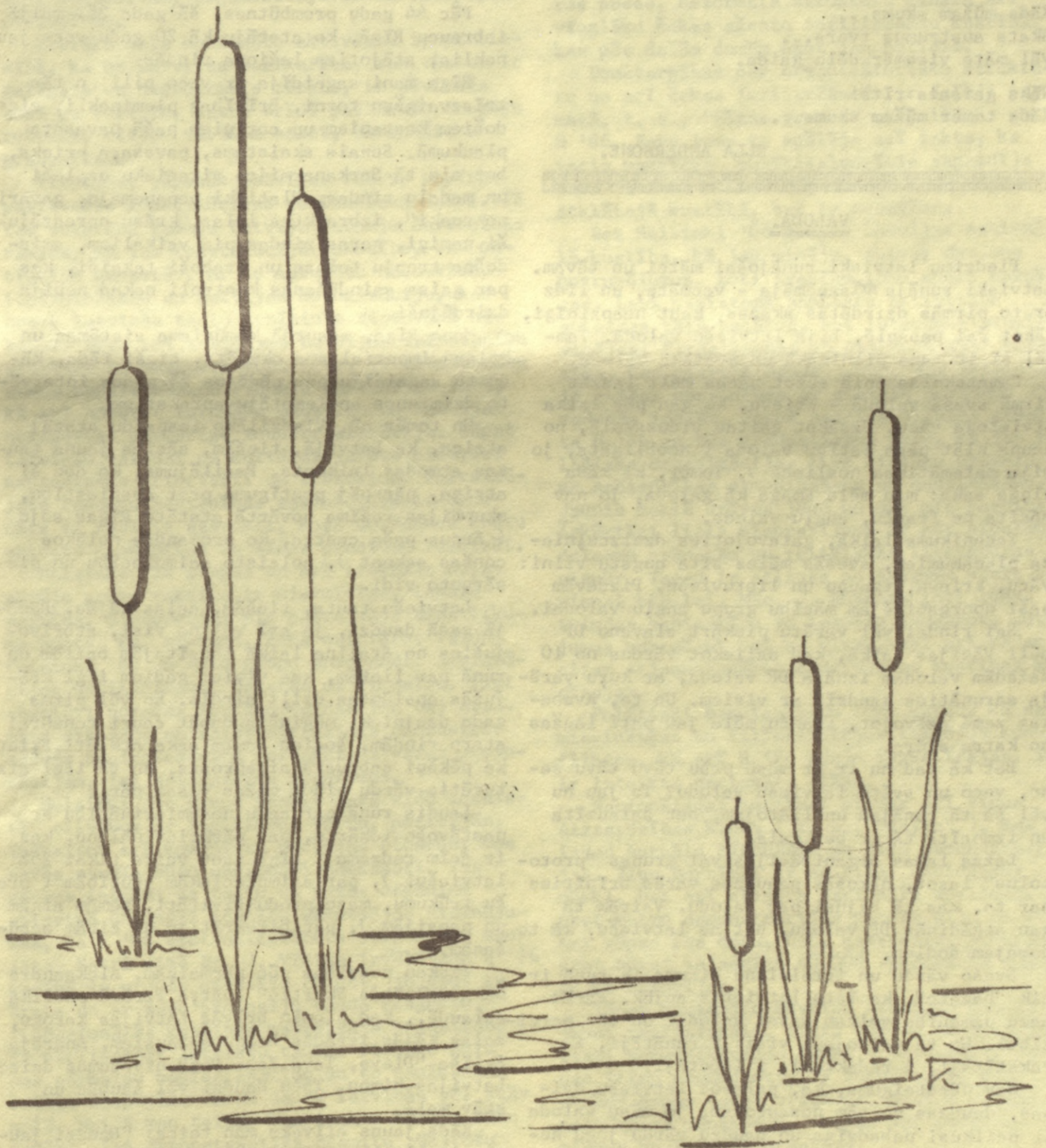
ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1988. GADA SEPTEMBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

40. GADA GĀJUMS Nr. 9. (474.)

MŪŽĪGĀS SKUMJAS.

Klāj zemi nakts!
Klāj zemi tumša nakts.
Un purva dūcī dreb gaiss no dobjiem
Sirdi plosošiem
Vaidiem.

Tur dienā zvēram līdzīgs cilvēks bij,
Kas izsalcis pēc asins šalts.
Klus mirušie,
Tik tie, kas nāvi gaida,
Sāpēs vaid,
Klāj zemi nakts.

Nāks gaišais rīts!
Nāks gaviļēdams gaišais rīts!
Bet mūžam klusēs mirušie
Un kas vēl tagad nāvi gaida.

Nāks jauna dzīve!
Nāks dzīve pilna cerībām
Kā gaišais rīts - - -

Kāds mūžam skums...
Skats austrumus tvers...
Vēl māte vienmēr dēlu gaida.

Nāks gaišais rīts!
Kāds tomēr mūžam skums....

ELLA ANDERSONE.

VALODA.

Piedzimu latviski runājošai mātei un tēvam. Latviski runāja arī sapņēja - vecmāte, un līdz ar to pirmās dzirdētās skaņas, kaut neapzinīgi, nākot šai pasaulē, bija latviešu valodā. Tāpat šī ir mana pilnīgākā un svētākā valoda.

Pamatskolas solā sēžot nācās mēli laužīt pirmā svešā valodā - krievu, ko gan pēc laika atvietoja vācu. Uzsākot gaitas vidusskolā, no jauna klāt nāca latīņu valoda (neobligāta, jo biju matemātikas nosliecē). Tomēr, kā kāda ziņģe saka: man mēle smaga kā galoda, jo nav mācīta ne franču, angļu valoda.

Technikuma laikā, gatavojoties dzelzceļnieka pienākumiem, svešās mēles sīta augstu vilni: vācu, krievu, igauņu un lietuviešu. Piedevām pašī noorganizējam mācību grupu angļu valodai.

Šai rindai vēl varētu piekārt slaveno DP mēli Vācijas laikā, kad saliekot vārdus no 10 dažādām valodām iznāca DP valoda, ar kuru varēja sarunāties gandrīz ar visiem. Un te, Kvebekas zemē dzīvojot, franču mēle jau pati laužas no katra stūra.

Bet kā tad nu ir ar mūsu pašu tēvu tēvu seno, veco un svēto latviešu valodu? To jau nu vēl šā tā runājam un lietojam, bet salauzītā un izmocītā tā ir bez gala.

Dažas labas organizācijas vai grupas "protokols" lasot, nākošās paudzes varēs brīnīties par to, kas tā bijusi par valodu. Vairāk tā gan atgādinās DP valodu, bet ne latviešu, kā to domājam šodien.

Svešo vārdu un izteicienu birums ik runā ir tik "bagāts", ka īsts latvietis apjūk. Pārāk mazu uzmanību veltam savai valodai un tās pareizībai. Un te vainojami visi: i runātāji, i rakstītāji, i redaktori, i labotāji.

Nav pārsteigums, ka, palasot latviešu dainas, daudzas no tām nesaprotam, jo mūsu valoda ir palikusi nabadzīga un daudzu vārdu jēgu nesaprotam.

Lai atvērtu bagātīgos latviešu kultūras krā-

jumus pūra lādēs, nepieciešama pareiza un īsta latviešu valoda. Par to daudz runāts, daudz rakstīts, bet samērā maz vērības veltīts šim jautājumam.

Skolotāja vērtība, kas bērniem māca valodu, ir ļoti svarīga un liela. Tā var radīt mācīšanās dziņu, vai arī to sabojāt. Nelaime tā, ka izvēle un labā atrašana nav viegla un bieži vien neatrisināma.

Lai mācītos un apgūtu latviešu valodu, kur un kādos apstākļos, pats galvenais un svarīgākais ir ģimene. Tas arī ir vienkāršākais veids. Pūles tiek labāk atalgotas, ja tām velta nopietnību un gribu. Skolas, kursi un tā tālāk var zināšanas papildināt un bagātināt, bet tādu pamatu, kādu var dot ģimene, nerasniegt.

AGRUMU PĒTERIS.

NACIONĀLĀ ATMODA LATVIJĀ.

Pēc 44 gadu prombūtnes, šā gada 25. maijā iebraucu Rīgā, ko atstāju kā 20 gadu vecs jauneklis, stājoties leģiona rindās.

Rīga mani sagaidīja ar veco pili un tās trīszvaigžņu torni, Brīvības pieminekli, ziedošiem kastājiem un cerījiem pašā pavasara plaukumā. Senais skaistums, pavasara prieks, bet aiz tā Sarkanarmijas virsnieku uzpleči un medaļu rindas, "latīški nepapemaju, gavari po ruski", izbrauktais ielas, krāsu neredzējuši namiņi, gaŗas rindas pie vaikaljiem, smirdošas trepju telpas un graboši taksīši, kas par gaisa saindēšanas kontroli nekad nebija dzirdējuši.

Mana Rīga, absurdā komūnisma sistēmas un krievu imperialisma okupēta, tieši tāda, kādu to sagaidīju pēc pēdējos 25 gados intervēto dzimtenes apciemotāju aprakstiem.

Un tomēr nē. Visdziļāko iespaidu atstāj atziņa, ka Latvijā, tiešām, sācies jauns tautas atmodas laikmets. Pacilājums, ko dod šī atziņa, pārspēj pretīgumu pret apspiestību, okupācijas režīma novārtā atstāto Rīgas seju (ārpus paša centra, ko proņandas nolūkos cenšas sakopt), nolaisto saimniecību un piesārņoto vidi.

Latviešu tauta, tiešām, ceļas kājās. Pēdējā gadā daudzi, ja arī vēl ne visi, atbrīvojušies no Staļina laikā iedzītajām bailēm un runā par lietām, kas viņiem gadiem ilgi krājušās apslēptas dziļi sirdīs. Ko vēl pirms gada dzejnieki mēģināja dabūt cauri cenzūrai starp rindām, šodien tauta saka atklāti. Šķiet, ka pēkšņi sabrucis aizsprosts, un tā ilgi aizturētie vārdu plūdi gāžas visam pāri.

Ļaudis runā par savu neapmierinātību ar pastāvošo iekārtu, par pārkrievināšanu, kas ir acīm redzama (Rīgā esot vairs tikai 25% latviešu!), par saimnieciskām grūtībām (preču trūkumu, mazo produktivitāti, zemām algām un pensijām), par birokrātiju un citām nebūšanām.

Izskan prasības pēc pārmaiņām. Aleksandra Čaka "Mūžības Skartie" teātra izrādē publika aplaudē, kad piemin brīvās Latvijas karogu, ceļas kājās izrādes beigū aplausiem. Andrēja Eglīša "Dievs, Tava Zeme Deg" uzvedumos dzied Latvijas himnu. Taču daudzi vēl šaubās un stāv malā.

Kāds jauns cilvēks man teica: "Daudzi jauni, izglītoti profesionāļi nacionālajai kustībai jūt līdz, bet tanī nepiedalās, jo netic,

ka pašreizējā relatīvā brīvība pastāvēs, ka Krievija jebkad atstās Baltijas jūras krastu, pēc kuŗa cīņijās Jānis Briesmīgais un Pēteris Lielais. Staļinisma teroram atgriežoties, šodienas drošniekiem būs par savu sacelšanos jāsamaksā."

"Pierādiet viņiem, ka Latvijas neatkarība var būt paliekoša realitāte un ne tik pārejošs atkusnis, un viņi būs mūsu rindās," viņš piebilda.

Sajā vispārējā nacionālās atmodas vidē darbojas Helsinki '86 grupa, baznīcas, Vides Aizsardzības klubs un daudzas citas vairāk vai mazāk organizētas grupas.

Lai gan jau iepriekš biju rūpīgi lasījis viņu memorandus, uzsaukumus un statūtus, personīgās sarunās ar daudziem nacionālās kustības vadītājiem un aktivistiem radās skaidrs priekšstats par viņu stratēģiju, taktiku, prioritātēm, vajadzībām, organizāciju un savstarpējām attiecībām.

Lielākā daļa nacionālo aktivistu ir pārliecībā, ka uz Latvijas neatkarību, kas visiem ir galīgais un negrozamais mērķis, ir jāvirzās soli pa solītim, katrā brīdī pastāvošo iespēju robežās, citiem vārdiem sakot, stratēģisks gradualisms.

Vispirms, jāpanāk Latvijas PSR uz papīra pastāvošās konstitūcijas realizēšana dzīvē. Tā tad suverēna Padomju Latvija Padomju Savienības rāmjos, kā tas konstitūcijā rakstīts, bet patiesībā nepastāv. Ar to apturētu nelatviešu iepludināšanu un Latvijas kolonizāciju, kas draud latviešu tautu iznīcināt vistuvākā nākotnē. Būtu arī iespējams Latvijas saimniecību atbrīvot no Maskavas kontroles, izbeidzot mūsu zemes noplicināšanu Padomju Savienības labā, kā arī novērst turpmāku mākslīgo un Latvijai neizdevīgo pārmērīgo industrializāciju. Tāpat latviešu valodai un kultūrai varētu piešķirt nepieciešmo prioritāti un līdzekļus. Pašreizējais Padomju Savienības saimnieciskais bankrots ir radījis stāvokli, kuŗā Gorbačovs būtu spiests piekāpties un šādas prasības realizēt.

Helsinki '86 grupas un arī lielākās daļas pārējo grupu taktika ir miermīlīga, legāla darbība, pieturoties pie pašreizējā LPSR likuma burta, ko, protams, čeka neievēro. Tādēļ Helsinki '86 un citu grupu memorandi, deklarācijas un iesniegumi balstās uz likumību. Viņi absolūti noraida jebkādu vardarbību vai atentātu rīkošanu un katrā aicinājumā demonstrēt uzsvē nepieciešamību nereagēt uz varas provokācijām, lai neizraisītu sadursmes.

Helsinki '86 grupa cenšas savā vidū iesaukt cilvēkus ar izglītību, vārdu, pozīcijām, ieskaitot arī komunistu partijas biedrus, kas savās sirdīs būtu nacionāli noskaņoti. Tas grupas ietekmi uz tautu un varas orgāniem stiprinā un apgāž iestāžu sākotnējos nicinājumus, ka H '86 esot neizglītotu strādnieku sajiņa. Katrā ziņā Dr. J. Vidīpa izvēlēšana H '86 vadībā ir grupas prestižu cēlusi, jo viņš ir ārsts un ar savu profesiju bauda respektu.

Nacionālās kustības pašreizējā prioritāte ir pārliecināt latviešu tautas lielāko daļu par pārmaiņu nepieciešamību un to panākšanas reālām iespējām. Pārāk daudz latviešu vēl stāv malā. Maijā man teica, ka pirmais mērķis būtu panākt, lai demonstrācijās desmitu tūkstošu vietā būtu simtiem tūkstošu. Te jāpiebilst, ka tikai divi nedēļas vēlāk, 14. jūnijā, Rīgas ielās izgāja 100.000 demonstrantu.

Tomēr ļoti daudz vēl darāms, lai kustībā iesaistītu visu tautu un panāktu tās prasību realizēšanu. Šī mērķa sasniegšanai nepieciešams daudz aktīvāks un plašāks komunikācijas aparāts. Te ļoti svarīgu lomu spēlē žurnāls AUSEKLIS, kas kā brīvs, neoficiāls, bet ne pagrīdes izdevums pauž kustības domas. Tā tirāža daudzkārt jāpalielina. Te daudz var līdzēt dzimtenes apciemotāji, paņemot līdz rietumos pārspiestos AUSEKĻA numurus.

Par kustības organizāciju domas dalās. Helsinki '86 statūti paredz cieši noslēgtu formālu vienību ar uzņemtiem biedriem un kandidātiem, kas panāktu lielāko iespējamo grupas efektivitāti. Daži citi nogrupējumi dod priekšroku viegli saistītām grupām bez formālām biedru uzņemšanām un izslēgšanām. Tāda struktūra, pēc viņu domām, padarot vieglāku līdzdarbnieku piesaistīšanu. Daži varot būt: ļoti aktīvi, citi mazāk. No otras puses, neformālā struktūra padara arī vieglāku čekas aģentu iefiltrēšanu kustībā, kas pēc dažām domām esot jau noticis.

Domstarpības par organizatorisko struktūru un arī čekas iefiltrēšanās ir daļēji pamatā, t. s., "Rīgas grupas" atšķelšanās no H '86. Savu lomu te spēlēja arī fakts, ka vecie pagrīdes politiedzīvotāji sagaidīja sava cietuma stāžas dēļ vadošo lomu tagad atklātajā kustībā, bet to nesapēma.

Bez Helsinki '86 grupas Latvijas nacionālā kustība, kā jau minēju, aptver daudzus nogrupējumus. Ļoti svarīgu lomu spēlē baznīcas. Labi pazīstamā baptistu aktivitāte sniedzas tālā pagātnē, bet luterāņus atdzīvinājusi "Atdzimšanas un Atjaunošanās" kustība, kas pievelk daudz jauno. Tās aktivisti ir gaišas personības ar skaidru domāšanu un radošām idejām. Jaunā baznīca pilnīgi atbilsta H '86 un tās gradualismu, taču, kā jau reliģiska organizācija, liek lielāku uzsvāru uz sabiedrības atmodināšanu un audzināšanu. Jaunie meklē dzīves jēgu un nāk pie baznīcas. Ārkārtīgi liels pieprasījums ir pēc bībelēm, dziesmu grāmatām un reliģiskās literatūras vispār. Tagad ir atļauts no ārzemēm sūtīt pa vienai bībelei. Māc. J. Rubenis ļoti lūdza trimdas sabiedrību šo iespēju izmantot, sūtījumus adresējot vai nu viņam, vai arī kādam citam Atjaunošanās un Atdzimšanas kustības mācītājam.

Polītiski baznīca savu lomu saredz kā samierinātājas un izlīdzinātājas iekšējos konfliktos, kā arī H '86 ideju izplatītājas. Tai ir izteikta nacionāla stāja.

Nacionālajai kustībai pieder arī Vides Aizsardzības klubs (t. s., "zaļie"), kas izdod žurnālu STABURAGS un rīko demonstrācijas. Viņu darbībai ir ne tikai ekoloģiski mērķi, bet arī stingra nacionālā nosliece. Tā pret-metro demonstrācijas pamatā bija ne tikai rūpes par dabu, bet, galvenais, protests pret būvei vajadzīgo 40.000 strādnieku importu no Krievijas.

Tāpat nacionālo kustību atbalsta daudzi jauni profesionāļi, starp kuŗiem ir speciālisti komunikācijas laukā - fotogrāfi, video filmu producenti, TV žurnālisti, kas strādā ārpus varas sistēmas. Notiek daudzas neformālas sanāksmes, kuŗās kaļ darbības plānus un formulē prasības.

Tā vienas šādas grupas "Atklāta vēstule" presei un rakstniekiem atspoguļo H '86 pašreizējo pozīciju un uzstāda, starp citu, se-

kojošas prasības:

- a) vārda, biedrošanās un preses brīvību,
- b) demokrātisku vēlēšanu likumu,
- c) brīvas demonstrācijas,
- d) neatkarīgu laikrakstu latviešu valodā,
- e) latviešu valodai valsts valodas statusu,
- f) latviešu tautas suverenitātes atjaunošanu, pārtraucot cittautiešu iepludināšanu un izvedot no Latvijas iecelotājus, lai sasniegtu stāvokli, ka Latvijā un arī atsevišķi Rīgā būtu ne mazāk kā 75% latviešu (Pie šī punkta būtu jāpiezīmē, ka te uzsvērtā vajadzība kolonistus no Latvijas izvest. Rīgā domā, ka bez tā, ja arī tālāku krievu iepludināšanu apturētu, viņu dabiskais pieaugums apdraudētu latviešu tautas eksistenci nākotnē. Atklātā vēstulē piebilst, ka latvieši būtu ar mieru uz laiku pieņemt zemāku dzīves standartu, lai finansētu kolonistu pārceļšanu atpakaļ uz Krieviju. Līdzīgu domu pauž arī kāds Igaunijā publicēts raksts.). Turpinot prasību uzskaiti:
- h) Latvijas nacionālu armijas vienību radīšanu, lai latvieši kara dienestu varētu pildīt Latvijā,
- i) demokrātiskas politiskas partijas dibināšanu,
- j) Latvijas izolācijas no pārējās pasaules izbeigšanu.

Vēl īsi jāpieskarās, t. s., "radošās inteliģences" lomai. Ar šo apzīmējumu Latvijā saprot dzejniekus, rakstniekus, teātra un mūzikas autorus un izpildītājus u. t. t. Sākot ar Vizmu Belševicu un Ojāru Vācieti sešdesmitajos gados, tā ir bijusi latviešu nacionālās pašapziņas glabātāja, latviešu valodas, tradīciju, vēstures un zemes mīlestības audzinātāja, nacionālo jūtu dzirksts sargātāja okupācijas varas atļautajos rāmjos.

Helsinki '86 iedrīkstēšanās pirms gada izlauzties cauri šiem rāmjiem tai sākumā bija pārsteigums. Tā uztvēra H '86 kā negribētu konkurenci sev piekritīgā lokā. Taču tautas noskaņojums un H '86 spiediens to ir pamudinājis virzīties uz priekšu ātrāk un tālāk nekā līdz šim bija pierasts.

Helsinki '86 uzskata, ka tās loma ir radošo inteliģenci "stumt" uz priekšu, rosināt un iedrošināt aktīvākai darbībai un stingrākām prasībām.

Tas arī realizējies 1. un 2. jūnija Rakstnieku Savienības plēnumā, kurā pieņemtā vēstule komunistu partijas konferencei savās prasībās tuvojas H '86 platformai un augšminētajai "Atklātai vēstulei".

Noslēgumā jāuzsver, ka Nacionālā Atmodas kustība ir izaugusi Latvijā no mūsu tautas nebeidzamām ilgām būt brīvai un neatkarīgai, ko nekāds terors nav spējis iznīcināt. Tā nav trimdas organizāciju kūdīšanas rezultāts, kā to apgalvo okupācijas varas propaganda. Padomju sistēmas nespēja ekonomiski funkcionēt piespiestā gļāstī un pārkārtošanās politika Maskavā, kā arī Helsinki '86 grupas iedrošināšanās to izmantot, atvērušas slūžas šīm ilgām izpausties atklāti.

Nacionālā Atmodas kustība ir kļuvusi par lavīnu, ko, manuprāt, vairs nevar apturēt.

Trimdas uzdevums ir steidzīgi mobilizēt visus savus finansiālos un norālos spēkus Latvijas brīvības centieni atbalstam. Ir pienācis brīdis, uz kuru esam gaidījuši 45 gadus.

P. VASARIŅŠ.

REFERĀTI ZINĀTŅU KONGRESĀ.

Turpinājums.

Inženieru sesijā, ko vadīja inž. J. Paļeips, bija 6 referenti.

Andris Rozītis, M. A. Sc. no Otavas referēja par temu Satelītu navigācija. Viņš analizēja precīzu zemes satelītu pozīciju aprēķināšanu - augstumu virs jūras līmeņa vai zemes virsmas, ātrumu un kustības virzienu. Uz jautājumiem referents deva attiecīgas atbildes. Piezīmējams, ka jaunais zinātnieks aktīvi darbojās Otavas latviešu skolā.

Inž. Jānis Galdiņš, arī no Otavas, runāja par temu Fotogrametrija un kartes. Interesanto referātu viņš papildināja ar īpašiem paskaidrojumiem uz ekrāna. Varējām iepazīties ar jaunāko zemes uzmērīšanas tehnoloģiju. Netrūka jautājumu, kurus vaicāja prof. A. Krēslis, inž. H. Vilks, arch. V. Vītols, prof. G. Sūbiņš un citi. Iznāca spraiga pārrunu sesija.

Inž. Rolands Leitāss no Gatinevas (Gatineau), Kvebekā, apskatīja temu Jaunākais zemestrīču izpratnē, iztirzājot zemes garozas kustības, zemestrīču iedarbību uz celtnēm, tuvāki analizējot zemestrīces Alaskā un Meksikā, kā arī citās vietās. Raksturoja māju un tiltu elastīgumu attiecībā uz zemestrīcēm ASV un Japānā, norādot, ka dabas spēki, kas tās izsauc, nav paredzami. Jautātajos - Dr. E. Janišs, inž. I. Frišmanis, inž. G. Jākobsons un citi.

Inž. Andris Palejs, Montreala, referēja par temu Būvkonstrukciju analīzes projektēšanas un zīmēšanas integrēšanā. Viņš iepazīstināja ar pazīstamo un atzīto būvkonstrukciju analīzes skaitļotāju programmu AMECO un ar tās tālāko attīstību, norādot uz datoru tālājošo lomu. Referāta papildināšanai lietoja diapozitīvus. Jautātajos - Arvīds Vītols, inž. A. Rozītis, inž. R. Leitāss un c. Piezīmējams, ka inž. A. Palejs ir LIA prezidents.

Dr. Juris Kalnavārs, Ph. D., no Montrealas apskatīja Tokamaka eksperimentu plazmas fizikas un kodolsintēzes pētniecībā. Še bija runa par radioaktīvo gāzi, radiāciju, zemes, gaisa un ūdens sastāva vielām, par šī eksperimenta panākumiem pētniecībā u. t. t. Jautājumos piedalījās inž. Zoldners, Vilks un Rozītis.

Beidzamais šīs sesijas referents bija Dr. inž. Miķelis Svilāns no Otavas. Tema - Optoelektroniskie pusvadītāju lēzeri, kas ir ļoti specifiski. Še guvām ieskatu komunikācijas sistēmu sasniegumos, kas dod iespēju neiedomājamā ātrumā sazināties ar pasaules zemēm. Viņš tuvāk analizēja arī gaismas signālu un enerģijas struktūras. Zēl, ka laika trūkuma dēļ izpalika jautājumi.

Līdztekus šai sesijai notika agronomu simpozijs "Latvieši - zemnieku tauta", Dr. agr. Edgara Zubecka vadībā un Dr. Edvarda Pēterona koordinācijā, ar 6 referātiem.

Kongresa izstādē redzējām dažādus arhitektūras projektus, fotogrāfijas un hologrammas.

Arhitektu sesijā, arhitektu biedrības prezidenta arch. Andra Rozes vadībā, bija 6 referāti.

Technologs Valdis Štengels no Otavas iztirzāja temu - "Specifikācijas kā līguma dokuments un to loma celtniecības projektu re-

alizēšanā. Specifikācija neesot mērķis, bet gan mērķis līguma izpildīšanai. Tās vajadzīgas, lai būvuzņēmēji varētu aprēķināt būvju izdevumus. Tie un projekta īpašnieks tad vēlāk vienojas par līguma tekstu. Darba izpildījuma metodes un prasības ir nozīmīgas un tām ir izšķirīga loma domstarpību gadījumos. Stūdzību gadījumos specifikācijas spēlē lielu lomu. Juristi īpaši izsekojot speciālo vārdu un teikumu rakstībai. Īpašus definējumus šajā jautājumā vēlējās uzzināt inž. Ā. Sudmalis.

Prof. arch. Uldis Gustavs referēja par temu "Ceturtnā dimensija (laiks) zviedru architekta Gunāra Apelunda darbos". Šī dimensija ir kā modelis arhitektūras modernizācijas laikmetā, it īpaši Skandināvijā. Pieskārās tai vēsturiskā skatījumā un atzīmēja tās ietekmi šodienas arhitektūrā. Viņa darbi saskanot ar Latvijas neatkarības laiku. Diapozitīvos redzējām dažādus Apelunda projektus. Zviedru slavenība mira tikai 55 gadus vecs.

Dr. arch. Eižens Janiņš runāja par temu "Toronto un apkārtnes būvniecības attīstība arhitektūras stila atspoguļojumā." Slīdītēs viņš parādīja savus projektētos darbus.

Arch. Vitolds Vītols interesantā stāstījumā pakavējās pie plānošanas un struktūras pamatprincipiem Lotus celtni (Mousion) Šanghajā, Ķīnā. Viņš raksturoja pilsētas būvju struktūras (pa daļai arī Pekingas), parādot tās arī uz ekrāna, pasvītrotot turienes arhitektūras zemo līmeni. Iepazīstināja ar sava arhitektūras biroja ASV projektiem.

Tāls viesis - arch. Andrējs Legzdīns no Stokholmas, Zviedrijā iepazīstināja ar savu filozofiju, kas balstās uz dabas formām, referētā "Bioniks - dabas formas un dabisko formu konstrukcijas." Uz ekrāna rādīja, piemēram, kaiju kā dabas formu, tauriņus, bērņus, kokus, mājas, līdzīgas, kādas redzam Gaņzerā... dabas skatus, celtnu būves Eiropas zemēs, vecceltnes... Ieteica pētīt dabu, kamēr tā vēl nav pilnīgi piesārņota. Piedalījies ielūgtā sacensībā Zviedrijas sūtniecības projektam, Vašingtonā, 1987. gadā.

Prof. arch. Gunārs Birkerts, no Mičigenas, ASV, referētā "Genetikas principi kā arhitektūras formu devēji" norādīja, ka arhitektūrai esot jābūt kādai izteiksmei, tā neesot būvēta, bet dzimusi. Organiskai arhitektūrai neesot emociju. Uz ekrāna viesis parādīja savas projektētās celtnes dažādās zemēs un izskaidroja to iekšējās projektēšanas struktūras. Viņš darbojas tālās zemēs, kā Itālijā, Venecuēlā un citur. Par Birkerta firmas pasākumiem ziņas atrodamas dažādu zemju profesionālajos un zinātniskos izdevumos. Arī okupētās Latvijas žurnālā Māksla viņam 1981. gadā veltīts raksts - Sava ceļa gājējam. Patlaban strādā kā arhitektūras profesors Mičigenas Universitātē.

Diemžēl, izpalika tēlnieka Uga Dravas, kas 1984. gadā izkļuva brīvībā, referāts "Tēlniecība sabiedriskās vietās, jo referents bija slimis.

O. K.

LSAK SPORTA NOMETNE.

Latviešu Sporta Apvienība Kanadā, sadarbībā ar Sv. Andrēja ev.-lut. draudzi, ir iecerējusi sarīkot sporta nometni meitenēm un zēniem no 12 - 15 gadu vecumam Sidrabēnē, kur ir laukums vieglatlētikai un citiem sporta veidiem.

Programmā būs - vieglatlētika, volejbols, basketbols un peldēšana. Nodarbības vadīs attiecīgo nozaļu speciālisti.

Nometne paredzēta nakošā - 1989. gada vasarā, laikā no 2. līdz 15. jūlijam. Taņī var piedalīties arī latviešu valodas neprātēji. Dalības maksa - \$ 300.00 (\$ 150.00 nedēļā).

Lai garantētu labu sporta nometnes izdošanos, samērā drīzā laikā ir jāzin varbūtējais dalībnieku skaits, kas būs ierobežots. Šo iemeslu dēļ ir vēlams nometnei pieteikties savlaicīgi.

Jāatzīmē, ka Sidrabēnē samērā sekmīgi darbojušās līdzīgas nometnes, bet tās toreiz bija iekļautas vispārējās Sidrabenes programmas rāmjos. Iecerētā sporta nometne būs tiešā LSAK vadībā, un sporta nometnes dalībnieki dzīvos atsevišķi.

Tuvāka informācija pie LSAK sekretāra - Ž. Zentiņa, 31 Lillibet Rd., Toronto, Ont., Canada M8Z 3S5, tel. 416-233-0960, ikviena LSAK valdes locekļa un Sv. Andrēja draudzes mācītāja J. Čālīša.

LSAK.

VAIRĀK KĀ TAUTAS SVĒTKI.

Turpinājums.

Vispirms, turpinot šo Indianapolises dziesmu svētku Odiseju, jāpiezīmē, ka lielajā steigā, ar kādu bija šie svētki jānosiedz, visur iegriezties nebija iespējams. Tas būtu bijis pāri spēkiem.

Otrkārt, pirmo daļu pārrakstot, atskatā par garīgo koncertu, izlaidies paragrafs par Viktora Baštika 24. Psalmā pirmatskaņojumu. Interesantais darbs komponēts 1984. gadā (Starplaikā uzzināts, ka to savā laikā pasūtīnājusi Latviešu Dziesmu Svētku Biedrība Kanadā. Red.). Psalmā jautājumam - Kas ir šīs godības ķēniņš? - komponists savās skaņās atradis spēcīgu atbildi, kas aizkustina klausītāju. Izdodas pārņemt dažus vārdus ar pašu komponistu, kas bijīgi atzīstas, ka "gribas vēl parakstīt..." Tas iepriecina. Pirmatskaņojumu diriģēja Arvīds Purvs.

Un nu Indianapolises dziesmu svētku Odisejas turpinājums.

Viens no šo svētku kapitālšarīkojumiem bija baletnieces Daces Dindones sagatavotā baleta izrāde, kurā profesionāli amerikāņu baletdejojotāji dejoja viņas choreografētās latviešu komponistu kompozijas. Izrāde notika divi reizes. Pirmizrāde 2. jūlija pusdienas laikā bija labi apmeklēta, bet tās pašas dienas vakarā - pavāji (Tajā pašā laikā notika arī mūzikālā teātra GUNDEGA izrāde.).

Dindone bija gatavojusi katram baletam piemērotas un atjautīgas dekorācijas un izvēlējusies pieskaņotus kostīmus. Viņas izdomas bagātība visai izrādei piedeva tādu daudzkrāsainību, ka skatītājs bez sevišķas piepūles varēja labi iejusties ik darba gaisotnē. Tā nu katrs izrādes atsevišķais baleta priekšnesums bija sava veida pērlīte, kas sagādāja vienreizēju pārdzīvojumu, kāds šajā mākslas laukā agrākos dziesmu svētkos nebija piedzīvots.

Izrādei bija savs kāpinājums, kādu Dindone, acīmredzot, bija vēlējusies. To ie-

vadīja D. Štauveres - Aperānes Variācija par tautas dziesmu temu. Dindone dažādās kompozīcijas ainās veidoja stilizētā vienkāršībā, kas baletam piedeva viēglumu un grāciju.

Sekoja J. Mediņa Ārija, ko sevišķi izjusti dejojā Ilze Klaviņa, izpelnoties publikas nedalītu atsaucību.

Emīla Dārziņa Melancholiskais valsis bija graciozs un daiļš.

Tālivalža Ķeniņa Sonāta - burvīgs, raīts un savā ziņā stilizēts priekšnesums. Žēl, ka to neredzēja pats komponists.

Jāņa Mediņa Desmit dainu choreogrāfija un izpildījums, mūzikas atskāpojumu izpildot mūsu slavenībai - pianistam Artūram Ozoliņam, sajūsminājakatru šīs vienreizējās baletizrādes apmeklētāju.

Teicams mūzikālais izpildījums bija arī visiem pārējiem baletiem. Par to gādāja vairāki amerikāņu mūziķi - M. Džeksone - vijole, M. Hanna - čello un S. Glovers - klavieres.

Šķiet, ka šis ir programma, ko varētu vest turnejā uz citiem lielākiem centriem, kā Toronto, Ņujorku, Čikāgu, Losandželosu un t. t. Par to derētu nopietni padomāt. Dindones veikums ļoti cildināms un tas būtu jāredz arī citiem.

Manuprāt, tieši baleta izrāde, blakus Gundagai (abi ārpus rīcības komitejas organizētiem sarīkojumiem), bija viens no veiksmīgākajiem sniegumiem šajos dziesmu svētkos. Tajā redzējām jaunradi, kas svētkus pacēla augstākā plāksnē, it sevišķi tādēļ, ka šoreiz izpalika simfoniskais koncerts. Ka tas tā, to apliecina Indianapolis Star baleta kritiķe Betsija Laita (Betsy Light), kas laikraksta 4. jūlija izdevumā, starp citu, vēltīja šādus vārdus:

"Indianapolis Ballet Theatre presented an Exquisite EVENING OF LATVIAN BALLET Saturday in the Murat Theater, as part of the Eighth Latvian Song Festival USA..."

The dance link for the festival was Dace Dindonis, acting artistic director and resident choreographer of IBT, who is of Latvian descent. Dindonis has choreographed more than 50 ballets since she began crafting movement in 1972 yet she had never directly used her Latvian lineage in her work until this program.

This concert provided Dindonis the opportunity to explore her heritage - one that includes not just her national roots, but her ties to the traditions of classical ballet, Balanchinian "neoclaesicism", and modern dance.

That's a rich and diverse heritage - one that Dindonis drew upon superbly in the five new pieces she choreographed.

The program opened with VARIATIONS ON A LATVIAN FOLK SONG. The score, by Dace Aperans, was commissioned for the festival, and is based on a wellknown folk song. VARIATIONS, with its initial, simple four-couple procession, captured most directly in movement the folk qualities of the music. A gentle rapturousness pervaded the piece, which seamlessly split the ensemble into duets and solos and merged them again.

The three pieces that followed VARIATIONS and a wispy solo, ARIA (which featured guest artist Ilze Klavins) were the most captivating. They make striking additions to the com-

psny's permanent repertoire.

SONATA, choreographed to a violin and piano sonata by the Latvian/Canadian composer Talivaldis Ķeniņš, had a wonderful, driving energy behind its sculptural and mobile visualizations.

Perhaps the most visually complex piece was the finale, DAINAS, set to preludes for solo piano by Latvian composer Janis Medins. DAINAS begins simply with a seven-woman tableau, in which one breaks softly away from the group, followed by others in tight bourrees and pique turns. Such closed-inward movement becomes more open and expansive as the dancers' arms reach upward or stretch outward and slightly diagonally back, heralding in the bolder, more densely packed ensemble crossings and circular patterns.

Though Dindonis handles complex groupings and musical structures very well, her deceptively simple VALSE MELANCHOLIQUE, an elegant, joyous waltz set to music by Emīls Darziņš, was even more impressive.

Three couples danced in lush black-and-plum costumes that enhanced the plushness of the music and movement.

The beauty of VALSE MELANCHOLIQUE rests in the way Dindonis uses and manipulates the lilting lift and dip of the classical ballet waltz step. The direction and dimension of the step is heightened as the men lift the women in an overhead arch that then curves toward the ground; or, the over-and-under-curve pulse pulls in small-scale as the women bourree forward on point, then backward on flat foot.

These effects are breathtaking. This is a perfect VALSE; it reveals with seeming simplicity Dindonis' extraordinary choreographic gifts.

Indeed, Dindonis is an amazingly prolific and inventive artist. Though, through the years, one can discern a consistent movement "vocabulary" that is distinctly hers. Dindonis nonetheless continues to explore and manipulate it in ever-new and refreshing ways.

Part of what makes that possible is her admirable understanding of each composition she chooses. She consistently is able to find and enhance the flavor, the rhythms, the counterpoint, the narrative evocations - whatever - of each piece she selects.

Because of this, it was a real joy to attend this concert: There was unity in the diversity, because her aesthetic translated not just in the brilliant mending of movement and music, but in the way the dancers themselves approached their own work. Besides displaying a leap in technical quality (including unity of classical placement), the dancers glowed with an excitement and commitment in their movement.

Distinct personalities are emerging from the corps and soloists. Besides the usual pleasures of watching Dale Shields (who always is at her most captivating in Dindonis' work - more naturally radiant and expansive) and Michelle Martin, we noticed, for example, that Jane Hachiya seemed more relaxed and pliant, that Michele Jones has developed a commanding and sprightly musicality, and

that IBT newcomer Edward Moffat, with his engaging presence and fine technique, is a valuable addition to the company."

No baleta izrādes tiešā ceļā uz svētku gājiena pulcēšanās vietu, kur neformāli varēja tikties ar koristiem, dejotājiem, diriģentiem un citiem svētku darbiniekiem, bez kuriem šāds pasākums nav iedomājams. Apbrīnojama ir šo cilvēku uzņēmība un atsacīšanās no svētku priekiem un priekšnesumu baudīšanas. Viņiem taču mēģinājumi viens uz otra. Un tomēr tie visi smaidīgi un laipni, zin, ka viņu uzdevums ir nest tālāk mūsu kultūras lāpu nākamajām audzēm. Tādēļ viņi gatavojušies, tādēļ mērojuši tālus ceļus un gatavi panest vienu otru neērtību. Un nu viņi, tērpušies tautas tērpos, rāda sevi svešai pilšētai. Gājiena ielās gan maz amerikāņu - tās piepildītas latviešiem, kas ar roku mājieniem un uzmudinājumiem sasveicinās ar gājiena dalībniekiem, kuŗu vidū bērni, jaunieši, sievas un vīri, sirmgalves un sirmgalvji (tāpat arī skatītājos) - latviešu tauta klaidā. To vidū šoreiz vairāk kā jeb kad viesi no tālās dzimtenes. Un tieši tiem šis ir pārdzīvojums, ko tie neaizmirsīs un par ko tie stāstīs radiem un paziņām, mājās atgriežoties. Tik lielu latviešu saimi viņi nav cerējuši satikt. Un sirsnībā un izpratnē tie sadodas rokās ar šejieniešiem un jūt, ka arī tālumā ir latvieši, kam rūp Latvija, tās kultūra un tauta.

Vairāk kā tūkstošgalvīgais gājienš, ar kādas amerikāņu ģimnazijas pūtēju orķestri priekšgalā, ritmiski vijas uz svētku koncerta vietu Tīrgus laukumā (Market Square) - arēnu, kas var pulcināt tūkstošus un ko dekorējis E. Dajevskis ar savu saulīti, aiz kuŗas dažādos brīžos iemirdzas Latvijas karogs, dodot pacilājumu un piederības sajūtu.

Gan svētku programmas izpildītāji, gan koncerta klausītāji plašajā arēnā saplūst bez sevišķām grūtībām, un Kopkoŗu koncerts var sākties bez sevišķas nokavēšanās.

Kopkoris nav no lielākiem. Tajā ap 780 balsu (kāds korists arī minēja, ka mēģinājumā reģistrējušies tieši tik daudz dziedātāju), no kuŗām vairums (ap 520) sievietes, bet pārējās vīrieši (260). Proporcija 2:1. Vairums dziedātāju sirmgalves un sirmgalvju. Apmeklētāju daudz, bet, šķiet, mazāk kā iepriekšējos svētkos. Aplēsi izdarot pa arēnas sekcijām, var sazimēt kādus 4.500 (Akurātāku skaitu noteikti var dot rīcības komiteja, aplēsi izdarot no brīvbiļešu un pārdoto biļešu skaita.).

Karogneši, sekojot Lolitas Ritmanes komponētām Fanfārēm, ienes karogus (Latviešu programmās gan minēts komponista T. Ķeniņa vārds). Seko ASV valsts himna.

Tūkstošgalvaino koristu un klausītāju saimi uzrunā svētku rīcības komitejas priekšsēdis Konstantīns Sveteckis (Tās tekstu iespiedām iepriekšējā numura 9. lpp. Red.), un koncerta pieteicēja nolasa ASV valsts prezidenta Ronalda Rēģena apsveikumu, ko visi uzņem ar sirsnīgiem aplausiem.

Visi dzied tautas lūgšanu - Dievs, svētī Latviju!

Bez pieminētām himnām, kopkoris atskaņoja 24 dziesmas un kantātes. Darbu izvēlē pār-

stāvēti bija 23 komponisti, no kuŗiem 18 jau miruši un tikai 5 vēl dzīvo vidū. No pēdējiem klāt bija tikai 2 - diriģente L. Ritmane un Māris Kristapsons. Virsdiriģentos: Aija Vintere-Brugman, Ernests Brusubārdis II, Vizma Maksiņa un Lolita Ritmane. Papētot vadoni, atklājas, ka visu četru diriģentu kopvecums ir 150 gadi, vai caurmērā - 37.5. Tas liecina par ievērojamu pārmaiņu - sevi pieteikusi vidējā un jaunā paaudze. Un tās savu darbu veic godam.

Pirmajā daļā Ernests Brusubārdis II diriģē H. Pavasara Lūgšanu par dzimteni, A. Jēruma Ej, saulīte, drīz pie Dieva (solistes Skaidrītes Līduma-Hildebrante, soprāns, un Laimdota Gleške-Anšmite, alts), E. Melngaiļa Bārenītes slavināšanu. Viņš diriģentu saimē vecākais un ar pieredzi citos dziesmu svētkos. Tiek ar kori galā bez sevišķām grūtībām.

Aija Vintere-Brugman diriģē J. Vitola Gaismas pili, V. Dārziņa Birzēm rotāts, Māra Kristapsona Aiz Daugavas vaŗa dārzi (Kaut gan autors bija klausītāju saimē, viņu tomēr publikā neizsauca. Zēl.) un Br. Skultes Bāliņš un malējiņa. Viņas diriģēšana smalkjūtīga, un viņa ar savu smaidu izvelk no koristiem vienu otru interesantu niansi.

Vizma Maksiņa diriģē A. Kalniņa Kādi augsti kalni, Ā. Ābeles Vienu pašu baltu zvaigzni, V. Ozoliņa Papardes ziedu un J. Graubiņa Līgo. Ar saviem dināmiskiem un smagnējiem vēzieniem viņa kori valda ar prasmi.

Jauniņā Lolita Ritmane vada A. Jurjāna Aiz azara augsti kolni, J. Cimzes un J. Sermūkšļa Es redzēju jūriņā un J. Kalniņa Es ar sauli saderēju. Viņai profesionāla pieeja un šarmants žests, kas koristiem liek atsaukties ar izjustu sirsnību.

No pirmās daļas dziesmām šo rindu autoram tīkamākās izrādījās J. Vitola Gaismas pils, A. Jēruma Ej, saulīte, Ā. Ābeles Vienu pašu baltu zvaigzni, J. Kalniņa Es ar sauli saderēju un M. Kristapsona Aiz Daugavas vaŗa dārzi.

Pavisam neparasti bija, ka klausītāji savos aplausos bija tik skopi, ka par atkārtotāšanu nedomāja neviens no diriģentiem. Tik plānu publikas atsauktību nebiju sagaidījis. Vai te lomu spēlē kāds cits faktors - modernie pastiprināšanas aparāti? Tie skapu uz dažādām ērēnas daļām nes citādi. Uz to pašu vietu pat ne vienmēr līdzīgi. Dažkārt dzird altus, citreiz basus. Tad kori dominē vīru balsis u.t.t. Šķita, ka koris daudzajos mēģinājumos bija itin labi sadziedājies. Vai šos pastiprināšanas aparātus vispār vajaga, ja nespējam tos pareizi kontrolēt? Tas nu ir jautājums, kas būtu jāapsver nākamajiem svētku rīkotājiem.

Otrajā daļā sievietes kori diriģēja E. Brusubārdis II (J. Čiruļa Saules laivā) un A. Vintere-Brugman (V. Bārkalna Spīdi nu, saulīte un E. Dārziņa Nāru dziesma).

Se sievietes balsu materiāls skanēja daudz košāk kā kopkori.

Vīru kori diriģēja V. Maksiņa (A. Feila Visi ciema supi rēja un J. Vitola Kalējs) un E. Brusubārdis II (J. Straumes Pie Baltijas jūras).

Sava novietojuma un izvēlēto vīru kuŗa dziesmu dēļ, tas skanēja braši. Sevišķi patika Feila un Straumes dziesmas.

Tad jauktais koris, V. Maksipās vadībā, dziedāja J. Zālīša Ceļš uz dzimteni un, A. Vinteres-Brugman vadībā, J. Norviļa Latvietim. Koris nu jau bija jūtami iedziedājies, un abas dziesmas izskanēja skaisti. Pamazām arēnā modās tik ilgi gaidītais kāpinājums, kas savus kalngalus sasniedza jauktā korā un simfoniskā orķestra sniegumos, kas bija programmas beigu atskaņojumi.

Izcilākais koncerta sniegums, manuprāt, bija Lolitas Ritmanes kantāte Dziedāj' tautu tīrumā ar Arnolda Lūša un Andra Ritmana tekstiem, pašas komponistes vadībā un solistiem - Laimdotu Gleški-Anšmīti, alts, un Jāni Kļaviņu, baritons. Skaņīgais darbs un diriģentes profesionālā prasme no korā un orķestra izvilināja veiksmīgu atskaņojumu, kas pacēla klausītāju saimi izjustā pārdzīvojumā, kas paliek atmiņā. Ritmane, kurai I latviešu jaunatnes dziesmu svētkos 1975. gadā, Montrealā, bija tikai 13 gadi, nu gan kā komponiste, gan kā diriģente savaldzināja lielo dziesmu svētku saimi un pacēla mūsu dziesmu pasaules tālēs.

E. Brusubārdas II vadībā braši skanēja kantāte Tēvijai, kurā lūgšanu izjusti un dzidri dziedāja Skaidrīte Līduma-Hildebrante. Viņai to vajadzēja atkārtot, un tas šajā svētku koncertā bija vienīgais atkārtojums.

Rīcības komitejas mūzikas nozares vadītājs Valdemārs Melķis diriģēja pēdējo koncerta dziesmu - J. Medīna Tev mūžam dzīvot, Latvija. Pēc tam viņa vadībā visi vēlreiz vienojās tautas lūgšanā, kā uz to jau iepriekš bija norādījis komitejas priekšsēdis savā uzrunā. Tas bija dziļš pārdzīvojums, bet reizē radīja situāciju, kurās rezultātā atvadīšanās no koristiem iznāca tāda neveikla. Pietrūka spontānitātes un atvadu gaišā prieka.

Jaunākā dziedātāja izrādījās 10 gadus vecā Ārija Bolevica, bet vecākais dziedātājs - Arnolds Kupcis ar 83 gadiem, abi no Aiovas latviešu korā. Ceļojošo vairogu par aktīvu darbību saņēma ev.-lut. Sv. Andrēja draudzes Toronto jauktais koris (diriģents Arvīds Purvs un priekšnieks A. Bredovskis). Tautas tērpju komitejas piešķirumi bija: sievietēm Sandrai Kļaviņai par Lielvārdes tērpju, vīriešiem - Sandomam Abenam par Talsu tērpju; 1.v. Toronto jauktam korim Daina, 2.v. DV vanadžu korim Toronto Zīle; 1.v. tautas deju vienībai Diždancis Toronto, 2.v. Klīvlāndes Pastalniekiem, Dziesmu vāras izsludinātā jaundarbu sacensībā bija piedalījušies 7 komponisti, iesūtot 20 darbus. I vieta piešķirta Anitai Kuprisai par kompozīciju Māte savas meitas sauca.

Pēc koncerta notika otrā baleta izrāde, mūzikālā teātra GUNDEGA pirmā izrāde, Jautrais vakars un Ausmas Līdaces Estrādes ansambļa koncerts. Mēs izšķīrāmies apmeklēt baletu otrreiz un bijām gandarīti.

Svētdien, 3. jūlijā, braucām uz Mūzikālā teātra Gundega izrādi, kas tieši pusdienas laikā notika Clowes zālē, labu 20 minūšu auto braucienā no pilsētas centra. Tiem, kam nebija savs transports, bija iespējams uz turieni nokļūt ar autobusiem.

Šis bija otrais sarīkojums, ko neorganizēja svētku rīcības komiteja. Šķiet, ka tas arī bija viens no lielākiem šāda veida pasākumiem latviešu teātra pasaulē šajā krastā. Cik zināms, uzveduma budžets bijis \$60,000. Vadoties no teicamā apmeklētāju skaita, šķiet, ka tas

arī īstenojies, jo bez 2 izrādēm Indianapolē, pirmās izrādes (2) jau bija notikušas Ņujorkā. Ir jāapbrīno Ņujorkas latviešu korā, tā diriģenta Andrēja Jansona un uzveduma vadības uzņēmība, veiksmē un uzdrošināšanās sagatavot tik grandiozu izrādi, kāda bija GUNDEGA. Par sniegumu plašāku kritisku vērtējumu jau iepriekšējā MLB Ziņotājā sniedza B. Sūrmane, tādēļ sīkākās detaļās pie tā vairs šeit nepakavēsimies. Gribētos tikai vēlreiz uzsvērt to, cik ļoti piemērots šāds uzvedums ir tieši dziesmu svētkiem; cik svarīgi ir, ka tā izpildīšanā iesaistām cilvēkus ar zināšanām, spējām, veiksmi un neizmērojamu darba prieku. Varētu debatēt par to, vai tam būtu jābūt neatkarīgam sarīkojumam; vai tomēr nebūtu labi, ka šādu vienreizēju veikumu sponsorētu arī rīcības komiteja, solot vismaz segt daļu no izdevumiem, ja tas būtu nepieciešams. Nav šaubu, ka tieši tādi sarīkojumi, kā GUNDEGA un Baleta izrāde, Indianapolē dziesmu svētkus padarīja par vienreizējiem, veidoja tos par kaut ko vairāk kā tautas svētkiem. Un pēc tā vajadzētu censties nākamajos svētkos, vienalga, kur arī tie nenotiktu.

Atceroties, acu priekšā pavīd tik daudz skaistu ainu - brīnišķīgais skatuves ietērs, ko bija veidojis Evalds Dajevskis, atjautīgās un raitās aktieņu saspēles dažādajās uzveduma ainās un skatos, Gundegas un Brusubārža rokās sadošanās, Lailas Salīgas un Paula Berkolda priekšnesums un dziedāšana, Andrēja Jansona pasakai pieskaņotā mūzika.

Un ja nu izrādi no Ņujorkas varēja aizvest uz Indianapoli, vai nevajadzētu to mēģināt ierādīt arī Toronto? - Skatītāji būs, jo daudzi to vēl nav redzējuši, un daudzi to vēlēsies redzēt atkal. Dārgs prieks un negants organizēšanas darbs, bet tomēr - tas būtu skaisti un vērts!

Ievērojamu vietu mūsu dziesmu svētkos ieguva Tautas deju lieluzvedums. Turgus laukuma arēnā tas notika svētdien, 3. jūlijā pēcpusdienā, piedaloties 40 tautas deju vienībām ar 745 dejotājiem, no kuriem gandrīz trešā daļa bija no Toronto. Apmeklētāju ziņā šis bija vislabāk apmeklētais sarīkojums, kopskaitā ap 6,000. Lieluzvedumu vadīja Iveta Astone. Teicēja bija Mērija Jansone, gaismu un skaņu meistars - Dainis Ozers. Dekorātors - Evalds Dajevskis.

Uzvedums izdevās. Astones deju izvēle un pakārtojums, dažādie grupējumi, dejotāju uzņākšana un noiešana bija labi izdomāta. Viss ritēja kā pa diēziņu. Deju vienības no viena grupējuma uz otru pārvietošanās raiti. Sevišķi iepriecināja tas, ka visi grupējumi bija korekti un ar savu izdomu. Par to uzveduma kārtotājam jāsauc sirsnīgs paldies. Rezultātā tautas deju parāde bija viena no veiksmīgākajām vairāku pēdējo dziesmu svētku vidū. Tas uzskatāms par sevišķu sasniegumu.

Šķita, ka arī deju vienības bija daudz vairāk uzvedumam gatavojušās, jo kā gan citādi būtu spējušas izpildīt visas vadītājas prasības. Veiksmīgi izrādījās arī dažādie izpaļīgi, raugoties, lai viss ritētu kā paredzēts.

Uzvedumu ievadīja melodeklamācija, ko teica M. Jansone. Tajā dzirdējām vārdus no Raiņa Pūt, vējiņi un Daugavas. Sekoja tautas deju kopu iepazīstināšana (mēģinājumā tā esot prasījusi 2 stundas). Starp ASV un Latvijas himnām M. Jansone vēl skandēja Vigo Burģa "Tautai

- deļai saules mūžu!"

Uzvedumā pavisam kopā redzējām 25 latviešu tautas dejas.

Pirmajā daļā: Sen to Rīgu daudzinaja, Pērkondeju, Jautro pāri, Saulīti, Trejdekšnieti, Alsungas četrpāru deju, Rucavieti, Taču Jāņu deju un Bundzenieku deju. Tajā Johannas Rinkas ceļojošo balvupar sekmīgu darbošanos tautas dejās pasniedza čikāgiešiem Elvīrai un Volde-māram Dzelēm, kas tur izveidojuši savu dejas vienību un vadījuši ilgus gadus. Vietumis bija problēmas ar mūziku - citur tās pietrūka, citur tās bija par daudz. Šajā daļā sevišķi patika Saulīte, Taču Jāņu deja un Bundzenieku deja (Dzelmes, Miezīša un Kalviņa choreogrāfijas).

Otrajā daļā: Ačkupu, Ķekatnieku (abas izpildīja 13 bērnu kopas), Saules viju (dejoja tikai sievietes), Pāru deju virkni - Gaŗo danci, Tautas polku, Brālīti un māsiņu un Plaukstīdeju (izpildīja visi bērnu kopu dejotāji), Vidzemes polku, Grēdzentīpu, Mugurdanci (izpildīja visi pieaugušie kopu dejotāji), Andžīpu, Rīķa danci, Dāmu un kungu deju, Maŗo danci un Stūru stūriem tēvu zeme (visu dejotāju izpildījumā). Še īpaši patika Saules vija (Sk. Darius), bērnu izpildītās dejas, jo mazajiem dejotājiem arvien ir savs šarms un pagādās par nerastām īpatnībām (Kāds mazs puisēlis bija tā apjucis, ka pat viņa partnere to nevarēja nekādi no nelaiemes izglābt). Pieaugušo Mugurdancis bija elegants (vieta būtu bijusi arī vecām sievietēm, kā to pierādīja jaundeju skate). Patika Dāmu un kungu deja (L. Aboliņa) un I. Asones uzveduma noslēgums Stūru stūriem tēvu zeme.

Noslēgumā vienojās dziesmā Daugav' abas ma-las.

Starpbrīdī paziņoja tautas deju sacensību (jaundeju) rezultātus: 1. v. Aijas Auziņas choreografētie LAIVINIEKI, Toronto Diždanča izpildījumā; 2. v. Ivetas Asones Tec' laiviņa, Indianapolē Jautrā pāra izp., un 3. v. B. Smitas-Kalējas Ritulis, Hamiltonas Vainadzīva izp. Par tautas deju lieluzveduma karalieni bija ievēlēta Silvija K ā r k l i ņ a .

Agrākos uzvedumos bijuši dažādi citi mēģinājumi, kā dot kādu īpašu uzvedumu (Bostonā) vai deju jaundejas (Toronto). Tie arvien prasījuši īpašu piepūli, tādēļ tagad atmesti. Ja izpildījums ir tik labs, kā Indianapolē, var arī bez tiem iztikt.

Svētdienas vakarā tūkstoši svētku viesi pulcējās svētku ballē, kas notika divi zālēs Indianapolē kongresa ēkā un deva iespēju tuvīniem un tālīniem svētku dalībniekiem un apmeklētājiem sasatīties, palīksmot, iztirzāt svētku norisi un citādi patērēt. Svētki bija atnākuši un aizgājuši. Visi bija apmierināti. No Kanadas atnākušais vēsums bija mazinājies pirm-svētku karstuma vilni. Tā nu jušana visiem bija teicama, un ar patiesu gandarījumu varēja teikt - skaistas dienas Indianapolē.

Kaut kad svētku laikā izdodas iegriezties Latviešu tēlotājas mākslas izstādē, kas izlikta kongresa ēkas ērtajās telpās un veiksmīgi iekārtota. Plašums un gaismas diezgan. Tajā izstādīti 55 mākslinieku 94 darbi. Ar visiem tiem šoreiz sīkāk iepazīties nav vienkārši fiziski iespējams, lai gan vēlēšanās ir liela. Laiks par Īsu. Mēģinu sarunāt kādu, kas varētu sniegt

plašāku aprakstu un vērtējumu. Ģirts Puriņš gluži neapsola, bet viņam ir piezīmes. Tā nu ceru, ka viņš tomēr atsūtīs savus vērojumus un atzinumus nākamajam MLB Ziņotāja numuram. Tik tiešām, par mūsu tēlotājas mākslas meistariem un viņu darbiem zinām tik maz, un tik reti varam tos skatīt tik lielā skaitā.

Šoreiz acīs iekrīt Voldemāra Avena mēģinājumi risināt domu ar neparastiem velniem, Emmas Dzeguzes rasējumi Osta un Malciēna, Helēnas Hofmanes foto uzņēmumi, Ineses Liepiņas jauktās tehnikas Vētra un Blāzma, Leldes Ores - Vinteres Zilā meitene, Lailas Rāvas Trauksme, kas pauž spēku un kuŗā interesanta krāsu spēle, Jutas Savage jauktās tehnikas Siltumnīcas buķete, Arnolda Treiberģa Z-putns, kas dažādos skatītājos rada pretējas domas (Kas putnu tver, vai tā ir tveršana, vai gaisā palaišana u. t. t.), par ko mākslinieks, kas pats ir klāt un kas ir arī organizētājos, var pasmaidīt. Sevišķi uzmanību saistīja Irisas Treijas skulptūra Maza zināšana ir bīstama lieta, kā arī Zanes Treimanē Vakar, šodien, rītu. Patika arī Ģirta Puriņa akrilikā veidotie darbi Straume un Mantojums, Jāņa A. Annusa eļļas Pērķons un Ūdenspils un Jāņa Cīruļa Zilie kalni.

Bet tā jau tikai maza daļa.

Izstādī bija iekārtojis Vitauts Sīmanis. Darbus vērtējusi Īpaša Žūrija, kuŗā darbojušies Ēriks Dzenis, Aija Aveniņa - Ping (arī tēlotājas mākslas vadītāja un gaumīgā kataloga grafiskā iekārtotāja), bet izstāžu nozāres vadītāja - Reģīna Rēķe.

Devīpi gleznotāji bija no Kanadas, 2 no Anglijas, pārējie meistari no ASV. Tā kā šī izstāde nes arī PBLA Kultūras fonda tēlotājas mākslas izstādes vārdu, varētu strīdēties par jautājumu, par cik tā, tiešām, reprezentē latviešu tēlotājas mākslas māksliniekus pasaulē mērogā. Problēma, protams slēpjas faktā, ka darbu pārvešana pāri robežām un lielie attālumi rada milzu galvas sāpes organizētājiem un arī skates dalībniekiem. To risināšana prasā zināšanas, prasmi, atjautību un drosmi. Laimīgā kārtā mums ir mākslas žurnāls LATVJU MĀKSLA, kas iepazīstina un stāsta par to, kas notiek šajā mākslas laukā. Tomēr - vai ar to pietiek, lai mākslinieku veikumi kļūtu plašāk pazīstami? Vai tiem būtu jāklūst pazīstamiem? Kādas ir iespēģas šādu izstādi vest uz citiem latviešu centriem, ja nu vienreiz tāds darbu klāsts ir savākts vienkopus? Tie ir jautājumi, kuŗus, varbūt, derētu papētīt un risināt.

Lietiskās mākslas izstāde arī notiek PBLA Kultūras fonda paspārnē. Tajā piedalījās 68 dalībnieki ar visdaŗādākā veida darbiem - audumiem, tekstīldarbiem, keramiku, stīģu raktiem, koklēm (mums vēl arvien ir vairāki šo instrumentu gatavotāji - E. Balodis un K. Dravnieks), ādas izstrādājumiem, koka darbiem, porcelānu, sīktēlniecību - cilģiem, rotām un darbiem metalā un stīklā, intarsijām. Dalībnieku saime še bija jau daudz internacionālā ar 13 no Kanadas, 3 no Austrālijas, 2 no Anglijas un 1 no Brazīlijas (izskaidrojums - darbus vieglāk pārsūtīt). Šajā skatē ieinteresēts skatītājs būtu varēģis pavadīt dienas, bet kur svētku apmeklētāģam (par žurnālistiem nemaz nerunāģot) tāds laiks pieeģjams? Grūti iedomāģties, ka pat liepratēģiem, izģemot rīkotāģus un vērtētāģus, tas būtu iespēģjams. Tik

tiešām, tādēļ, šķiet, nebūtu vietā kādu īpaši godināt vai citu pelt. Tas būtu pavisam ne-taisnīgi. Tur bija tik daudz izcilu darbu, ka žēl, ka nevaru pie tiem tuvāk pakavēties.

Šoreiz šajā skatē patika tas, ka telpa bija liela, gaisma laba, iekārtojums gaumīgs un ērts. Katrs apmeklētājs, kas vēlējās ar kādu darbu vai darba stilu iepazīties tuvāk, varēja to izdarīt bez sevišķas piepūles. Redzēt un mācīties tā varēja ļoti daudz, it sevišķi tie, kas grib uzsākt darbošanos šajā pašdarbības laukā, kas piemērots visām paaudzēm, bet it sevišķi vecākai, kuņai ir brīvais laiks tam nodoties. Turklāt - pieprasījums pēc šīs mākslas priekšmetiem vēl arvien pastāv, prasme jānodod nākamajām audzēm, lai tā neiznīktu. It sevišķi jāpriecājas, ka mums vēl arvien ir tik daudz šīs mākslas amatmeistaru, kas neuzdod, kas meklē jaunus ceļus un piekopj līdz-šinējās tradīcijas.

Arī šī skate prasīt prasās, lai tā ceļotu no vienas vietas uz otru. Varbūt, ka viens atrisinājums varētu būt tāds, ka izveidojam īpašu vienību, kas tikai nodarbojas ar ceļojošo skašu organizēšanu, kaut ko tamlīdzīgu, kā darbojas koncertturnejas un teātru viesizrādes. Sabiedrība un paši amatmeistari daudz ko iemantotu. Tādēļ vien derētu pamēģināt.

Izstādes vadītāja bija Dzintara Caune, iekārtotāja Anna Graudiņa, darbu vērtētājas - Lidija Beklešova, Anna Graudiņa, Osvalds Grīns, Mirdza Strausa un Ojārs Turķis.

Par skates kataloga grafisko iekārtojumu bija rūpējies Aija Aveniņa - Ping. Tajā (tāpat kā tēlotājas mākslas katalogā) iespiesti visu dalībnieku vārdi, darba lauks un dzīves vieta (adrese). Tā vismaz interesenti, kam šī grāmatīņa ir, varēs ar tiem sazināties. Tas ir ieguvums. Ja vien izdevums vēl krājumā, to, varbūt, derētu pareklamēt. Par 3 dolāriem un pasta izdevumiem tam varētu atrasties viens otrs pircējs, kas svētku izstādē to nebūtu dabūjis jeb uz to nebija ticis.

Svētku tirdziņam, diemžēl, atvēlētās telpas bija daudz par šaurām. Tajā bija liela dažādība un neērēti daudz dalībnieku, kas visi vēlējās savu mantību pārdot, lai nebūtu jāved atpakaļ uz mājām un lai varētu ķerties pie jaunām iecerēm pircēju izdomas kairināšanai. Cenas - citas caurmēra svētku apmeklētājam pa spēkam, citas augstas. Atkarībā no tā, kāda nu katram ir gaume un vajadzība, izvēle bija itin plaša. Nevarētu darba darītājiem pārnest, ka tirgus tiem padomā, jo jādzīvo taču ir un kāpēc ne no mantijām, kas latviešiem tuvas un patīkamas.

Jājautā: vai bazāra gaisotne latviešiem ir piemērotākā? Šķiet, ka mēs esam parādūši mantijas apskatīt... Tirdziņā bija jākustās. Dažkārt itin mudīgi. Ja gribi ko, pērc ātri. Cits jau gaida un varbūt tam nav laika! Šķita, ka preču noiets bija labs. Līdz ar to apmierinātiem vajadzēja būt itin visiem - darbu gatavotājiem, to pircējiem un rīcības komitejai, kuņai no visa pārdotā atkrita savs procentiņš. Mums šī kārtība saietos ir iegājusies, bet tā ne vienmēr dod vislabākos rezultātus. Dažkārt rodas arī dažādas norēķināšanās problēmas.

Kanadiešiem un amerikāņiem dažkārt patīk tirgotājiem pārdot īpašas tirgošanās novietnes par zināmu atlīdzības maksu. Novietņu saimniecība tad nu ir pilnīgi tirgotāju ziņā. Tie uzrāda dokumentus, samaksā nodevas un no-

dokļus, un lieta nodarīta. Šādas novietnes parasti maksā labu grasi, bet labi darbojas. Vai kāds no nākošo lielāko saietu rīkotājiem būtu gatavs kaut ko tamlīdzīgu izmēģināt? Parasti šādas novietnes ir profesionāli iekārtotas, palīdzot ir tirgotājiem, ir pircējiem.

Svētkos bija vēl vairākas citas skates - S. Vidberga darbu izstāde, Dzintara izstāde un "Latvijas karavīrs", visas kongresu ēkas dažādajās telpās. Neiztrūka grāmatu galds (Rakstnieku rītos bija pieejamas darbu lasītāju jaunākās grāmatas, kuņu ieguvēji varēja iemantot autoru parakstus.)

Visas skates atklāja 1. jūlijā, plkst. 10:00. Nelaimīgā kārtā skates un tirdziņš bija slēgti svētdienas, 3. jūlija, rītā. Daudziem svētku programmas izpildītājiem un arī apmeklētājiem šīs stundas bija vienīgās, kad tie būtu varējuši tajās iegriezties, bet šādā izkārtojumā tas nu tiem vīnēkārsi nobija iespējams. Žēl. Tas pats jāsaka par biļešu kasu un informācijas centru. Ir jau saprotams, ka rīkotājiem nav viegli atrast personālu, lai piepildītu visus brīvos laika posmus. Tomēr - tālā ceļa mērotāji, kas svētkiem atvēlējuši daudz līdzekļu, vēlas visas iespējamās priekšrocības, lai varētu svētkus izbaudīt un izmantot līdz pašai pilnībai. Ja tas neizdodas, kurn un sūdzas. Var jau šādu sūrošanos noraidīt, bet... Iebildei, ka svētdienas rīts dodams tikai Dievam, šķiet nebija pilnīga vai tāda pamatīgāka pamatojuma, jo tajā notika itin daudz citu saietu, blakus vairākiem dievkalpojumiem un dievturu saietam, un uz tiem devās svētku apmeklētāju mazākā daļa.

Informācijas centrs svētku galvenās viesnīcas 2. stāvā - Haiatā (Hyatt) darbojās bez lielākiem sarežģījumiem. Telpa gan bija ierobežota. Karstākos brīžos kustība še bija kā zivju konzervu kārbā, bet galā rīkotāji tomēr tika. Uz blakus galdiem bija dažādu brīvmateriālu klāsts, sākot ar mazās preses dažādajiem izdevumiem, politiskām brošūrām, nākamo lielāko saietu skrejlapām (XI Rietumkrasta Dziesmu svētkiem 1989. g., no 30. jūnija līdz 5. jūlijam, Longbičā, Kalifornijā, ASV; II Mūzikas nometni 1990. g., no 17. - 30. jūnijam, Mt. Orfordā, Kvebekā, par tai sekojošiem 7. latviešu jaunatnes dziesmu svētkiem 1990. g., no 30. jūnija līdz 2. jūlijam, Šerbrukā, Kvebekā, Kanadā; par 9. vispārējiem latviešu dziesmu svētkiem 1993. gada jūlijā, Filadelfijā, ASV un t. t.) līdz dažādu grāmatu tirgošanas skrejlapām.

Plaši nosepts bija sazināšanās dēlis, pie kuņa arvien drūzmējās ļaužu pulks.

Šī bija arī iecienīta tikšanās vieta. Daudziem satikšanās izdevās, citiem pagāja garām drūzmas un citu iemeslu dēļ. Bija pagadījies tā, ka ieeja uz divi sarīkojumu vietām atradās šajā rajonā. Tas drūzmu nemozināja. Bet visu jau nevar pakārtot katram pa prātam.

Pie dažiem galdiem notika pat tirgošanās ar dažu nākamo svētku atribūtiem, kā krūzēm, krekliem u. t. t.

Milzu pasākums katram lielākam saietam ir dažādie drukas darbi. Rīkotājiem še bija ielīdzējuši vairāki iespiedēji, kas tiem situāciju ievērojami atvieglināja.

Sevišķi plašs šoreiz bija svētku Vadonis, kam 196 lappuses. Tajā atrodam visu, kas tam piedienas un kam tajā jābūt. Par desmit dolā-

riem tas tiešām izrādās laba piemēras lieta. Lai gan redakcija, kurā kā redaktori darbojās Alberts Raidonis, Čikāgas Zipu redaktors, un Jānis Sveteckis Indianapolē, jau iepriekš lūgusi piedot nepamanītās drukas kļūdas, vienu nevar nepieminēt, proti, ka režisora Gunāra Vērenieka foto uzņēmuma vietā atmeiz ievietots rakstnieka Gunāra Griezes. Būtu patīcis, ja par lielajiem speciālu zveidumiem, kā Baletizrādi un mūzikas teātri Gundegu vadonī būtu bijis mazliet vairāk informācijas (Piānists Arturs Ozoliņš tajā nemaz nebija pieminēts.). Tajā ap 44 lpp dažādu reklāmu. Tā jāpieņem, ka tas rīkotājiem dos atlikumu. Tas iespīests Augstuma spīestuvē, Linkolnā, Nebraskā.

Pilnīgi neatvietojams kļuvis svētku notikumu kabatas vadonis, kas šoreiz saucās AVOTS. Tajā bija konspektīva informācija par visiem svētku sarīkojumiem un notikumiem, to notikšanas vietām (vidū 2 pilsētas kartes). Neiztrūka cita informācija, kā ēdnīcu vietas, garāžu novietojumi u. t. t. Un pat tajā bija reklāmas. Avota redaktrise - Renāte Grāvere, kas, kā zināms, īpaši pārcēlusies uz Indianapoli no Nudžersijas, lai tur būtu sevišķi čakls darba rīkītis rīcības komitejā (kā to publiski aplicināja vismaz vairāki šīs komitejas locekļi); to izlustrējusi Ruta Tālberga. Izdevums salikts un salauzts Underline Publishing Co., Inc., kuņas prezidente šobrīd ir Sarmīte Grava, Leonijā, Nudžersijā. Par divi dolāriem šis izdevums bija viens no vērtīgākīem pirkumiem svētku laikā.

Gaumīgas bija visu svētku sarīkojumu programmas, iespīestas zilā krāsā. Tās rotāja svētku simbols un latvisko rakstu zīmējumi. Sarīkojumiem, uz kuņiem rīkotāji gaidīja amerikāņu viesus, programmās bija angliskais pielikums.

Pie iespīeddarbiem jāpieskaita arī jau agrāk pieminētie izstāžu katalogi, kas bija iespīesti uz krīta papīra un kuņos bija tikai melni balte foto uzņēmumi.

Sava veida iespīeddarbs ir svētku žetons, kas indianapoliešiem bija izdevies. Tas bija darināts pēc Richarda Roļļa zīmējuma. Darināts vairākās krāsās. Kolekcionāriem tas labi iedērēsies viņu kolekcijās.

4. jūlija rītā notika svētku darbinieku un viesu brokastis. Tajās rīkotāji bija gaidījuši vairāk kā 200 dalībnieku. Šīs cerības nepīepildījās, jo daudzi viesi bija jau devušies mājup, kamēr citi vēl centās satīkties ar saviem rādiem un paziņām. Atnākusi bija tikai puse.

Brokastīs uzņēmīgais un darbīgais rīcības komitejas priekšnieks Konstantīns Sveteckis, kas svētku laikā bija redzams gandrīz katrā sarīkojumā vai neuzkrītoši slīdam caurī publikai, sirsnīgi pateicās visiem svētku programmas izpīditājiem savas komitejas pašāizliedzīgājiem darbiniekiem, svētku goda viesiem un apmeklētājiem. Pateicības komentārus teica vairāki citi rīcības komitejas locekļi un goda viesi - dažādu organizāciju pārstāvji.

No dzirdētā varēja spīest, ka svētki izdevušies un ka ar to aizīšanu jau nekavējoties jāskā gatavoties nākamajiem lielākiem saīetiem - ASV XI Rietumkrasta dzīesmu svētkiem 1989. g., Longbīčā, Kalifornijā; Kanadā 7. latviešu jaunatnes dzīesmu svētkiem 1990. gadā, Šerbrukā un 9. Vīspārējiem latviešu dzīesmu svētkiem 1991. gadā, Toronto, un tad atkal ASV - 9. vīspārējiem dzīesmu svētkiem 1993. gadā, Filadelfijā.

Brokastīs valdīja sadraudzīga gāisotne, kas

licināja, ka paveikts dižens darbs, kas atbalsojies plašākā mūsu sabīedrībā un it sevišķi ASV vidīenē, un no turīenes uz visām četrām debess pusēm visā kontīentā un aiz tā robežām. Par to paldies piēnākas ītin visiem - rīkotājiem, svētku programmas izpīditājiem, dažādu darbu darītājiem, svētku apmeklētājiem, preseī un īkvīenam, kas bija pielīcis roku, lai darbs sekmētos.

Jāpiezīmē, ka rīcības komiteja šoreiz bija īerādījusi redzamu vietu preseī, kā lielāī, tā mazāī. Par to tai piēnākas sevišķā pateīcība.

Se nu Indianapoles dzīesmu svētku Odīseja šoreiz jāpārtrauc. Tās nobeīgumu lasīsiet nākamajā MLB Zīpotāja numurā.

M. ŠTAUVERS.

• Laīpni lūdzam svētku viesus un korespondentus, kas vēl vēlētos par šīem svētkiem īzteīkties, atsaukties nekavējoties, jo gribam par tiem rakstīšanu īzbeīgt ar nākamā numuru.

Red.

STIPENDIJU PIEŠKĪRUMI.

(Čīkāga, LVS) Starp fondiem, kas atbalsta mūsu jaunīešu centīenus īegūt īespējami labu latvisko īzglītību, īr Dīevtuņu Unīversītātes Latviskās īzglītības Stīpendiju Fonds. Tas savā 3 gadu darba laikā īr īzdalījis gandrīz \$ 50.000 vasaras vīdusskolu, Mīnsteres latviešu vīdusskolas, gan arī Rīetumīčīgānas un citu unīversītāšu studentīem, ja tie studē zīnības, kam sakars ar latviešiem.

Šogad fonds piešķīra \$ 21.800. Pīepirasījuma noteīkumus tas publicēja latviešu preses īzdevumos agrā pavasarī. Tā Stīpendiju komīsija, kuņā darbojas Rūsīņš Albertīņš, Valdis Mūīžnieks un Līga Streīpa, sanāca uz sēdī maīja beigās un vīenojās par pīeīetamās naudas sadalīšanu. Jāuzsver, ka šīs fonds īr nopelnu un nevis vajadzības, un komīsija tāpēc raudzījās uz stīpendiju pīepirasītāju latviešu un cittautu skolu atzīmēm un darbu latviešu sabīedrībā.

Fonds piešķīra stīpendijas vairākiem tīkko aizvadītās Gaņezera latviešu vīdusskolas vasaras skolniekiem: Līndāī Jēgereī, Zīntāī Poneī, Solveīgai Spalvīgai un Aījai un Jānīm Tupešiem. Tāpat Mīnsteres latviešu vīdusskolas 1988./9. gada skolniekiem Maījai Augusteī, Robertam Abelem, Paulam Cālītīm, Jūlijāī Faltenāī, Zīntāī Gulēnāī, Dāīnāī Jauntīrāneī, Māraī Lazdāī, Robertam Līsmanīm, Lāīmaī Mazuteī, Selgaī Micheleī un Daceī Pētersoneī.

Unīversītāšu līmenī stīpendijas pīešķīrtas Rīetumīčīgānas Vasaras kursa studentīem Līgai Bauerāī, Rebekāī Inscoe-Pūreī, Atīm Kleīnbergam, Markam Matteson un Robertam Vītīpam un zīemas kursastudentēm Dāīnāī Durānāī, Katrīnāī Streīpaī un Dāīnāī Šmīdchenāī. Tāpat studentēm Māraī Gulēnāī (Stokholmas U. latviešu val. studījām) un Ivīkaī Laev (Ķelnes U. Latvījaš vēstures studījām) un studentam Guntīm Šmīdchenam (Indianas U. folkloras studījām).

Šogad pīrmo reīzi fondam bija līdzekļi arī pētnīecības stīpendijām. Pīrmo tādu pīešķīra rotkāleī Līlītaī Spureī latvisko rotu pētnīecības darbam.

Fonds sagāīda, ka stīpendīātī pastāstīs par saviem panākumiem un nākotnes īecerēm. Jaunīeši īr mūsu nākotne, ja tiem skāīdra latv. v.

KOMUNIKĀCIJA DEMOKRATIJAS STŪRAKMEŅI.

Vadonības laikmetam beidzoties līdz ar II pasaules karu, šī dāsmita pēdējā ceturkēnī atkal atplaucis zemāka ranga personību kults. Īstenībā tas pastāvējis vienmēr, jo reprezentatīvā demokrācija neizbēgami ir ar to saistīta. Kā nesenā vēsture rāda, kulta svārstības ir visai plašas: no sīkpartiju vadopu kaprīzēm, kas gāza koalīciju valdības vienu pēc otras gan Latvijas Saeimā, gan Francijas parlamentā vai Veimāras republikā - tās nonāk līdz otrai gelejībai anglo-sakšu zemēs, kur reprezentatīvās demokrātijas sāk līdzināties rotējošām diktatūrām. Piemērs te - Rūzvelta četrkārtējā prezidentūra Amerikā vai vēlāk Trudo un Mulronija valdības Kanadā. Tomēr, pirms runājam par demokrātijas paveidiem, der noskaidrot demokrātijas jēdzienu būtību.

Kopš senajiem grieķiem par demokrātijā apzīmē iekārtu, kur pati tauta lemj par savām vajadzībām un izdod sev likumus. Reprezentatīvā demokrātijā, turpretī, pati tauta vairs nelemj, bet ar nekvalificētu balsu vairākumu ievēl tos, kas lemj tautas vietā. Mēdz teikt, tā esot vienīgā praktiskā demokrātijas metode iespējama lielajām tautām. Tas neatbilst patiesībai. Definēt tautas gribu iespējams daudz precīzāk ar faktuoloģijas un cibernētikas metodēm, bet par to citreiz.

Reprezentatīvās demokrātijas raksturīgākās negatīvās parādības ir organizēta, formāla, ar likumu aizsargāta neatbildība un bezprincipu oportūnisms partijas vai vadītājas personas interesēs. Blakus tam, ikvienam vēlētājam ir demokrātiska tiesība nezināt to, ko viņš negrib zināt. Un vēl vairāk: nesen kāds amerikāņu senators deklarēja, ka vairākumam tiesība iznest nepareizus spriedumus un pilsoņi, kas nepadodas tādām spriedumiem, bet rīkojas pareizi - nododami tiesai par kongresa gribas nepildīšanu.

šeit trūkst vietas analizēt visas negatīvās sekas tādai reprezentatīvai demokrātijai; minēsim tikai tās ārpolitiku iepretim Padomju totalitārisma. Visa pasaule zina, kā reprezentatīvās demokrātijas primadonnas - Rūzvelts un Čerčils nodeva pusi Eiropas tautu bolševisma barbariem. Jautā tik ar izsmieklu pieminēja pašu parakstīto Atlantijas Čartu par tautu pašnoteikšanos un aneksiju nepieļaušanu. Trīsdesmit gadu vēlāk tādi pat reprezentantu kulta korifeji apstiprināja Padomju aneksijas Helsinku vienošanās aktā. Pēc tam ar Rietumu tehnikas palīdzību viņi veicina vēl šodien tautu apspiešanu un komūnisma nostiprināšanos Ķīnā, Āfrikā un Centrāl-Amerikā. Te izcilu vietu ieņem Kanadas konservatīvo valdība ar finansiāliem atbalstiem Āfrikas marksistu valstīnām, padomju aģentu vadītai Āfrikas teroristu grupai un komūnistiskai Nikaragvai.

Mūsu nolūks nav šeit lieku reizi apgaismot marksisma aplamības vai Kremļa kliķes parazītismu iepretim pašu un citu zemju apspiestām tautām. Gribam tikai griezt vērību uz mūsu demokrātijas izpratni un tās sekām. Dabīgi, ka latviešu organizācijas trimdā pieņem reprezentatīvās demokrātijas procedūru jau sākumā, nemaz nejutējot vai iespējams īstenot demokrātijā bez reprezentantu starpniecības. Kā jau iepriekš minēts, tas iespējams un šai

elektroniskās tehnikas laikmetā - bez sevišķām grūtībām.

Vispirms, tomēr, jānoskaidro demokrātijas dziļākā jēga. Piemēram, vai balsu vairākums pārņemts no reprezentantu kuluāriem uz tautas izlemšanu referendumu veidā būtu īstā demokrācija? Nebūt nē! Referendums, ko bieži pielieto Šveices kantonu federācija, ir tikai solis pareizā virzienā. Vēlētāja balss, vienalga, vai tā dota parlamentā vai tautas nobalsošanā - ja tai nav faktuoloģiska attaisnojuma - ir tikai vēlmju un uzskatu mistrojums. Procedūra vairāk atgādina laimes spēli, ne apzinīgu, mērķtiecīgu sabiedrisko problēmu risināšanu. Nav brīnums, ka sekas tam ir reprezentatīvās demokrātijas nepārtraukta atkāpšanās totalitārisma agresijas priekšā un atkārtotas saimnieciskās krīzes un morāles pagrīšana pašu mājās.

Pieiesim demokrātijas jēdzienam ne no procedūrālās, bet no principiālās - no taisnības un morāles principu puses. Ilgas pēc taisnības mīt katrā cilvēkā. Un jo zemāk uz sabiedriski ekonomiskā līmeņa cilvēks atrodas, kā, piemēram, Padomju Gulaga vergs - jo tās ir spēcīgākas. Šķiet, prasību pēc taisnības nekāda vara neizdzēsīs no cilvēka apziņas. Tādēļ pasaules apspiestās tautas gadu desmitiem vēl sauc pēc demokrātijas, jo tās tic, ka demokrācija nesīs tām taisnību. Taču reprezentatīvā demokrācija pierādījusi, ka tā to nespēj. Tā drīzāk sadarbojas ar apspiedējiem pret apspiestajiem. Piemērs tam ir Kanadas valdība, kā liberālās tā konservatīvās, kuras sadarbotos pat ar Jūdasu Iskariotu, ja viņš tām solītu vairāk balsu.

Pievēršoties taisnības jēdzienam, ikviens saprot, ka, lai spriestu taisnību, ir jāzin patiesība; bet patiesību atklāj tikai ar informācijas palīdzību, kas, savukārt, iegūstama sazināšanās jeb komunikācijas ceļā.

Tā redzam, ka īstās demokrātijas 4 stūrakmeņi ir: komunikācija, informācija, patiesība un taisnība - tai secībā. Un atkal, ikvienam ir skaidrs, ka bez komunikācijas trūkst informācijas, bez informācijas patiesība nav zināma, bez patiesības taisnība nav iespējama, un ko vērts tāda "demokrācija", kur nav taisnības?

Atstājot citus stūrakmeņus turpmākam, šeit pievērsīsimies tikai pirmajam - komunikācijai. Mūsu uzmanības centrā šodien ir Kanadas organizāciju apvienība, LNAK un tās vadītāju nostāja pret komunikāciju ar latviešu trimdas kopību Kanadā.

Ir tūdaļ jāsaprot, ka šī nostāja ir visumā negatīva. Kādēļ? Vai komunikācijas noraidīšanai iemesls ir vienkāršs zināšanu trūkums par tās nozīmi, vai tas ir narcistiskas iedomības izpausme, to neiztirzāsim. Tomēr, lieta pārāk nopietna, lai visam pautu garām neminot ne vārda, kā tas darīts jau gadu desmitiem. Lai runā fakti un to sekas.

Sāksim ar dāmām. Kaut gan dzejnieks saka: "Mūžīgi sievišķais augšup mūs ceļ" - tad jāpiebilst, diemžēl, ne politikā. Visas mūsu organizācijas šeit jau ir politiska būtība. Tādēļ tur neiederas personīgas kaprīzes, piem. ja kāda LNAK valdes locekle atbild rakstītājam, kas runā par iespējām tautas pārdzīvošanas potenciāla celšanā ar strupu norādījumu: "Es ar pasta kastī nedisputēju." Cita sabiedriska darbiniece, klausīdamās no Latvijas izraidītā Helsinki '88 pārstāvja stāstījumā, pielec kājās saukdama: "Es jums neticu". Atkal,

kaprīze vai narcisms, bet nekas pozitīvs, ja kādas lielākas organizācijas 'Nākotnes Darbības' vadītāja un LNAK valdes locekle neatbild ne vārda uz vēstulēm, kur runa par nākotnes darbu mūsu tautas labā. Ar baonu palaišanu gaisā vien nepietiek.

Piemēru par LNAK runas vīru un sievu noraidīgo izturēšanos pret savstarpēju komunikāciju Domu Talkas somā sakrājies labs žūksnis, bet ne visus tos izklāstīt. Attiecībā uz komunikāciju runas vīri šķiet vēl inertāki par dānām. Tā iepriekšējais 'Nākotnes Darbības' vadītājs aizbrauca uz Zviedriju, neatbildējis nevienu vēstuli, pāris no tām ierakstītu.

Savstarpējās komunikācijas neprātīgā noraidīšanā visam kroni uzliek kāds LNAK valdē ievēlēts profesors. Vienā no organizācijas gadskārtējiem pārskatiem viņš uzrakstījis veselu sleju par LNAK vadības vienreizējām spējām un aicina kā valdes tā padomes locekļus neatbildēt ne vārda kādiem gudrējiem-rakstītājiem. Kādus Antonus un Nellijas mēs sūtām par organizāciju vadītājiem?

Tā runā cilvēki, kas savās profesijās ir, jādūmā, inteliģenti un ekspertī. Taču, tiklīdz viņi pieskaņas politikai, tā tūdaļ noslīd uz tāda mentalitātes līmeņa, ko apzīmētu par bērnišķīgu, ja viņi to lietotu savā profesijā. Varētu pasmieties, ja lieta nebūtu tik sērīga, ja nebūtu jau tik daudz zaudēts. Sazināšanās trūkuma pēc notiek aiziešana no latviskās kopības; liels jaukto laulību pārsvars, valodas un latviskās kultūras apstākums. Izgaistot nacionālai identitātei, noslīd arī morālais līmenis.

Līdz ar valsts zaudējumu mums zuda daudz iespēju tautas pārdzīvošanas potenciāla uzturēšanā, taču savstarpējā sazināšanās jeb komunikācija ir viena no nedaudzām, kas palikusi mūsu rīcībā. Tagad tai vēl dziļāka nozīme nekā brīvajā valstī. Tas tādēļ, ka trimdas vai okupācijas apstākļos galvenais elements komunikācijā var arī nebūt ziņas jeb vēstījuma saturs, bet gan ziņas avots un tās saņēmējs. Tādēļ trimdā komunikācijai tāda pat nozīme kā bruņotiem spēkiem neatkarīgā valstī. Tā aizsargā latvisko kopību no ārējiem iebrukumiem tautas tikumu un kultūras dzīvī un stiprina latvisko identitāti nelatviešu masā izkliedētiem tautiešiem. Trimdas apstākļos tam piešķirama vislielākā nozīme tautas pārdzīvošanas potenciāla uzturēšanā. Vai LNAK Padomes un valdes locekļiem zināms kaut kas labāks? Mums nav vajadzīgi ne liktenīgi vīri, nedz nervozas Nellijas, bet gan ne pārāk kūtri darbinieki, kas saprot komunikācijas neaizstājamo nozīmi. Ikkatrs sētnieks var pienest savu pieredzes graudu kopējam pūram, ja vien viņam neaizcērt durvis acu priekšā. Beidzot, uz komunikācijas vitālo nozīmi norāda vēl fakts, ka komunistisko iebrucēju pirmais solis okupētā zemē nav vis ražošanas līdzekļu nacionalizēšana vai ietaupījumu atņemšana īpašniekiem, bet gan komunikācijas līdzekļu - laikrakstu, radio, televīzijas tūlītēja konfiscēšana vai noslēgšana.

Jāpabrīnās, ka mūsu jumta organizācijas vadītājiem tik vāja izpratne par demokrātijas pirmā stūrakmeņa samēriem un tā vietu, t.s. 'Nākotnes Darbības' plānā. Kā izskaidrot parādību, ka organizācijas valdē ievēl ļaudis, kas atklāti noraidījuši savstarpēju komunikāciju un līdz ar to sadarbību ar citiem organizācijas biedriem, bet atstāj ārpusē redaktoru un izdevēju

ar ilggadīgu pieredzi komunikācijas laukā? Tiešām, MLB Zīpotāja redaktors 40 gadu objektīvi publicējis gan 'ortodoksas' gan 'sakarnieciskas' vai pat metafiziskas nokrāsas domrakstus. Ar to Zīpotāja redaktors veicis augsti vērtējamu darbu latviskās kopības, identitātes un tautas pārdzīvošanas potenciāla uzturēšanā. Arī jaunieši, šķiet, atguvušu interesi un vietu savu dziesmu un mūzikas svētku rīkošanai. Lai redaktors piedod Domu Talkas atklāto valodu, bet pēc demokrātiskās komunikācijas principa, kā negatīvie tā pozitīvie fakti jādara sabiedrībai zināmi.

Kā palīdzēt LNAK atbrīvoties no necerīgās stagnācijas komunikācijas jautājumā? Nav citas izejas - ir jākorģē personību kults. Amerikāņu sociologi atraduši veidu kā tādu vienpusīgu reprezentantu nostāju varot grozīt: Viņi seko visām nobalsošanām Tautas Vietnieku namā un gada beigās publicē katra deputāta balsojumu profilu, t. i. cik procentu pa labi, pa kreisi, cik neitrāli. Sevišķi pirms vēlēšanām pieprasījums pēc 'profilu' publikācijām esot augsts. Tuvojoties LNAK vēlēšanām, Domu Talka ieteic kaut ko līdzīgu: Katrs, kam interesē LNAK padomes vai valdes locekļu nostāja komunikācijas jautājumā, varētu piesūtīt attiecīgai personai vēstuli ar kādu sabiedrisku jautājumu. Un varbūt Domu Talka, savukārt, varētu piestrādāt pie latviešu organizāciju profiliem attiecībā uz komunikāciju.

DOMU TALKA ALTERNATIVES

PAR NOTIKUMIEM LATVIJĀ.

Gadu iepriekš, šajā pašā mēnešrakstā, es izteicu šaubas - bailes par notikumiem okupētajā Latvijā, domādams, ka cilvēki, kas uzdrīkstas pretoties komunistu varai, var smagi ciest. Tagad pēc gada, apstākļiem mainoties, manas šaubas un bailes ir aprimušas.

Skatoties īstenībā ar vaļējām acīm, ir jāredz, kas pašlaik notiek okupētajā Latvijā. Tur, galvenokārt, jaunā paaudze bailes ir pārvarējusi un tā aktīvi pretojas komunistu "varas vīriem" - to nepareizībām, viņu privilēģijām, bezdarbībai un pat ļaunprātībām pret latviešu tautu, pret birokrātiju un atagnāciju. Saprotams, ka tas varēja veidoties tikai Gorbačova ierosinātās demokrātijas - atklātības iespaidā.

Labas gribas cilvēki, domājot par tautas nākotni un balstoties uz godīgumu un morāli ētiskiem principiem, aicina okupētās Latvijas iedzīvotājus, visu šķiru piederīgos, piedalīties un atbalstīt Tautas frontes dibināšanu un tās darbību nākotnē; tie apņemas kontrolēt administratīvo orgānu darbības atbildību tautas interesēm un vērsties pret jebkuriem pārkāpumiem. (Tautas frontes aicinājums - laikr. "Latvija Amerikā" - 1988. g. 23. VII numurā, pēdējā lpp.)

Varam būt apmierināti, ka organizētāji ir plaši pazīstami aktīvistu un kultūras darbinieki, kas jau iepriekš pierādījuši savu darbību cilvēku tiesību morāli ētiskā darbībā un Latvijas suverenitātes valstiskuma atīstībā. Tā mums būtu garantija par sekmēm un drošību pareizā ceļa izvēlē. So kustību okupētajā Latvijā atbalsta viss lielais

tautiešu vairums, kā arī tikpat kā visa inteliģence, ieskaitot morāli vērtīgākos PSKP biedrus, - tiem visiem latviešu tautas liktenis nav vienaldzīgs.

Tautas fronteī nepiekrīt un pat pretī darbojas pašreizējās valdības funkcionāri - ministri un citi augstākie darbinieki, kas sakļāvušies ap partijas sekretāru Pugo, baidīdamies zaudēt savu labo dzīvi un privilēģijas, nedomā par latviešu tautas nākotni, bet tikai par sevi. Provokācijas nolūkā tie pat mēģina dibināt savu "Tautas fronti", kas sastāvētu no komunistu partijas, arodbiedrību un komjau-natnes darbiniekiem. Tā būtu kārtējā komūnis-tiskā krāpšana.

Istās Tautas frontes dibinātāji ir iesaisti-jušies bezkompromisa cīņā pret okupētās Latvi-jas pašreizējiem vadītājiem. Tur izšķiras latviešu tautas liktenis, un es uzskatu, ka tagad visiem sirdī (ne tikai vārdos) nacionāli domā-jošiem - jāatbalsta šī cīņa, kas izšķirs, vai latviešiem kā tautai palikt savā dzimtenē Latvijā, vai tā kā tauta tiks iznīcināta.

Vai vienas daļas Kanadas latviešos, it sevišķi "stingras stājas" cilvēkos, nav vēl saglabājušās "Stalīna laika" iedvestās šausmas un bailes - viņi baidās no vārda komūnists, no "kultūras sakariem" un no visa tā, kas kaut kādā veidā ir saskarē ar komūnistisko iekārtu?

Tie paliek noslēgušies savā stagnācijas do-māšanā.

Vai pašreizējā laikā izteiktā stagnācijas nostāja neatbilst vairāk komūnistu velmēm, nekā latviešu tautas interesēm?

Vai katram latvietim jau laicīgi nav jāpār-domā, par ko balsot nākamajās LNAK vēlēšanās? Vai mēs vēlēsīm stagnācijas kultivētājus, vai atklāti godīgus - nacionālus latviešus?

E. ĀTRENS

KAĶA KALPA PIEZĪMES.

Brīvprātīgais.

Ir brīži, kad cilvēks parāda savu īsto dabu. Sevišķi tas vērojams okupācijas laikā, kur uzpeld dažādi indivīdi, lai "glābtu tautu". Tie tad arī dara visu, ko okupanti vēlas un pat vairāk, lai tikai varētu būt tuvāk kungu gal-dam. "Ja mēs to nedarīsim, būs citi" ir parastā frāze, kas sedz viņu izdarības, vai: "Mums tas ir jādara, citādi mums zustu katra kontrole pār tautu." Un okupanti priecājas, ka radušies pakalpiņi. Lai nu šie patrioti tad paši iejūdz tautas zirdziņu mūsu ratos, kungiem nav jāsmē-rē savas rokas. Mūsu zemīti dikti bija iekāro-juši kā krievēļi, tā vācieši. Tie tad kā atbrī-votāji ieradās gan no vienas, gan otras puses. Netrūka ne vienam, ne otram pakalpiņu ļautiņu, kas, aizstāvojot tautas interesēs, gan šāva, gan cietumos un darba nometnēs bāza tos, kas domāja citādi, kā kungi to vēlējās. Un ja vēl tas ne-līdzēja, tad vienkārši sabāza vagonos un aizsū-tīja, lai nemaisās pa kājām un netraucē tautas jaunzibūvi.

Šīs manas kaķa kalpa piezīmes attiecas uz laiku, kad vācu zēni braši iesoļoja Rīgā un mū-su meitas tos ar ziediem sagaidīja. Tie taču bija atbrīvotāji! Un drīz vien pierādījās, ka vācieši ir tādi pat okupanti kā krievēļi. Un to viņi nemaz neslēpa. Latvija, Lietuva, Igaunija pazuda no avižu lapām. Parādījās jauns apzīmē-jums Ostland. Un jaunie kungi bija dikti prie-cīgi par krievu izdarīto nacionalizāciju. Tagad

viss tas kā kaķa laupījums pārgāja vācie-šu jaunās Ostlandes kungu rīcībā. Vai nav feini! Jūsmīgie sagaidītāji piedzīvoja diez-gan rūgtu vilšanos. Laupītāji laupīja sa-laupīto. Vēlāk vāciešu Berlīnē saformētā latviešu pašpārvalde nebija nekas cits kā vācu dekrētu izpildītāja. Palīgorgans vācu okupācijas varai. Nosaukti skanīgos vārdos par ģenerāldirektoriem, jaunie varas vīri centās, cik nu varēja un saprata, lai kārtīgi pildītu savu kungu iegribas. 1943. ga-dā, kad vāciešiem frontē sāka iet dēļi, tie pieprasīja direktoriem izvest mobilizāciju. Pēc Hāgas starptautiskās konvencijas okupan-tam nav tiesības izvest mobilizāciju ieka-rotos apgabalos. Bet priekš tam taču bija latviešu ģenerāldirektori, kas ar saviem ļautiņiem varēja darīties kā patika. Direk-toriem nebija dūšas patekt ne, un, kaut ne-gribīgi, viņi pakļāvās šai vācu prasībai. Tā atkal ar pašu latviešu līdzdalību tika iznīcināta mūsu tautas spēcīgākā daļa. Mūsu tautas spēks ātri dila.

Pēc Latvijas sūtniecības Vašingtonā In-formācijas biļetena 1952. g. aprīļa numurā ievietotiem datiem, stāvoklis ir, apmēram, šāds: Krievi "Baigajā gadā" nogalināja un deportēja 34,000 latviešu. Vācu okupācijas laikā gāja bojā 25,000 latviešu un 70,000 Latvijas žīdu. Pavisam 95,000 Latvijas pilsoņu. Bez tam vācieši deportēja uz koncen-trācijas nometnēm un piespiedu darbiem Vā-cijā 32,000. Šie skaitļi attiecas uz privāt-personām. Brīvprātīgi uniformētiem ir cits saraksts.

Tas nu ir tāds mazs ievads visai tai ka-ķa būšanai, kas kā baigs negaisa mākonis pārvēlās pār mūsu galvām. Mani kā brīvprā-tīgo tēvijas sargu mūsu kaķa kungi ieskaitīja savos kaķa pulkos, un tā arī man sā-kās visa tā šļura.

Kad mūsu direktori, paklausot Fīrera mā-jienam, latviešu puikas brīvprātīgi iestū-ma armijā arī man pienāca bumagi. Toreiz skaidri redzējām, ka Fricim jaunā Eiropa iet dēļi. Vapkas tiem mālē visos stūros. Labs padoms būtu vairāk kā derīgs, bet kas tev to dos? Paļāvāties vairāk laimei kā sa-prātam. Ar vapkām kopā - nē, to nu gan nē! Reiz jau pulķīši, pa mūsu zemi bradādami, to bija tik pamatīgi pieķēzījuši, ka tagad tau-ta, atceroties vien, tos ar mietiem gatava apdauzīt. Jāiet vien bija sargāt to tēvu ze-mīti, jo citādi var saiet grīstē. Tas, ka vāciets nav ne par kapeiku labāks, pierādī-jās jau pašā sākumā. Šis visai pasaulei, kā piepūtīes gailis uz sētas mieta, izbļāva: Iztīrīšct mūsu zemīti un nometināšot te an-štentīgus ķerļus, kas to Fīreri klausu uz vārda. Tā to vēstīja viņu partijas avīze. Mēs lasījām un un galvas grozījām. Un tad vēl tā brīvprātīgo būšana. Un visam pa vir-su, mūsu pašu oficiēri dzen mūs kauties, lai friči ātrāk varētu mūsu zemītē nometināt sa-vus ķerļus. Ej nu saproti to kungu prātu. Bet ja nu tev jāiet brīvprātīgi, tad laikam citādi nevar.

Ko mulķis no augstās politikas var sa-prast. Aizgāju, kā mēs čališi sakām, paostīt gaisu, redz' kas par šteli. Domāju, tāpat kā kādreiz mūsu armijā, dakteri mērīs, svērs, zobos un vēl citur skatīsies, bet nekā - derīgs un cauri. Pat lāga virsū nepaskatījās,

kā ar sivēnu, ko nodod miesniekam. Šitas uzsita burbuli, ja tā ar tēvijas sargiem pašā sākumā, tad nekāda labā štele te nevar būt. Skatos, visapkārt puikiņām tādi nošļukuši deguni, ne lāga runā, ne velnu dzen. Te tev bija, ar sajūsmu, brašā solī ... kā to mūsu kungu avīze rakstīja. Bet tikai mieru, mieru, vēl jau nav viss pagalam ...

Ienāk kautkāds ordeņots šiska, nopēta mūs, liek nostāties rindā un tad sāk skaldīt. Va velns, kas par lejamo! Nu, gandrīz kā no grāmatas: Jūs, jaunie varoņi, izredzēti slavas un goda pilnam uzdevumam sargāt savu tēvu, tēvu zemi no tatāru ordām. Bez bailīgi un droši iet tur, kur vadons jūs sauc ... Te čalītis man pa kreisi nošņauc degunu pa fūrmaņu modeli. Man aizrāvās lufte un grūdu labpatikā rēcienu. Oficierim aizsitās sakāmais. Pieskrējis man klāt, bet, redzēdams manu dumjo ģīmi, laikam nodomāja, nav vērts izgāzties ar muļķiem, pasmējās un sāka skaldīt tālāk. Mūsu tēvijs ir briesmās! Ienaids mūsu durvju priekšā cilā savus nāves ieročus. Mūsu zeme, mūsu mājas, mūsu tēvi un mātes skatās un gaida no mums, lai mēs viņus sargājam. Mēs neatdosim savu zemi sarkanā nezvēra ķetnām, mēs to sargāsim un, ja vajadzēs, arī mirsim.

Izšāvis savu magazīnu, dižkungs sasita papēžus, pagrūda roku gaisā, apgriezās un aizgāja. Ar to tad arī mēs bija iecelti par jaunās Eiropas sargiem. Vienkārši īsi un skaidri. Ne te kāda gudrošana, ne galvas laužšana. Pēc trim dienām mums jābūt Paplakā, tā paziņoja priekšniecība. Tur mūs iztaisīs par kārtīgiem zaldātiem. Iedeva katram papīri, kas derīgs breukšanai uz jauno dienesta vietu, un tagad varam šļūkt.

Tā kā bijām Rīgas Čaļi, nolēmām to būšanu kārtīgi atzīmēt. Izrādās, ka mēs trīs no Grišķenes, pārējie no Forštates, Vermanīša un vēl šur tur. Tad nu es, Vika un Kaža, par visām šīm būšanām un nebūšanām prātodami, sākām lēni šļūkt uz savu Grišķeni.

"Vajadzētu kaut kā to lietu aplacīt, lai tas stādīnš, tas jaunceptais zaldātinš, dabūn drusku to dzīvības sulu", es tā kā ieminos, labi zinādams, ka pārējie to tikai gaida.

Tie, kas vēl tos laikus atceļas, zinās, ka ar uguns ūdeni bija švaki. Friči bija ievērojuši stingru kārtību, visu ar mēru. Bet ja labi gribēja, pašapgāde notika netraucēta. Bija vēči, kas zināja, kā šādu sainniecisku deficitu izlīdzināt. Tie tad savu produktu laida tirgū par pašapgādes cenām. Sastikājām pudeli. Ja jau zaldāti, tad zaldāti, jānotur kaļa padome, jāpieņem jauna taktika un stratēģija. Skaidrs, ka nevienam o mums Paplakā brūtes nebija, tā tad tur nav kaļķis meklējams. Lai brauc tie, kam ordeņi un čina vajadzīga. Mēs, Rīgas Čalīši, neiesim plaucēt friču dēļ savu ādu vaļķu pirtī. "Bet ja nu šucmaņi?" Vika tā nedroši ieminas. "Ko tu rausties, ne tev uniforma, ne kādu parakstu esi devis. Ja šucmaņi piesienas, spēlē babo. Tu nekā nezini. Skaidris!" Kaža viņu pamāca. Protams skaidrs, te vispār ne-skaidrības nevar būt. Ja vajadzētu sisties par savu karogu, tad tā lieta būtu citāda, bet tagad okupantu intereses nav mūsu intereses. Lai brauc tie, kas tic, ka Fricis žēlīgi ierādīs vietu arī viņiem savā jaunā Eiropā. Tā arī mūsu kaļa padome vienojās, friči var bebrus meklēt citā diļķī. Ja kādreiz metīsim vilnu, tad tikai par savu karogu. Kur divi lielie sitas,

tur mazam nav ko līst, ja negrib norauties - veca taisnība.

Tādā un līdzīgā garā kaļa padomē tika pieņemti lēmumi. Skaidrs, ka tautai ir grūti laiki un dēliem jāiet palīgā, bet kā? Visiem ir skaidrs, ka dzīvs zirgs ir derīgāks par beigtu. Tā tad pirmā vietā saglabāt dzīvo spēku, lai varētu pavilkt smago posta vezumu, kas ļaudīm tagad ar kaudzi ir piekrauts. Nekāda jēga nebūtu kaut kur Krievijas brikšņos vai purvos nolikt galvu par vaļoni un jauno Eiropu. Tie, kas to nedara, ir tautas nodevēji un komunistu aģenti, tā to raksta un stāsta mūsu dižie patrioti savās ministrijās.

Ej nu sažini, ja pats nezini, kas tu esi. Ja friči nebūtu jau pašā kākumā savā uzvaras dullumā deklarējuši savas partijas īso kursu, ne jau tikai deklarējuši, bet arī sākuši izvest dzīvē, varbūt viss būtu citādi. Tagad, kad šiem atrauts pa fonāri, šie sāk luncināt asti. Baigi glumie!

Te Kaža pacēla pirkstu: "Tu labāk ar savu prātošanu stāvi pie ratiem. Mums jālemj par tautas labklājību, ne friču fonāriem." Arī Vikam likās, ka pirmā un svarīgākā lieta ir noorganizēt tautai pašapgādi.

Pašapgādes laukā mēs nebijām iesācēji. Tas mums, Čaļiem, laikam jau no senčiem asinīs. Kādreiz boļševiki savu impēriju mēģināja uzcelt, laupot salaupīto, kas daudziem briesmīgi patika, sevišķi tiem, kam no tā atlēca kāds labums. Mums, saprotams, tik radikāli soļi nelikās pārāk pievilcīgi. Varēja rasties visādi netreferi, un tad nu ruči ērā čalīti, kas notopījies duhu izraktā grabstīķī. Nē, šitā boļševiku recepte mums neder, bet friču salaupītās mantas mums jāatgriež tur, kur tām jābūt. Te nu bija īstā vieta, kur tautai palīdzēt, nevis kaut kur Krievzemes čuhņās balināt savus kaulus, no kā ne suns paēdis, ne meitai bērns. Ar to tad kaļa padome savu pirmo sēdi nobeidza. Ko un kā darīt, tur mums padomu nevajadzēja. Tik naivi mēs nebijām, lai kaujā dotos bez nodrošinātas aizmugures. No friču žandarmiem mums nebija ko raustīties. Vienīgi pašu letīņu šucmaņi, kam pienākums bija lielāks par saprašanu, varēja savārtīt ziepes. Cik labi funkcionierē viņu ziņu dienests, mums īstas skaidrības nebija. Un nebija arī nekāda vajadzība pētīt. Paši viņi atklās to pēc nedēļas. Ja meklēs, jāpazūd. Ja nemeklēs, varēsīm savu kaļa padomes lēmumu realizēt un tautu apgādāt ar visu, kas tai laupīts un svešos mantu kambāros savākts. Bet lai nodrošinātu aizmuguri, jāpagādā droši papīri. Ne jau visi letīpi sapņoja par ordeņiem un ģenerāldirektora godu. Bija, kas lietas saskatīja tādas, kā tauta tās saprata. Un tauta nebija ieinteresēta ne krievu, ne vācu kungu mantkārībā. Tauta vēlējās saglabāt savus dēlus un vīrus tad, kad tie tiešām būs vajadzīgi. Tādēļ jau arī radās III brīvprātīgo divīzija. Un te nu jāsaaka dažī atzinīgi vārdi mūsu ārstiem, kas ar maziem izpēmumiem saprata šo tautas dzīvības instinktu. Viņi piemiedza aci, ja kāds no mūsējiem aizgāja sūdzēties par kādu vainu, parakstīja slimības atvaļinājumu uz pāris nedēļām, un atnāc atkal. Bet tik vienkārši arī nevarēja, sak, man sāp vēders, parakstī man pāris nedēļas.

Nebijām vairs bērni, kas var mulžot mammu. Un ārsti arī nebija bērni, kas bez redzama iemesla atļaus tev šliherēties. Darbs māca meistaru. Laikam tas nav pa tukšo teikts. Tā arī mēs ātri vien apguvām dažādas daktera gudrības. Simulēt - tā ir viena no izplatītākām okupācijas slimībām. Mēs to saucām par pasīvo tautas aizsargzību. Kas viss netika darīts, lai radītu kādus simptomus. Daudzu slimību pamatā ir temperatūra, un to nu viegli varēja uz dažām dienām panākt, iešļircinot muskulī 1 cm pienu. Pagudro par sāpēm galvā vai kurcitur, un papīrs uz divām nedēļām rokā. Varētu jau uzskaitīt daudzus un dažādus papēmienus, sevišķi ar dabīgiem augiem. Nekad agrāk neienāca pat prātā, ka mūsu zemītē tik daudz un dažādi derīgi augi, kas ārstē un arī rada slimības. Ja visu to tā prātīgi pastudē, tad varī vai nu slimot, vai dzīvot pēc patikšanas. To arī dažus mēnešus praktizējām. Tad arī redzējām, ka mūsu papīri kaķu kungiem kancelejās sagājuši čupā un mums nav no kā raustīties.

Godīgi un čakli cīnījāmies tautas labā, dažreiz ar maziem, citreiz ar redzamiem panākumiem. Man vienreiz palaimējās nofenderēt labu čupu velosipēdu riepas. Ne jau īsti nofenderēt, bet labāk sakot nošliherēt. Kāda vācu vienība tika pārceļta uz Francijas vīna laukiem un šo to no savas bagātības pa kluso laida tirgū. Ar šo derīgo mantu tad apgādājām mūsu bāliņus, arājiņus, un māsiņas, rakstītājas. Paši varējām papriecāties ar mūsu zemes labumiem un arī trūcīgiem Rīgas čaļiem sniegt redzamu atbalstu. Izklausās, ka visa tā kaļošana mums bija kā pa rožu dārzu. Ne velna, zaldātiņ! Katra kaļošana prasa upurus, nevarētu teikt, ka mēs izšliherējāmies cauri bez.

Robis bija sapinies ar papīra večiem. Pat tāda štrunta prece kā iespiedpapīrs tirgū vairs nebija. Un kā lai drukā avīzi, ja nav papīra? Viena no mūsu grupām, kas tā vairāk pa to garīgo pusi, taisīja avīzi un laida tautā, lai kaut cik izgaismotu apmātiem tautiešiem prātu. Tai grupā vairums bija no bijušiem špiķes vīriem, kuņiem par fīreri bija iecelts Čakstes dēliņš, drošs un kārtīgs čaļis. Fričiem briesmīgi ēdās šī grupa. Viņi mobilizēja visu savu Gestapo, lai nofangotu čaļus.

Letiņi nav ar pliku roku ņemami. Fričiem un viņu izpalīgiem vajadzēja diezgan ņemties, lai podam uzliktu vāku. Robis, kas pa visādiem ceļiem un neceļiem centās apgādāt spiestuvei papīru, beidzot iekrita. Iekrita diezgan slīpētā veidā. Papīra krājumi, kas bija puslīdz ticamās rokās, strauji saplaka. Kāda bijušā grāmatu spiestuve bija nobēdzinājusi daļu sava krājuma, kuņus tad mēs lietojām, bet ko lieto, to izlieto, un cauri ir. Jāmeklē jauni. Robis šur tur pa nelielam žūksnim dabūja - nepietika. Te uzradās kāds vecis, kas zin, kur var dabūt. Bada laikā velns ēd arī mušas. Uz šo tad Robis arī iekrita. Izrādījās, ka tas švalis bija no Gestapo. Robi aizsūtīja uz Salspili, un pat beigta vārna par viņu neko vairs nezina. Nofangoja vēl dažus spiestuves večus un pašu spiestuvi aizklopēja. Ar to tad sākas netrefers pēc netrefera, līdz beidzot krievēli bija atstūmušies līdz Jelgavai. Vēl kādu laiku varonīgi cīnījāmies tautas labā, bet mūsu spēki strauji saplaka. Gestapo ārdījās, kā jau sev galu paredzēdams, grāba visus, ko vien varēja. Viens mūsu sūtnis Igaunijā iekrita ar daļu no vadošo čaļiņu vārdiem. Nejēga iedomājas, ka somiem vajadzīgi mūsu vārdi. Gestapo

pievāca gandrīz visus, arī Čakstes dēliņu. Ar to praktiski špicgrupa bija beigusi eksistēt. Mēs, pārējie kaķu kalpi, nolēmām izmantot radušos situāciju, jo šajās dienās I divīziju, labāk sakot divīzijas atliekas, pārceļta uz vācu zemi. Es izšķīros par pāriešanu jeb, kā mēdz teikt, iesaisītīties kaujas vienībās. Vika nolēma palikt III, jo darba tur vēl daudz, kaut arī zem krievu pātagas. Tauta ne tikai bija apgādājama, bet arī apgaismojama. Nesen sapēmu ziņu, ka zēns pievienojies zvaigžņu pulkiem. Toreiz mēs, palikušie čaļi, kāpām kuģi, kas mūs aizveda uz apsoltīto jauno Eiropu.

A. MEMENIS

RUNĀJOT PAR BRĪVĪBU.

Jau agrāk savā rakstā "Brīvības skaidriņē" minēju vairākas brīvības, bet piemirsu minēt brīvību būt mulķim dumjam.

Vietējā mazā avīzītē uzgāju Carla Rīsa (Reese) rakstu ar nosaukumu "We aren't worthy of freedom" - mēs neesam brīvības cienīgi. Mēģināšu ar šo rakstu iepazīstināt latviešu lasītāju. -

Viens ceļš, kā atzīt personu par mulķi, ir ievērot, cik reizes tā pielaiž to pašu kļūdu. Nespēja mācīties no kļūdām norāda, ka galvā nav viss kārtībā. Pielietojot šo mērauklu Rietumu attiecībām ar komūnismu, es atzīstu, ka, neskatoties uz visiem labumiem, demokrātiskās vēlēšanās ievēlē mulķīgus vadoņus. Labi, tas skan bargi. Tāpat es jūtu bargumu pret tiem ļaudīm, kas sviež projām mūsu brīvību. Priekš manis labi nodomi negriež daudz ledus. Tāpat tavš "man žēl" neko nenozīmē. "Man žēl" ir tikai tad nozīme, ja tu izlej ūdeni uz nama mātes galdauta. Nožēlošana ir beznozīmīga, ja tu runā par nāvi, ievainojumiem un brīvības zaudēšanu. Katru reizi, kad komūnistiem rodas lielas grūtības, tie tūlī sāk runāt par mieru u.t.t. Rietumu vadoņi nekavējoši iekrīt viņu murdā. Gudra persona saprot to, ka, kad ienaids ir dziļās grūtībās, tas "jāspiež" - jāprasa piekāpšanās. Rietumu vadoņi rīkojas kā stulbi bokseri. Kad pretinieks grīļojas no labi mērķētiem belzieniem, iet ringa stūrī un gaida tā atžirgšanu.

Padomju saimniecība ir lielās grūtībās. Ko mēs darām? Spiežam pretinieku izdarīt patiesus grozījumus? O, nē! Mēs steidzamies piedalīties kopīgos izmēģinājumos ar jauniem aizdevumiem. Ar visādiem mulķīgiem miera plāniem mēs sagrožojām Nīkaragvas demokratus, pretkomūnistu spēkus Angolā un muhamedāņus Afganistānā taisni tānī laikā, kad šie spēki cērt dziļus robus komūnistu politikā. Vai varam būt vēl mulķīgāki?

Kad amerikāņus dienvidvakaros nostādīs pie sienām un nošaus vai arī nomocīs līdz nāvei pārmācības centros, tie apraudās savu likteni, kā to darījuši miljoni ļaužu pirms viņiem. Izglābtie stenēs: "O, mūsu bēdas! Kā mēs tās nopelnījām?"

Ja tu esi viens no tiem, kas dabūja

belzienu un neatrodī laika pārdomām, varu griezt tavu uzmanību uz tavu paša rīcību.

Tu biji nodarbināts vai nu ar izklaidēšanu, vai arī ar dzīšanu pēc dolāra. Tu nepiegriezi vērības sabiedriskiem notikumiem. Atbildīgos sabiedriskos postepos tu ievēlēji stulbus cilvēkus. Tu izšķīdi savu brīvību. Starp visiem ļaudīm virs zemes lodes, kam pieticama informācija, tu nebiji tanī interesēts. Tu ievēroji informāciju tikai par uzjautrināšanu un to, kas kutina tavas ausis. Tā tu gribēji smieties līdz ģibonim.

Tu biji glēvulis. Kad sapulcēs tev vajadzēja būt drošsirdīgam un iebilst pret teiktām muļķībām, tu baidījies no biedru nopelšanas par novirzīšanos no valdošām - populārām domām.

Tu gribēji vizināties par brīvu. Tu gribēji tikt aizsargāts, bet pats un tavi bērni negribēja dienēt. Tu negribēji maksāt par drošību. Pat, domājot par karu, bija nepatīkama sajūta. Tāpēc, tikko ienaidnieka aģenti tev ausis čukstēja par bruņošanās nevajadzību, tu biji dedzīgs sekotājs šādam padomam.

Tu dedzīgi piekukuļoji ienaidnieku ar citu ļaunu dzīvībām un brīvību. Lai ienaidnieks ņem Austrumeiropu! Lai ienaidnieks kā kukuļus ņem Ķīnu, Kubu, Vietnamu, Kambodiju, Laosu. Piedevām, lai ņem Angolu, Abesīniju, Afganistānu, Mozambiku, Tanzāniju un Nikaragvu.

Isi sakot, nav iemesla tev būt dzīvam, vai arī nerakt priekš krieviem urāniumu. Kad tev bija brīvība, tu nebiji tās cienīgs. -

Lasot augšminēto rakstu, negribot nāk atmiņā dienas, kad rakstnieks Eduards Virza garā skatīja pāri dzimtenei klājamies sarkanu miglu. Sinī sakarībā lai ir atļauts minēt dažas Latvijas valdības kļūmes.

Vajadzīgajos brīžos mūsu vecākās paaudzes dzīslās ritēja klausu laiku atšķaidītās asinis. Tāpēc cauri gadu simteņiem roku skūpstīšana kļuva vai par otru viņas dabu. Mēs mēģinājām izpatikt pat slepkavam Josifam. Lai neapkaitinātu viņu, mūsu skolās, vēstures stundās, netika pietiekoši iztirzātas sarkano mežonības. Vēl jo vairāk, visā obligātā dienesta laikā mūsu virsnieki nesacīja ne pušplēsta vārda par sarkano izdarībām revolūcijas un Staļina ērās. Taču daudzi no viņiem mācījās cara kara skolās un piedalījās revolūcijā.

Otrajā muļķībā piedalījās vairākas valstis. Ja Latvija, Lietuva, Igaunija un Polija būtu nodibinājušas federāciju, ko ieteica Meierovics, nez vai Padomija iedrošinātos spert agresīvu soli, jo karā ar Somiju vien tā zaudēja ap pieci simti tūkstošu kritušo. Pie tam Padomijas Austrumu armiju komandierī Tuhačevskis un Blichners gatavoja bruņotu sacelšanos, par ko idiots Benešs pačukstēja Staļinam. Bet - Lietuva bija naidā ar Poliju par netaisnīgu Viļņas, Gedimīna galvas pilsētas, okupāciju. Latvijas valdības dižvīri skatījās no augšas uz lietuviešiem kā nabagiem, katoļiem, pārnīkiem. Pie tam valdības nespēja vienoties par kopīgu federācijas valodu.

Līgums, atļaujot bāžu izbūvi Latvijas teritorijā, bija kronis valdības muļķībai. Liekas valdība bija aizmirsusi stāstu par Trojas zirgu. Ar bāžu nodibināšanu sabruka mūsu bravurība. Kādā naktī netālu no Zilupes sarkanie nošāva pāris mūsu robežsargu. Dzenot pārējos Krievijā, tie nodedzināja kordonu. Vēl ziņas nebija

pilnīgi pārņemušas tautas apziņu, kad nošāvas robežsargu komandieris. To pašu izdarīja Daugavpils pilsētas komandants. Daši Daugavpils garnizona virsnieki aizgāja pašnāvības ceļā citos veidos. Ja uz Maskavu aizsauktais ģenerālis bāžu līguma parakstīšanai būtu sacījis "pet", kas zina, varbūt Molotovs nebūtu iespundējis latviešu ģenerāli cietumā.

Pēc krievu iesoļošanas bāzēs kādā Daugavpils slepenā avīzītē zobgalis rakstīja sekojošo: "Jā, Jāzepiņ, lūgtin lūdzam visus aronovičus nākt bāzītēs un pirkt mūsu sviestīgu un bekonīgu. Vēlāk tie dabūs visu par velti - i biksītes, i kleitiņas, i pulksteņšus, u.t.t.

Diezgan lielu apmēru muļķība bija sacīt: "Es palieku savā vietā, jūs palieciet savā!" Šim aicinājumam izpaliekot, tagad mūsu skaits ārzemēs būtu daudz lielāks. Kāpēc neteica: "Laižaties visi uz rietumiem!"

Pašlaik būtu diezgan muļķīgi ticēt lielvalšku balamutībām, jo katra valsts ir savtīga. Lielvalstīs bieži ievēl vecus vīrus ar notrulinātām sirdsapziņām. Tiem nav vajadzīgas Baltijas valstis, jo tur nav dabas bagātību, ko varētu pārvērst par naudu, kas pašreiz ir valdības vīru dzīves saturs.

Sav. Valšku žurnālā "Time" jūlija numurā lasām rakstu: "The Foul Stench of Money" - Riebīga naudas smirdoņa. Tanī sacīts, ka valdības vīri izšķiež ļaunu naudu piekukuļošanai visādos veidos, iedzīvojas uz tautas rēķina u.t.t. Valdība ir nonākusi tik tālu, ka starp nelikumībām likumība ir retums. Rakstā Margareta Karlsona saka, ka riebīga naudas smirdoņa karājoties virs valdības uzkalna. Kāds cits korespondents saka: "Mums ir vislabākā valdība, ko tik ar naudu var nopirkt." Bijušais sūtnis Bīlmanis (+) pēc pāriešanas katoļticībā sacīja Bīskapam Rancānam (+): "Saki latviešu bēgļiem, lai tie necer uz drīzu atgriešanos dzimtenē." Tomēr, tikai cerība, cerība uz tur mūsu garu možu!

JĀNIS LIEPIŅŠ.

DIVAINA APTAUJA

JEB

"TUR IZŅĀK VIENA KAR'KATUR..."

Latviešu Nacionālās apvienības Kanadā Latviešu Domu Pētniecības grupa sadarbībā ar Amerikas Latviešu Apvienības Latviešu Institūtu izgatavojusi aptaujas lapu ar vairākiem desmitiem jautājumu un jautājumu grupu un nejausā izlasē pēc zināmām adresēm mēģinājusi ar to sasniegt katru ceturto pieaugušo Kanadas latvieti. Atbildes prasītas iespējami drīz, bet ne vēlāk par 1. jūniju. Lapa datēta ar 1988. g. aprīli, atsūtīta arī man un stāv neatbildēta. Iemesli (man ļoti žēl): jautājumi par grūtiem, instrukcijas par pretrunīgām un nav, kam prasīt padomu. Gan minēta kāda adrese un kāds tālruna numurs, bet bez cilvēka vai cilvēku vārdiem, ar ko jārunā un pēc notikušajām pārvēlēšanām ...

Aptaujas izpildīšanas instrukcijās cita starpā teikts:

1. Rakstiet anonīmi (bez paraksta un sūtītāja adreses) - Nu - ļoti jauki ...
2. Atbildiet vaļsirdīgi un atklāti, kā Jūs jūtat un domājat (cik pareiza gramatika, pat "Jūs" ar lielo burtu!), nevis to, kas Jums šķiet būtu bijusi labākā atbilde. -

Tā nu ir divputru putra. Domas un jūtas bieži nevar, pat nemaz nedrīkst izteikt vienu un to pašu. Tās apvienot šad tad uzsvērti aizliegts ar likumu. Jūtām jābūt kontrolētām, piemēram: "dzimtenes apciemojumi nedrīkst traucēt nacionālpolitisko darbu trimdā" (LNAK rezolūcija).

3. Atbildes nepārdomājiet ilgi, bet drīzāk rakstiet to, kas Jums nāk prātā pašā pirmajā brīdī pēc jautājuma izlasīšanas. - Citiem vārdiem: esiet apzinīgi pavirši, gan jau mēs no tām iztaisīsim, ko vajaga ... Thank you.

Instrukcijas numurētas ar 4 līdz 12 varētu mēģināt ievērot vai nu pēc burta vai gara, bet pēdējā (ar trūkstošo kārtas numuru 13), "sirsnīgi lūdzam Jūs neatstāt aptauju bez atbildes, jo Jūs reprezentējat savu grupu", diemžēl, ir pārāk asā pretrunā ar ieteikto "divputrošanu". Plikais tālruna numurs nespētu palīdzēt, būtu vajadzīgs vismaz pliks cilvēks peldkostīmā (ar vārdu un uzvārdu, kaut bez titula un grada).

Atbildes uz pirmiem 3 (patiesībā 7) jautājumiem (vecums, ģimenes stāvoklis jeb veids) būtu viegli dodamas, ja ģimeņu veidi nebūtu arī "modernāki" (civillaulības, bērni ar tikai vienu no vecākiem u.t.t.). Tikpat viegli būtu atbildama visa 4. jautājumu grupa (patiesībā 4 atsevišķi jautājumi) attiecībā uz ģimenes locekļu vecumu - ja būtu paskaidrots, kas (aptaujas nozīmē) ģimene ir. Tagad iznāk, ka man, piemēram, ziņas prasītas par maniem vecākiem un vecvecākiem, kas visi pieskaitīti manai ģimenei, kaut miruši pirms gadu desmitiem, bet par mana dzīves biedra vecākiem un vecvecākiem aptauja neinteresējas. Kāpēc? Kā ar varbūtējiem mana dzīves biedra bērniem pirms ģimeņošanas ar mani? Kā ar mūsu abu brāļiem un māsām, viņu bērniem un mazbērniem, kas skaitā pāri simtam - plašākā nozīmē taču arī tie pieder ģimenei, vai nē? (Ja jau mani pirms 60 - 70 gadiem mirušie vecvecāki ... Un beidzot - kā ar mūsu pašu bērniem un mazbērniem, ko redzam, varbūt, tikai reizi gadā, kas ar jums kopā nedzīvo - parasta parādība visā Ziemeļamerikā? Ko nozīmē vārds "ģimene" - tiesiski, tautiski, nacionālpolitiski, ģeografiski, sabiedriski u.t.t.? Liekas, arī Domu Pētniecības grupai jautājumu formulēšana bijusi par grūtu vai - tā to darīsi apzinīgi pavirši.

5. jautājums - dzīves biedra tautība - un 6. - Jūsu, resp. mana ticība. - Bet kā ar manis paša tautību un dzīves biedra ticību - vai tās "neskaitās", pašas par sevi skaidras? Kur te tas suns apraksts: seksa diskriminācijā, uniseksa propagandā vai ziņu vākšanā vēl apaubamākiem nolūkiem?

Jautājumi par izglītību (7) būtu viegli atbildami, ja arī Kanadā iegūtie grādi un tiesības "skaitītos" pie izglītības (11-b). Pēc aptaujas autoru domām tā tomēr, laikam, nav: tie pieder "nodarbošanās" un "tagadējās dzīves vietas" ailēm (11-a un 11-c).

13. jautājums - Kā Jūs vērtējat savu sabiedrisko stāvokli a) latviešu vidū un b) kanadiešu vidū - nepasaka, no kāda viedokļa: kanadieša, resp. Kanadas pilsoņa latvieša, resp. Latvijas pilsoņa, letiņa ... Piemēram, ja ar Kanadas pilsoņa dokumentiem kabatā es sāktu sist sev pa

ribām un zvērēt, ka esmu latvietis? ... Par tādiem gadījumiem ziņojušas pat trimdas avīzes. Tas pats varētu iznākt ar atbildi uz 14. jautājumu: kā Jūs vērtējat savu materiālo stāvokli.

Tālāk Domu un Jūtu Pētniecības grupa vēlās zināt, kas katram ceturtajam tā upurim pieder: māja, auto, uzņēmums, cik lieli tā ietaupījumi un parādi, kādi bijuši pēdējo 3 gadu caurmēra ienākumi, ieskaitot pensijas. Kā te lai atbild bez gribētas vai negribētas lielīšanās (miljonārs), klusēšanas un zobu sakošanas (pensionārs), melošanas? Atbildes, lai kādas tās būtu vai tām būtu jābūt, taču derīgas tikai nelabvēļiem, skaužiem un krejotājiem - universāla parādība!

Nākamā lapaspuse jautājumu par latviešu valodu šķiet novecojusies, nevietā. Piemēram, kā lai Kanadā dzimušais pusmūžnieks atbild uz "Vai Jums ir Kanadas vai agrākās Latvijas pavalstniecība? Ko lai desmitiem gadu Kanadā nodzīvojušais dīpīšu nometņu bērns liecina par "pašu nepieņemamāko" vai "labajām parādībām" Kanadā? Un beidzot - kā lai latviešu izcelsmes kanadietis atbild uz jautājumu: Kas ir Jūsu draugi, vairākums latvieši vai vairākumā cittautieši? (24.)

Protams, cittautieši cits citam esam jau sen, tā nav jaunākā "Amerika", bet ja daļu aptaujas jautājumu jāatbild ar ironiju, daļu - ar sarkasmu, ko lai iesāk ar tiem, kas reizē liek raudāt un smieties? Bet raksts tad iznāktu par garu. Varbūt, citu reizi!

VECAIS SANTIMS.

VAI POLITISKAS PLATFORMAS IR SVARĪGAS?

Izlasījis manu Kristīgo demokrātu rakstu, autors Vilis Liniņš no Vācijas raksta:

"Pēc manām domām nav tik svarīgi, kādu politisku platformu ieņem mūsu tautas vairākums, jo tā ir pārejoša parādība. Ir svarīgi, lai tauta augtu, vairotos un dzīvotu nākotnei, bet ne iznīktu."

"Pašreizējo emigrācijas nodarbošanos tikai ar kultūras jautājumiem es skaitu par atpalikušu darbības un domāšanas veidu. Tā ir grābstīšanās gar sīkumiem, galveno atstājot novārtā. Kam būs vajadzīga kultūra, ja nebūs tautas! Jo kultūras un valodas lietas nāk pašas par sevi kā obligāta piedeva tautas cīņā ar savu izdzīvošanu, saglabāšanos un augšanu."

"Emigrācijas prese kategoriski izvairās publicēt rakstus par latviešu tautas katastrofālo demogrāfisko stāvokli, par Latvijas pilnu kolonizāciju, par Latvijas dabas piesārņošanu un postīšanu. Bet mūsu emigrācijas prese vēl guļ un sapņo par veciem laikiem, kuŗi nekad nenāks, jo tautas vairākums Latvijā ideoloģiski ir stipri mainījies. Un tas ir noteicošais."

"Jūs pareizi rakstāt, ka, ja Latvija būs brīva, no emigrācijas uz Latviju pārbrauks tikai maza daļa latviešu."

Liniņa vēstule satur daudz patiesības, attiecībā arī uz latviešu kultūras jautājumiem un katastrofālo demogrāfisko stāvokli. Pirmais paragrafs, kur minēta politiskās platformas maznozīmība, tomēr prasa komentārus.

Ir pareizi, ka politiskas platformas ir pārejoša parādība, bet nepareiza ir ideja, ka platformas būtu maznozīmīgas. Stāvoklis ir tieši pretējs. Politiskā platforma nosaka visu tautas dzīvē, kā tautas sadilumu, tā pieaugumu kā labklājību, tā postu.

Diezgan sen, strādājot pie Jaunās Gaitas lasītāju aptaujas, man bija telefona saruna ar kādu vairāku latviešu izdevumu lasītāju. Neatceros, vai runātāja bija ārste, zobārste, vai citas akadēmiski izglītotas profesijas pārstāve, bet viņas vārdi iespiedušies atmiņā līdz šai dienai: "Politika mani neinteresē, lasu tikai par kultūru." Tagad saņem no Vācijas autora Viļa Linīņa vēstuli: "Pēc manām domām, nav tik svarīgi, kādu politisku platformu iecem mūsu tautas vairākums." Vai visiem latviešiem tomēr nevajadzētu nopietni pārdomāt par šo platformu jautājumu?

Ja vērojam labklājībā dzīvojošas tautas, atklājam, ka Kanādā, Anglijā, Amerikas Sav. Valstīs, Zviedrijā, Rietumvācijā un ikvienā loģiski domājošā sabiedrībā tieši ar diskusijām un politisku platformu palīdzību mūsu dienās tiek veidota šo sabiedrību labklājība. Ja četrus vai piecus gadu periodā vienā platformā ir trūkumi, tā tiek nomainīta ar citu. Jānožēlo, ka latviešu inteliģence un rakstnieki emigrantu sabiedrībā nespēj saskatīt šo patiesību un, turoties pie Nacionālistu platformas, dilst no vienas dekādes uz nākošo.

Maldīga ir doma, ka publisku politisku platformu diskusijas ir nozīmīgas tikai tad, kad ir sava valsts. Nekas nav tālāks no patiesības, kā šāda iedoma. Tālredzīga sabiedrība, vai cilvēku kopība, plānojot savu pieaugumu un labklājību, to arvien dara ar publisku platformu un diskusiju palīdzību. Tieši grūtos un sarežģītos apstākļos platformu diskusijas ir vairāk vajadzīgas, kā jebkas cits.

Latvieši emigrācijā jau 40 gadus ir sasējušies ar Nacionālistu platformu, kas nekad nav tikusi publikā atklāti debatēta. Tikko pabežas debātes, tā nacionālisti metas pretī, saucot pēc vienotības un lietojot citus demagogu trikus, pretinieka nomelnošanu par nodevēju ieskaitot.

Kāpēc Nacionāliem ekstrēmistiem ir liela vara pār latviešu vairākumu? Grūti spriest, bet iespējams, ka latviešu sabiedrības stāvokli kā Latvijā tā emigrācijā nosaka tās inteliģences līmenis. Demokrātiskās iekārtās - Kanādā vai Amerikas Sav. Valstīs - par politisko platformu svarīgumu raksta maz, jo vadītāji un sabiedrības vairākums apzinās platformu diskusiju nozīmi. Nacionāliem labā spārna un sociāliem kreisā spārna ekstrēmistiem šajās valstīs ir grūti, pat neiespējami, tikt pie noteikšanas pār presi vai valdību. Latviešu emigrācijas presi bez lieliem iebildumiem no vairākuma, jau vairāk kā trīs dekādes ietekmē, pat valda, nacionālie ekstrēmisti. Nezinu, vai jebkāda mūsu prese - lielā vai mazā - ir izteikusi savu interesi par platformu diskusijām.

Kāda ir latviešu Nacionālo ekstrēmistu un Nacionālo demokrātu "panākumu" formula? Ar ko viņi spēj piesaistīt latviešu sabiedrību? Metode vienkārša: slēpt realitātes un taurēt tautiskas taures. Ikvienu tālredzīga politiska platforma aptver divus pretpolus: labākā un sliktākā gadījuma iespējamības. Nacionālistu platformā šādas pieejas trūkst; viņiem eksistē tikai labākā gadījuma iespējamība. Kad Staļins

jau bija ienācis Latvijā, mēs dzirdējām "es palikšu savā vietā un jūs paliekat savās." Kad noslēdzās 2. Pasaules karš, Nacionālisti taurēja: "Mēs brauksim drīz uz atbrīvoto Latviju." Sliktākā gadījuma iespējamība, ka Staļins raksturu nav mainījis, ka emigrācija ieilgs vairākās paaudzēs, Nacionālistu platformā neeksistēja. Līdzīgs stāvoklis ir arī mūsu dienās. Nacionālistiem neinteresē sliktākā gadījuma iespējamība, ka Maskava var izlemt samazināt latviešu skaitu Latvijā no 50% uz 25%. Bet - mazinteliģentām tautas masām patīk klausīties tautisko mūzu mūziku. Šeit slēpjas Nacionālistu "panākumu" formula.

Kāpēc latviešiem nav sevišķi lielas uzticības vārdiem politika un politiķis? Parasti šāda dziļi gruzdoša neuzticība pastāv tautās un sabiedrībās, kurās neatzīst likuma primāro vērtību cilvēku un pārvaldes attiecībās. No vēstures redzam, ka latvieši ir personību kultūras iestādīta sabiedrība (Kalpaks, Barons, Ulmanis u.t.t.). Valsts likums latviešu sabiedrības vairākumam nestāv pirmajā vietā, kā to ilustrē 15. maija notikumi. Kārlis Ulmanis vēl arvien ir pieminēts kā liels politiķis, neatceroties, ka viņš pārkāpa valsts likumu (satversmi), par ko draudēja nāves sods vai izsūtīšana. Ar 15. maija notikumiem pats Radītājs latviešiem ir atklājis, ka politiķis var izbēgt gan likuma, bet ne Likuma konsekvencēm.

Kāpēc politiskas platformas ir svarīgas? Tāpēc, ka tās pareizi pielietojot, samazinās demagogu ietekme uz sabiedrību. Pēc katriem četriem vai pieciem gadiem sabiedrība var izvērtēt platformu, runātāju un darbinieku rezultātus.

Platformu izstrādāšana ierobežo demagogu varu sabiedrībā. Pašreizējā stāvoklī latviešu sabiedrībā par vadītāju var darboties ikviens, kam ir uzetašanās dāvanas. Par rezultātiem šāda persona atbildību nenes. Grūtību gadījumā var vienmēr attaisnoties ar "no mums neatkarīgiem apstākļiem". Politiska platforma dod sabiedrībai rakstītu dokumentu par atbildības nešanu attiecīgas personas vai personu pārvaldes laika periodā - četros vai piecos gados.

Ir pēdējais laiks latviešu vairākumam prasīt no saviem vadītājiem 100% atbildību par viņu pārvaldes periodu. Latviešu sabiedrības vairākumam jāmaina sava līdzšinējā nostāja, ja tā vēl saviem bērniem Latvijā un emigrācijā labāku likteni.

J. PURVIŠS JURJĀNS

PAR ZVEJNIEKIEM.

Divi draugi sadomā braukt zvejot. Aizbrauc, noīrē laivu un dodas ezerā. Viņiem laimējas atrast vietu, kur zivis labi ķežas. Piezvejojuši pilnu maisu, viņi norunā braukt rītu atkal. Tikai viena bēda. Kā viņi varētu atrast to pašu vietu. A! Viens iesaucas. Man ir laba ideja. Vajag iegriezt laivas malā robu. Tu, muļķis, atsaka otrs. Kā tu vari zināt, ka mēs rītu dabūsim atkal šo pašu laivu.

Kādā pilsētīnā dzīvoja divi draugi, ļoti kāri

uz zvejošanu. Kur tik bija ūdens, tur viņi mēģināja zvejot. Reiz viens atnāc pie otrā ciemos un redz, ka tas iemērcis pliku āķi veļas baļļā. Vai tu domā ar pliku āķi noķert zivis, pirmais brīnās. Tu, muļķis, otrais atbild, šinī baļļā jau zivju nemaz nav.

ACE

VĒSTULES NO LATVIJAS:

BRĀLIM.

Mums šī vasara ir tāda kā tropos. Ja būtu iestādīti banāni, droši vien izaugu.

Mums tagad ir tik interesanta dzīve - avīzes vien rokā jātura, agrāk izlietojām tās citām vajadzībām. Arī pie televīzijas jāsež. Uzzinām visādas lietas, par kurām nebija ne jausmas, gandrīz reizēm mati ceļas stāvus. Zēl, ka tu nevari dabūt pie mums iznākušās avīzes. Viss uz papīra jau būtu tagad izlikts, kā turpmāk jādzīvo. Bet tie mīkstie krēsli un siltās vietiņas, no kurām varēja citu cita galā komandēt, un šie milzīgie štati visās iestādēs, kas būtu samazināmi vismaz uz pusi. Bet ko tad tie parazīti iesāks, kas nav visu mūžu strādājuši? Tāpēc vēl nekā mēs nezinām, kas būs, kas nebūs.

Bail taisni par tiem cilvēkiem un preses darbiniekiem, kas rakā visu augšā.

Tagad notiek strīdus par to, lai mums būtu par šo zemīti kaut cik teikšanas. Strīdās arī par Metro būvniecību Rīgā (tauta negrib, jo Rīga tiks uz gadu desmitiem izvandīta). Grib mums uzspiest atomelektroisko staciju. Ar tagadējām spēkstacijām visas zivis Daugavā ir zudušas.

Notekūdeņu ietaises būvē desmitiem gadu un uz priekšu netiek. Jūrmala ir tā piesārņota (arī Lielupe) ar Rīgas kanalizācijas un fabriku ķīmikāliju notekūdeņiem, ka aizliegts peldēties. - Bija par katru sīkumu (piemēram, kāda mustura audumus aust, kādas tortes cept) jādabūn atļauja no Maskavas. Neko paši nedrīkstējām izlemt.

Uzzinājām, ka mēs, iedzīmtie, te esam tikai ap 35%. Visi citi ievestie un iebraukušie. Uz lauksaimniecības zemes būvē milzu fabrikas, ievē materiālus, darba spēku, būvē dzīvokļus strādniekiem, un saražoto atkal aizved. Varēja jau būvēt tanīs neizmantotās zemēs. Tepat pāri robežai purvi un klajumi vien rēgojas. Bet te mūsu zemīte ir kā ar medu apsmērēta.

Izsūtītie tajos kaņķa un juku laikos ap 57.700 cilvēku; kur vēl tie, kas paši bēga un aizbrauca. Ne par velti pasaulē kopā esot tikai pusotrs miljons latviešu. Nu tagad daudzus rehabilitē - ko viss tas vairs dod, daudzi apmiruši, citi palikuši veci, dzīve izpostīta. Jānovēl tikai tagad mūsu "lielajam" labus panākumus uz pārķārtošanas. Varbūt neredzamais rats sāks virzīties uz labo pusi.

MĀSA.

VĒSTULES:

VĒSTULE ANDAI.

Valodas gada jūlija mēneša novakarē, kamēr skatījos bērnu nometnes dalībnieku priekšnesumus un apbrīnoju kādu Latvijas ciemiņa taisīto, skautiski nevainojami konstruēto ugunsgrābi, teātrālā skrējienā pie manis pieskrien jauns sievišķis, pasaka - "Labvakar!" un, pirms vēl pa-

gūstu atbildēt "Labvakar, Anda", pazūd tumšā. Pēc brīža tā ir atpakaļ: "Sprūdžu Anda." It kā es šās nepazītu! Jau vairāk dienas biju lasījis un pārslasījis tās rakstu "Dzīvā latvietība" MLB Ziņotāja jūlija numurā, skaidras intereses pēc un, protams, arī kļūdas meklēdams. Par vienu, otru viņas apgalvojumu politiķi, filozofi, stilisti būs citādās domās, bet par vienu lietu visi būs vienis prātis - proti, par absolūtu nepieciešamību jaunai paaudzei ņemt dalību žurnalistikā. Un te nu mēs nonākam strupceļā (dead end, cul de sac). Cik mums ir jaunieši spējīgi izteikties ciešamā latviešu valodā? Lielākā daļa no tiem, kas raksta mūsu lielajā un mazajā presē, ir vecīši un vecenītes, gandrīz vai ar vienu kāju kapā. Mums nepieciešamas jaunas asinis!

Asini savu zīmuli, Anda, un raksti, varbūt drusku vairāk savas (!) pašas domas... Tas vēl nav viss. MLB Ziņotāja 4. lpp. pašā augšā ir divi teikumi:

"... piedāvāsim mūsu spējas."

"... piedāvāsim mūsu talantus."

piederuma vietniekvārds, kas attiecas uz teikuma priekšmetu, visās personās ir savs: es ar savu, tu ar savu, viņš ar savu cisu maisu dancot gāja. Tā tad: "piedāvāsim savas spējas, savus talantus." Angļu valodā tāda atbilstoša vārda nav. Latīņu valodā ir vārds "suus" - savs, kas arī attiecas uz teikuma priekšmetu, bet tikai 3. personā. Tāpat tas ir ar krievu "svoi". Tā tad šis "savs" ir latviešu valodas īpatnība (leišu valodu nepazīstu!), mēģināsim to paturēt!

Vēl kas. "Current events" nevar tulkot kā "pašreizēja informācija". Tie varētu būt - pašreizējie notikumi, aktuālie notikumi. Vislabāk pameklē Franka Gordona rakstos. Viņam ir gluži neticams žurnalistikas vārdu krājums.

Labas sekmes valodas gadā!

E. RUPNERS.

KURZEMES CIETOKSNIS MUMS, KURZEMES KATLS IENAIDNIEKIEM.

Atsaucoties uz A. Dreimanu, Londonā, ievietoto rakstiņu MLB Ziņotāja Nr. 472 lasītāju vēstulēs, varu apliecināt, ka pirmo reizi ar nosaukumu "Kurzemes katls" sastapos čekistu izdotās avīzes "Dzimtenes Balss" slejās, un ne tik pārāk senā pagātnē. Man uz atmiņu nav jāpaļaujas kā Dreimanim - zinu, ka es un mani bijušie cīņu biedri - Kurzemes aizstāvji - ir vienmēr lietojuši "Kurzemes cietokšņa" nosaukumu. 19. divīzijas vīru brīvībā nav daudz, un es lielu daļu no viņiem pazīstu. Nezinu neviena, kas būtu lietojis vārdu "katls". Arī uz rokas lentas kauju piemiņai bija rakstīts "Kurland Festung".

Cietoksnis aizstāvas vai cietoksni aizstāv, un tas nozīmē, ka pretinieki ir agresori, respektīvi, uzbrucēji. Tādēļ arī ir ticis sameklēts vārds "katls", un pašlaik to mēģina iespēlēt latviešu nezinātājiem un vientiešiem, un ne bez sekmēm. Nupat, pirms dziesmu svētkiem pie manis ciemojās Līga Streipa ar kino operātoru Gunāru Licīti, lai vāktu informāciju par otro pasaules kaņu. Biju nepatīkami pārsteigts, kad Līga jautāja par kaujām Kurzemes katlā. Kad paskaidroju starpību, viņa man piekrita un, tāpat kā Il-

ze Kalnāre, "pārnāca" uz Kurzemes cietoksni. Gandrīz gribētos teikt, ka mēs sekmīgi aizstāvējam Kurzemes cietoksni, bet viņi tikpat sekmīgi vārījās Kurzemes katlā.

FILIPS JANSENS,
Cherry Hill, NJ.

VAI DR. L. LUKSS BRAUKS UZ LATVIJU?

Laikraksta LAIKS redaktors Dr. I. Spilners intervējis PBLA valdes vice-priekšsēdētāju G. Meierovicu (Laiks, 1988. g. 27. jūlijā), starp citu, Meierovicam jautājot:

I. S. Kāds bija lielākais PBLA valdes pagrieziena attiecībā uz sakariem ar Latviju?

G. M. Lielākais pagrieziena ir tas, ka mēs uzņēmām tiešus sakarus ar mūsu organizāciju vadītājiem Latvijā un sekojot ielūgumam, kas nāk no Latvijas, PBLA priekšsēdim ir jābrauc uz Latviju iepazīties ar visām šīm organizācijām, kas tagad ir sākušas darboties un cīnās par Latvijas pašnoteikšanās tiesībām.

Ja šī gada jūlija pirmajās dienās, Latviešu dziesmu svētku laikā, Indianapolē, PBLA valde ir lēmusi, ka PBLA valdes priekšsēdim Dr. L. Luksam jābrauc uz Latviju kontakta uzņemšanai ar turienes nacionālajām organizācijām u. t. t., tad, šķiet, Dr. L. Luksam jābrauc šogad, lai 1988. gada 18. novembrī, Latvijas 70 gadu dienā, PBLA atzīmētu uz Latvijas zemes.

Pie reizes, varbūt, rodot kontaktu ar okupētās Latvijas iestādēm par saipu augstajām mītnēm, daļai dzimtenes apciemotājiem pieprasīto vīzu neizsniegšanu un c.

J. DIMANTS, sr.

GRĀMATAS:

SAGATAVOŠANĀ ILUSTRĒTA BĒRNU VĀRDNĪCA.

Svešumā arvien vairāk bērnu mācās latviešu valodu kā otru valodu. Šie bērni nāk pa lielākaļ daļai no etniski jauktām ģimenēm, bet bieži arī no tādām, kur abi vecāki ir latvieši. Tādēļ tagad mums gandrīz visās latviešu skolās ir speciālas valodas jeb "Mēs mācāmies latviski" (MML) klases. Mēs cenšamies palīdzēt ikvienam, kas izrāda vēlēšanos mācīties latviešu valodu. Šis darbs nav viegls. Mums vēl ir maz pieredzes šādam darbam un vēl mazāk mācības grāmatu un līdzekļu. Tādēļ, apsveicams ikviens pienesums šai laukā.

Mācības grāmatu izdošana mazos metienos, it sevišķi ar krāsainām ilustrācijām, ir ļoti dārga. Šoreiz laimīgā kārtā mums palīgā nāk kāda kanadiešu izdevniecība, EDITIONS RENYI Inc., kas specializējas dažādu valodu tehnisko vārdnīcu izdošanā, ir ievērojusi, ka visām etniskām grupām Kanadā trūkst ilustrētu bērnu vārdnīcu. Apgāds ir atklājis jaunu papērienu izdošanas izdevumu samazināšanai, lietojot modulāro principu. Par pamatu ņemot vairāk kā 3.500 angļu valodas vārdus, kas sakārtoti alfabētiski, tiem sagatavotas krāsainas ilustrācijas. Vienīgi pāris simtu abstraktiem jēdzieniem, piemēram, "aizmirst" (to forget), "akcents" (accent) un "žēlastība" (mercy), nav ilustrāciju, bet teikumi angļu un attiecīgās citās valodās. Tie paši angļu vārdi un ilustrācijas tiks lietotas kādām 20 citām valodām. Ilustrācijas apakšmalā ir angļu vārds, bet augšmalā attiecīgā citā valodā, daudzkārt papildināts ar piemēra teikumu. Tā kā citās valodās vārdi

nebūs alfabētiskā kārtībā, tad to atrašanai palīdzēs indekss grāmatas beigās, norādot uz ilustrācijas numuru. Tādā veidā vārdnīcu iespējams lietot abos virzienos, t. i., angļu-latviešu un latviešu-angļu.

Vārdnīca domāta bērniem vecumā no 6 līdz 13 gadiem, bet to tikpat labi varēs lietot arī pusaudži un pieaugušie. Tā noteikti noderēs arī mātei un tēvam, kas vēlas mācīties latviski. Ilustrācijas zīmējuši seši mākslinieki, kam pieredze bērnu grāmatu ilustrēšanā. Tādēļ tās piemērotas šim vecumam un sāista bērnu uzmanību. Pašlaik apgāds vienlaicīgi strādā pie sešiem izdevumiem: angļu, franču, ukraiņu, latviešu, igauņu un lietuvisku. Tie būs gatavi oktobrī.

Latvieši nolēma piedalīties šajā pasākumā pēc tam, kad ar to bija iepazinusies LNAK Skolu valde un Kultūras padome. Pēc abu labvēlīga atzinuma un ieteikuma LNAK valde tam deva savu atbalstu. Latviešu valodas tulkojumu vārdiem un teikumiem ir veikušas valodnieces Elfrīde Ezera, Anda Libere, rakstniece Ingrida Vīksna un skolotājs Jānis Mežaks. Vārdnīcā darbojas, galvenokārt, bērni. Latviešu izdevumā centrālā persona ir latviešu meitene Māra, bet līdz ar viņu atrodam vēl ap 40 zēnu un meiteņu, kam visiem ir latviski vārdi. Tā daudzi jaunie lasītāji atradīs paši savus vārdus.

Katrā 8,5 x 11 collu jeb 21,5 x 28 cm lielā lappusē ir 20 angļu vārdu, bet latviešu vārdu vairāk, ja kādiem angļu vārdiem ir vairākas nozīmes. Cietu vāku iesējuma vārdnīcai būs tuvu pie 200 lappusēm. Apgāds pats uzņēmis arī grāmatas izplatīšanu. Ir izsūtītas informācijas un pasūtījuma lapas ar vienu parauga lappusi latviešu skolām, organizācijām un draudzēm visā pasaulē.

Lai grāmatu saņemtu vēl pirms Ziemsvētkiem, pasūtījumi jāizdara tūlīt. Vārdnīca, iepriekš pasūtīnot, maksā CA \$ 27.45 vai US \$ 21.90, ieskaitot sūtījuma izdevumus.

Pasūtījumi adresējami: Editions Renyi Inc., 219 Avenue Road, Toronto, Ontario, Canada M5R 2J3. Čeki vai naudas pārvedumi izrakstāmi uz Editions Renyi Inc. vārda. Pasūtījumu var izdarīt arī ar parastu vēstuli.

J. MEŽAKS.

JAUNĀKIE IZDEVUMI.

Aizvadītā š. g. 15. maija atceres zīmē, prezidenta Kārļa Ulmaņa piemiņas komitejas uzdevumā un Prof. Dr. Jāņa Labsvīra redakcijā iznākusi piemiņas grāmata KĀRLIS ULMANIS. Tā iespiesta Greenwood Printers spiestuvē, Toronto (Īpašnieks Valters Ziedīš). DV Mēnešraksta formātā, cietos vākos. Tai 28 lpp. Tajā lasām LNAK Izglītības nozares vadītāja J. Mežaka ievadvārdus un atrodam ilustrācijas. Norberta Sebrja vāka zīmējums, Elfr. Ezeras korektūras.

Cena \$ 6 (ASV - \$ 5). Grāmata, galvenokārt, domāta kā lasāmviela skolu jaunatnei. Īpaši ieteicama skolu izlaidumiem, atceres dienām u. t. t. To var iegādāties grāmatnīcās vai pasūtīnāt pie piemiņas komitejas sekretāra Jāņa Vandeļa, 251 Springdale Blvd., Toronto, Ont., Canada H4C 1Z8 OK

Maija Meirāne, DŪMISTABA. Dzejoļi (1977-1987), autorens iekārtojumā un ar pašas grafikas zīmējumiem. Izdevis Valters Ziedīš, Toronto. Dzejnieces pirmā dzejoļu grāmata,

trešā atrisinājumiem. Tai 48 lpp.

Brošūra ļoti noderīga ikvienam, kam rūp latviešu valodas jautājumi un kas vēlas uzlabot savu latviešu valodu. To var uzskatīt par tiešu turpinājumu autores agrāk sagatavotām brošūrām PAGALĪTES un UGUNTIŅA, kas abas arī iznākušas Sidnejas Latviešu Biedrības izdevumā.

Katra brošūra maksā \$ 3 plus \$ 1 pasta izdevumiem un to var pasūtīt MLB Zīgotāja redakcijā, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2

Š.

VĒSTIS, žurnāls latviešu valodai, Nr. 15. Izdod "Čikāgas latviešu valodas pulciņš". Galvenais redaktors Al. Kalniņš. Burtnīcai 54 lpp. un tā maksā ASV \$ 5. Pasūtījumus pieņem Ieva Kalniņa, 4838 N. Seeley Ave., Chicago, IL 60625, U.S.A.

Burtnīcai 5 nodaļas: I Al. Kalniņa Skaidras latviešu valodas labad, II Valodnieku pasaule, III Māja un skola, IV Al. Kalniņš Pareizas latviešu valodas un rakstības labad un V Jautājumu vācēlīte.

Sis ir ļoti specifisks valodas izdevums. Jāpriecājas, ka tāds iznāk un ka tas jau piedzīvojis savu 15. numuru. Ievērojams ir tā metiens - 500 eksemplāri. Ja nu visi tie nonāk interesentu rokās, tad jāatzīst, ka mums netrūkst ļaužu, kas vēlas ar savu mātes valodu iepazīties pavisam nopietni. Tā ir patīkama vēsts Latviešu valodas gadā.

Š.

15. numurs iznācis greznajam žurnālam VAGA, kas sniedz ziņas un domas par latviešiem un ko izdod apgāds Vaga. Izdevumu sakārto Viktors Upeslācis. Tā metiens šobrīd 1.200 eksemplāri. Izdevniecība paaugstinājusi abonēšanas maksas: 1 n-rs tagad maksā \$ 5 ASV un \$ 5.50 Kanadā; 3 n-ri \$ 14. ASV un \$ 15 Kanadā.

Redaktoram V. Upeslācim VAGA ir sirdslieta. Viņš daudz rūpējas, lai katrs numurs būtu iespējami daudzpusīgs un dotu lasītājiem izmeklētu lasāmvielu. Tas viņam arī izdodas. Izdevumam ir sava noteikta vieta mūsu žurnālistikā.

Š.

Aicinām interesentus, izdevējus un autorus, kas vēlas, lai viņu izdevumiem un grāmatām būtu pa laikam dažas atzīmes šajā nodaļā, atsūtīt apmaiņas eksemplāru. Lai iepazīstinātu MLB Zīgotāja lasītājus ar Jūsu rakstīšanas stilu, ieteicam atvēlēt redakcijai kādu sava darba fragmentu. Ja vēlaties savu izdevumu plašāku noietu, sludinājaties mūsu izdevumā.

Red.

LATVIEŠI KVEBEKĀ:

KANASUTA.

Braucot pa 59. lielceļu, kas lokas starp bērzu, alkšņu, dzīvības koku un šmaugu egļu apaugušiem klinšu pakalniem, starp Kvebekas provinces raktuvju pilsētiņām Virdžiatāunu un Ruanu-Norandu (Virginiatown, Ruan-Noranda), kādā vietā saskatāms uzraksts - KANASUTA. Šis indiāņu vārds turienes latviešiem labi pazīstams. Vārds Kanasuta vēstī, ka tuvumā atrodas Kanasutas kluba laivu osta - marīna - pie Bertemeta (Berthemet) ezeriņa.

Toreiz, kad latviešu bēgļiem radās pirmās iespējas atstāt Vācijas bēgļu nometnes, daļa latviešu devās uz Kanadu. Šiem pirmajiem iecelotājiem pirmās darba vietas Kanadā bija raktuves pieminētajās pilsētiņās.

Norandā izveidojās samērā spēcīga un aktīva

latviešu kolonija. Latvieši tikās sabiedriskos vakaros, organizēja teātra izrādes, nodibinājās Vietējā DV nodaļa. Viņu vidū bija arī vairāki sportisti, kas izveidoja savu sporta kopu un tikās sporta sacensībās ar netālās Kirklanleikas latviešu sportistiem.

Daļa latviešu samērā drīz centās atstāt Norandu, dodoties uz lielākiem latviešu centriem, galvenokārt, uz Toronto. Tiem, kas bija iekļāvušies vietējos apstākļos, radās vēlēšanās iegūt īpašumā kādu zemes gabalu tuvējo un mežiem apaugušo ezeru krastos. Iespējas bija tiešām viņinošas. Divi akru lielu zemes gabalu varēja dabūt no Kvebekas valdības, maksājot tri \$ 15 gadā. Pēc tam, kad bija uzceltas ēkas, trēto zemi varēja dabūt īpašumā par samērā niecīgu maksu.

Norandas raktuvju dārznieks F. Teigasts samaksāja par savu salu tikai nepilnus 500 dolārus. Viņināja arī lielā zivju bagātība tālajos ezeros. Apkārtējie meži vēl joprojām ir civilizācijas neskarti. Tajos atrodami lāči, vilki, staltais alnis, lūši, t. s., bobkātis (bobcat), bebri un citi dzīvnieki. Mežos melleņu bagātība, un rudeņos redzamas un lasāmas latviešiem labi pazīstamās sēnes - gallenes. Šajos ziemeļu mūža mežos, kuņģos ceļu nav, ir varen resni un simtsgadīgi bērzi.

No Bertemetas ezeriņa laivu ostas pa šauru spraugu starp klintīm iekļūst nākošā, daudz lielākā Deso (Deswax) ezerā, bet no tā pa klintīs izspridzinātu kanāli nokļūst vislielākā ezerā - Daseratā (Daserat). Abi ezeri bagāti ar daudzām salām. Agrāk salas varēja dabūt īpašumā, bet tagad tās atstātas tūrisma vajadzībām. Satiksme ir tikai ar laivām, jo ceļu tur pagaidām vēl nav. Ziemā satiksme notiek ar motorkamanām. Ziemā tur iestājas pārs nedēļu agrāk nekā Toronto apkārtnē, un to raksturo arī vareni bieza sniega kārtas. Ledus ezeros sasniedz ap viena metra biezumu. Un vēl - kad Dienvidontario daļā plaukst pirmās lapas un zied sniegpulkstenīši, Kanasutas apkārtnē ļaudis slēpo un visapkārt dūc sniega kamanas.

Skaistās dabas un vieglo iespēju dēļ iegūt īpašumā savu zemes stūrīti izmantoja tuvumā dzīvojošie latvieši. Bijušais mežsargs Fricis Graubics, Voldemāra Isača ģimene un bijušais lauksaimnieks Artūrs Špore bija pirmie, kas nopirka zemes gabalus Daseratas ezera krastmalē, uzceļot tur ziemā apdzīvojamās mājas. Viņiem sekoja Osvalda Urdziņa ģimene no Toronto, Richarda Gūtmaņa ģimene no Virdžiniataunas; Jānis Lūsis, kuņģam kādu laiku Norandā piederēja restorāns, ieguva īpašumā salu Deso ezermalas tuvumā; Antons Ruskulis. Dārzkopis ferdinants Teigasts arī kļuva pazīstams kā salas īpašnieks. Viens no pēdējiem latviešiem, kas iegādājās īpašumu Daseratas ezera krastos, uzceļot tur staltu, ziemā apdzīvojamu ēku, bija Imminsas Northen'as koledžas mācības spēks - Jānis Zentiņš.

Ikvienam no viņiem ir viena vai divas motorlaivas un motorkamanas. Latviešu laivas parasti rotā divi karodziņi - Latvijas un Kanadas. Pirms pāris gadiem mirušais Fricis Graubics kļuva visā apkārtnē pazīstams kā laivu piestatātņu - steķu būvēšanas speciālists. Būdams vecpuišis, Fricis bieži apciemoja apkārtējos latviešus. Ferdinants - Fredis Teigasts bija vienīgais, kas uzbūvēja savā salā pirti. Pirts viesmīlību izmantoja

bieži ne tikai latvieši, bet arī daži tiem draudzīgie kanadieši, kvebekieši. Tīrais gaiss un ziemas klusums viņa daudzus ierasties tur arī ziemā. Kurināmā netrūkst, bet apgaismošanai tur lieto karbita spožas spuldzes. Ziemā, galvenā kārtā, naktīs dzird vilkus gaudojam, bet meža zvēri parasti izvairās no cilvēkiem. Tikai lāčus viņa vietas, kur novieto atkritumus. Zivju bagātība tagad apsūkusi daudzo makšķerētāju un citu iemeslu dēļ. Pirms 30 gadiem vasarnieki apdzīvoja tikai pirmā un daļēji otrā ezera krastus, bet tagad vasarnieku skaits ir jau ap 150, kaut brīvu vietu vēl ir papildnam.

Pēdējos gados latviešu rosība šo ezera krastos sākusi apsīkt. Jaunā paaudze, kas gūstājusi Norandu, reti tur parādās. Citi - Spore, Graubics miruši. Norandā arī apklususi latviešu sabiedriskā dzīve, jo gaužām mazs palicis tur dzīvojošo latviešu skaits. Tikai nedaudzi no viņiem ir vēl nodarbināti. Mākslinieks Mitris ar sievu vēl strādā vietējā TV raidītājā. Norandā vēl dzīvo Pēteris Vilnis ar sievu Zizeli, skolotājs Arnolds Zāģers ar sievu un diviem bērniņiem, Augusts Reits, F. Teigasts, Tūtiņa atraitne, Milčelsons, Baltmanis, bijušā Latvijas ātrslidotāja Andriksone atraitne Lūcija, Marita Reinke, Johansone ar dēlu Herbertu. Ir vēl kāds cits latvietis, kas, tiekoties ar citiem tautiešiem, cenšas sarunāties angļiski. Kopāju sarīkojumu vairs nav. Palikušie tiekas, turpinot agrāk nodibināto draudzību.

Ž. ZENTIŅŠ.

TĒRVETE:

PA TĒRVETES CEĻU.

Nezinātājam, pavirši paraugoties Tērvetē, liksies, ka te nav nekā neparasta, ne parasta, ne ievērojama. Tikai Tērveti pazīstot, zinām, ka te mīlē, nīst, draudzējās, aprunā, atbalsta, žēlo un sniedz roku, ja tas vajadzīgs.

Kur vēl var redzēt to, ka kaimiņiete steigdzas pie kaimiņa ar zupas bļodiņu, pankūku šķīvi, ievārījuma trauku vai svaigi lasītām avenēm, lai iepriecinātu kaimiņu? Te kaimiņš iet pie kaimiņa, lai apmainītu grāmatas, izkratītu sirdi, pārrunātu ik jautājumu vai paklausītos kā skan mūzika. Bet ne visi kaimiņi ir tik draudzīgi, un dažs ir asākām šķautnēm, kā jau tas dzīvē parasts.

Sogad Tērvete kļuva bagātāka ar divi dziļākām akām: Strenģu ģimenei kalnā vajadzēja ieburties 405 pēdas, lai sasniegtu garšīgu ūdeni; Miežu ģimenei upes krastā pietika ar 260 pēdām. Visdziļākā aka tomēr ir Dr. Antonijai Tiltiņai - 611 pēdas, un nu jau kalpo vairākus gadus ar dzidru, vēsu ūdeni. Bet līdz šim viņas māja ir arī augstākā vietā Tērvetes apmetnē. Kopējais ēku skaits šobrīd pārsniedz 10. Bez neizsīkstošā upes ūdeņa no avotiem vēl atveldzē Grīntālu strautiņš un asprātīgi ierīkotā ūdensapgāde Rupnera sētā, kas plūst bez apstājas.

Paplašinājās arī elektriskais tīkls, bet grūtībām uzdūrās Ginta un Ulža strāvas piegāde, jo radās pārpratumi ar nelielu kaimiņu īpašuma aizkārumu. Stabi saslējušies jau sen, bet gaida spožo vadu, kas elektrisko strāvu nogādātu gaidītās vietās.

Šo vasaru Pērkoņtēvs jau otro reizi nikni nobāries pār Tērveti un pierādījis, ka visi

modernie tehnikas sasniegumi viņam ir tīrais nieks, un atgādinājis tērveticiešiem, ka elektriskā apgāde viegli pārtraucama, ja tikai viņš to vēlas.

Kapu svētki Tērvetei tuvajos Avokas kapos notika 17. jūlija svētdienā un pulcināja ap 30 dalībniekus. Līdz šim šajā kapsētā apglabāti kādi 11 latvieši, vairumā pelnu urnas. Vairāki iegādājušies sev vietas nākotnei. Ceremoniju vadīja māc. E. G. Hūns, Vitolu Andrējam atbalstot ar dziedāšanu.

Pirms kapu svētkiem turpat pelnu urnu apglabāja Viestura Hūna sievai Gladisai.

Bērnu nometne sākās, bija un izbija. Rosību bija bagātīgi. Divi uguns kuri sestdienas vakaros; divi dievkalpojumi, un pārs dienas pirms nometnes beigām bija nometņotāju sveču šu svētbrīdis ar māc. G. Hūna pardomām par gaismu, kā fizisko, tā garīgo. Pēc tam sveču šu gājiens devās pie karogiem un noslēdzās ar draudzības loku. Patīkami bija dzirdēt atklāšanas dienā, ka nometnes vadība esot iecerējusi veikt dažus celtniecības pasākumus.

Dzīves rosības Tērvetē visumā tomēr apsīkušas, panīkušas. Izņēmums šogad ir neparastā dzīvība draudzes ēkā ar jo kuplu mazo bērnu pulku - nākošiem tērveticiešiem. Citu rosību jomā nekā jauna nav, lai gan varētu būt.

Tā vien šķiet, ka draudzes darītāju pulks sarucis. Atlikušie pienākumu par daudz, un līdz ar to labi nesokas. Klīst dažādas baumas par nākotni, un, lai gan baumām nav jāveltī uzmanība, tās rada zināmu nemieru un neskaidrību. Kam tad interesē Tērvete un tās nākotne? Taču ne jau citiem kā tērveticiešiem, kas te dzīvo, kas te jūtās labi un kam šis dabas krāšņais nostūris pie sirds. Bet par nākotni domājot, tie nav "ieskaitīti". Ar tiem nav domu apmaiņas vai kopīgas pārrunas. Kamdēļ? Vai nebūtu laiks to mainīt?

Arī Tērvetes īpašnieku apvienības darbība apsūkusi, un tai nepieciešami jauni spēki, čaklas rokas un kājas. Plašāka pilnsapulce paredzēta oktobra sākumā, jo daļa izklīdusi pasaulē un jāgaida atgriežamies.

AGRUMU PĒTERIS.

AK TU!

Ak tu maitas gabals tādš!... Katru dienu vairāk reizes atspurdza pie Lielmājas puķēm dundurputniņš - angļiski kolibri, humming bird jeb, kā to dzirdēju kādā televīzijas raidījumā "natures most perfect flying machine" - baudīt Tērvetes saimnieces rūpīgi kopto puķu nektaru...

Atbrauca no Montrealas liels dzeltens kaķis, Kaķis vārdā. Ieraudzījis dunduriņu, palēcās, sagrāba, norija kā ogu. Spalvas vien noputēja. Nelīdzēja saimnieces izmisuma kliedziņi, ne Kaķa pelnītais pēriens. Kas vēderā, tas vēderā, ja vien tas vēl tur ir.

Vai tas nav sitams lops?! Nav vairs dunduriņa...

E. RUPNERS.

BRĪVĪBAS CĪŅU ATCERE DZINTAROS.

DV Montrealas nodaļa šā gada 14. augustā, savā lauku īpašumā Dzintaros, rīkoja gadskārtējo brīvības cīņu atceri apvienotu ar diev-

kalpojumu Dzintaru sarīkojumu zālē. To vadīja māc. G. Hūns.

Neskatoties uz slikto laiku un spēcīgām liet-
tus gāzēm bija ieradies labs pulciņš apmeklētā-
ju, lai reizē atzīmētu mūsu slavenā un leģendā-
rā strēlnieku pulkveža Fridricha Brieža 100.
dzimšanas dienu. Pagājuši jau 70 gadi kopš lai-
ka, kad viņš vadīja neaizmirstamās kaujas fron-
tes līnijās.

Piemērotu sprediķi bija izvēlējies māc. G.
Hūns, pieminot mūsu bieži vien nepamatoto aiz-
bildināšanos par nepiedalīšanos nacionāla rakst-
tura sarīkojumos, kā Aizvesto piemīnā, valsts
svētku atcerē un citos. Aizbildinājums skanot -
mana piedalīšanās jau tur nekā nebūtu grozījusi.
Mācītājs norādīja, ka laikā, kad dzimtenē mūsu
tauta pulcējās tūkstošos, lai izteiktu mūsu zemes
okupantiem savu neapmierinātību, mēs, šeit,
brīvajā pasaulē, padodamies vienaldzībai, igno-
rējot mūsu tautas centienus un tās mērķus. Tā-
lāk viņš norādīja, ka tikai patiesība mums palī-
dzēsot sasniegt mērķus. Ejot pa patiesības
ceļiem, kā to darīja mūsu brīvības cīņu dalīb-
nieki, mēs reiz piedzīvosim savas zemes un tau-
tas brīvību.

Sekoja I. Skrastiņa referāts par plkv. Fr.
Briedi. Viņš pieminēja pulkveža bērnību, jaunī-
bas dienas, slavenās kaujas viņa vadībā gan
krievu cara armijas pulkos, tā arī mūsu strēl-
nieku vienībās. Un beidzot - viņa traģisko nā-
vi, ko viņš piedzīvoja Butriku cietumā pie Mas-
kavas, kur viņu nošāva par pretlieliniecisku
darbību.

Referents vēl pieminēja faktu, ka kādreiz,
vēl brīvajā Latvijā, plkv. Pēteris Dardzāns, kas
savā laikā pārņēma Ziemsvētku kauju vadību, kad
plkv. Briedi ievainoja, griezies ar ierosināju-
mu celt plkv. Briedim pieminekli Rīgā pie toreiz-
ējā kara ministra J. Baloža. Uz to Dardzāns sa-
ņēmis pretjautājumu: "Vai tas pulkvedis Briedis
bijis tik liels varonis, ka viņam Rīgā jāceļ
pieminekli?"

Pulkvedi Briedi nošāva 1918. gada 28. augus-
tā. Viņa īstā kapa vieta nav zināma, kaut gan
pulkvedis savā testamentā lūdzis trūdus pārvest
uz Rīgas Brāļu kapiem, lai apglabātu blakus
strēlniekiem. Bez tam viņš lūdzis, lai viņa dē-
lu, kam tēva nāves laikā palika tikai 2 gadi,
audzinātu par latvieti, latviskā garā.

Pulkveža Brieža pēdējie vārdi bijuši: "Če-
kistiem ir vara tikai par manu miesu, ne par
manu garu. Manu cilvēka pārliecību, manu darbu
tie neiznīcinās."

Briedis apcietinājumā pavadīja, apmēram, 5
nedēļas, un šajā laikā izveda dažādus mēģināju-
mus viņu atbrīvot no ieslodzījuma, gan aargu
uzpirkšanu, gan arī ar bruņotu uzbrukumu viņa
pārvietošanas gadījumā, bet nekas neizdevās.
Plkv. Briedi bija nodevis viens no viņa paša
strēlniekiem, kāds kpt. Erdmanis, bet līdzgait-
nieks viņa apcietināšanā bija kāds cits latvie-
tis - Roberts Bauze, kuŗu pašu nošāva 1937. ga-
da tīrīšanās domu biedri - komunisti.

Plkv. Briedis savā pēdējā gājienā nav bijis
salaužams, un viens no viņa pratinātājiem iz-
teicies, ka pulkvedi sargājusi kāda neredzama
roka, kas likusi ierocim izkrist no rokas. Tā
arī savu nāves spriedumu pulkvedis, kaut grūt-
sirdībā, saņēmis ar nicīgu smīnu. Tad augstsir-
dīgi atvadījies no palicējiem un aizgājis dro-
šiem soļiem starp pavadoņiem pretim noliktai
nāvei.

Referātam vēl sekoja inž. G. Jākobsona stās-

tījums par plkv. V. Janumu kā viņa bijušo
kaimiņu.

Nodaļas vanadzēs visus klātesošos, skait-
tā ap 55, pacienāja ar kafiju un maizītēm.

Ap 12 vietējo ezerkalniešu gāja pie diev-
galda, jo viņu lielākā daļa ir jau labi pā-
ri pusmūžam, un baznīcas apmeklēšana Mont-
realā tiem sagādā grūtības.

I. Sk.

MEITENE NO FRANCIJAS LATVIEŠU ĢIMENĒ.

Jūnijā un jūlijā latvietes Ritas Brāzmas
- Pičiči ģimenē, studiju nolūkos, vienu mē-
nesi viesojās kāda 15 gadus veca ģimnazijas
skolniece no Francijas. Viesošanās pamatdo-
ma bija paplašināt un vairāk apgūt angļu
valodas zināšanas, kā arī vispār iepazīties
ar dzīvi Kanadā.

Skolniece ārpus Francijas ceļoja pirmo
reizi. Viss bija izkārtots ar Skolu valdes
starpniecību un tās izrīcībā. Ciemojoties
franču meitene dzīvoja kopā ar Ritas divām,
jaunākām meitām. Ciemiņam bija izdevība ne
tikai redzēt Otavu, Toronto, Niagāru, bet
arī Ņujorku un citas vietas ASV un Kanadā,
kā arī piedalīties latviešu Jāpos un citos
sarīkojumos.

Ar savu "atvaļinājumu" viesība bija ļoti
apmierināta un iepriecināta. Mājās devās ar
manāmi papildinātu angļu valodas zināšanu
pūru.

AGRUMU PĒTERIS.

KĀ CENTRS PULSĒ?

17. augusta CENTRA valdes sēdē gaŗas pār-
runas bija par dažādiem kursiem un to sarī-
košanu. Tās ieilga. Interesentu un i kursu
vadītāju trūkuma dēļ līdz šim nav izdevies
sevišķus kursus noorganizēt. CENTRĀ iegādā-
to un novietoto kompjuŗteru ļaudis lieto maz.
Nolēma, ja būs atsaucība, rīkos kursus komp-
jūŗtera lietošanai. Tuvāka informācija pieeja-
ma, zvanot Jānim Tēraudam, tel. 631-5937.

Lielās virtuves krāsnis nolietojušās.
Valde nolēma iegādāties jaunas. Par to rū-
pēsies Marta Ērgle un Jānis Tērauds.

Piecu gadu CENTRA pastāvēšanas svētkus
valde rīkos 17. septembrī, plkst. 17:00. Ie-
ejas maksa \$ 20 no personas; pensionāriem un
studentiem \$ 15. Tajā ieskaitīts koncerts un
vakariņas. Koncertā piedalīsies dziedātāji
Ariāna Liepiņa un Viesturs Brauns, abi no
Toronto. Būs arī pilna bufete un deju mūzi-
ka.

Interesants sarīkojums būs svētdien 11.
septembrī, plkst. 15:30, Centrā. Tajā izrā-
dīs video lenti (ilgst 2 stundas) par Lat-
vijas karoga rehabilitēšanu, kas šā gada 16.
jūlijā notika Meŗa parkā, Rīgā. Tajā redzams
un dzirdams montrealietis Kārlis Freibergs.

Pārrunāja arī 18. novembra svinēšanu.
Nākošā sēde notiks 14. septembrī, plkst.
19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

PENSIONĀRI.

60 pensionāri, dažus viesus ieskaitot, pie-
dalījās Tērvetes izbraukumā 6. un 7. augus-
tā. Caklākie, ar saimniecības vadītāju Lili-
ju Rudzāti un palīdzēm - dāmu komiteju - ie-
radās jau agrā rīta stundā, lai mestos darbā

draudzes mājas pagraba zālē un ar kafiju sagaidītu atbraucējus no Montrealas un tērvetiešus.

Laika apstākļi bija kā pati dzīve - brīžam lija, brīžam smaidīja saule, brīžam bija grūti pateikt kas. Tas nevienu netraucēja, ja neskaita tos nedaudzos, kas labāk palika siltā mājā.

Ciemošanās rosījās visur. Dažs izlaida līkumu tuvējos laukos un priecājās par gaidāmo bagātīgo mežābolu ražu. Jau laikus pildījās skaistiem galdiem sakārtotā pagraba telpa, lai baudītu Līlijas sagatavotās siltās pusdienas. Sveicām augstā dzimušos ar "Daudz baltu dienu". Vienai "meitenei" sanāca apaļi gadi. Sa-skandinājām vīna glāzes un vēlējām laimes. Kafiju, tortes un cepumus baudījām vēlāk.

Pasēdējām, patērzējām. Kopīga dziedāšana iznāca pamaz.

Atkal ciemošanās, iepazīšanās ar Tērvetē dzīvojošiem, bet, kā vienmēr, laika nepietika visu apciemot, visu apskatīt un visu redzēt.

Lai gan sākuma doma bija palikt pa nakti Tērvetē un tikai otrā dienā doties mājup, tad tomēr vairums neuzdrošinājās nakti pavadīt lauku klusumā un devās atpakaļ pilsētas mūros, bet ar priecīgu patiku par skaisto pārmaiņu.

Zēl, ka neviens no Ezerkalniem un Braunsburgas šoreiz nebija atradis ceļu uz Tērveti.

AGRUMU PĒTERIS.

RIBENTROPA - MOLOTOVA PAKTA ATCERE.

Montrealā to rīkoja īpaša Melnās lentes komiteja, kurā darbojas Baltijas valstu un citu komunistu apspieto tautu pārstāvji, 23. augusta pēcpusdienā. Par notikumu vietējā presē un televīzijā nekādu ziņu nemanījām. Turpretim par šī notikuma atceres saietiem Igaunijā, Latvijā un Lietuvā šejienes Gazettē bija 2 sleju plašs raksts ar virsrakstu - "150,000 protest pact that allowed Soviets to absorb 3 countries". Zīņojumā minēts, ka visvairāk dalībnieku - pāri par 100,000 bijuši Viļņā, vairāk kā 40,000 Rīgā un Tallinā ap 8,000.

Citos zīņojumos lasām, ka Padomju Savienība šo pakta mēģina attaisnot kā "laika pirkumu", lai aizkavētu Hitlera armiju iebrukumu. Padomju iestādes pat palaidušas ziņu, ka nolīguma kopija esot pazudusi, neesot atrodama. Tomēr tā pilnu tekstu pirms pāris nedēļām iespieda okupētajā Igaunijā. Augusta otrā pusē to publicējis jaunatnes laikraksts okupētajā Latvijā. Tā nu pakta saturs nedz Igaunijā, nedz Latvijā vairs nav noslēpums.

Slepenais nolīgums ir spēcīgs ierocis mūsu rokās. To tagad droši un atjautīgi izmanto mūsu tautas brāļi un māsas okupētajā dzimtenē. Varētu jautāt, vai mēs pietiekami atbalstam viņu varonīgo stāju, paši izvairoties no piedalīšanās kuplākā skaitā Melnās lentes dienas sarīkojumā? Varētu pieņemt, ka, ja demonstrācijā būtu bijuši tūkstoši, par to būtu ziņojusi vietējā ziņu mēdija.

Dažkārt ļoti sūdzamies par to, ka par mūsu politiskām izdarībām vietējā presē neko neraksta un televīzija neziņo. Kāpēc gan būtu jāraksta, ja paši esam kūtri? Kopš politisko aktivitāšu pieaugšanas okupētajās Baltijas valstīs, ziņas par šiem notikumiem vietējā presē un televīzijā bijušas nemitīgas un plašas.

Kādā citā rakstā Gazettē, kam blakus pievienots nolīguma parakstītāju foto uzņēmums, Staļinu ieskaitot, - "Gorbachev allows Baltic republics a longer leash", ko rakstījis B. Kel-

lers un kas pārņemts no Ņujorkas Times, sīki iztirzāta politiskā situācija Baltijas valstīs. V. Safairs (W. Safire), kas arī raksta pieminētā Ņujorkas laikrakstā, rakstā "Gorbachev risks giving East Bloc 'breathing room' arīdzan pieskaņas Baltijas jautājumam:

"Tā ieturēts protests, ko parāda okupētie Čehi, sastopas ar disciplinētu atturību, kamēr neizdibināmie un dziļi nacionālie poļi saņem policijas kūju sitienus un tos arestē.

Tā kā Maskava ir pārliecināta, ka igauņi, lietuvji un latvieši ir jau neatgriežami integrēti Padomju Savienībā (un tāpēc ka Maskava vēlas savu Eiropas Honkongu, lai tirgotos Eiropas Kopējā Tirgū pēc 1992. gada) "pārkrievinātām" Baltijas valstīm piesola vairāk autonomijas."

Viņš tālāk apskata ukraiņu jautājumu un iesaka, ka Savienotajām Valstīm nepieciešama priekšlaicīga programma kā rīkoties ar tik ļoti mainīgiem apstākļiem Padomju Savienībā. Brīvās pasaules interesēs taču esot brīvības paplašināšana nevis pastāvošā pieņemšana.

Kā redzam, kad padomju impērija atrodas jaunās briesmās un sāk pamazām drupt, šejienes prese ir ieinteresēta.

Skīet, ir pienācis laiks, ka mēs savu atbalstu parādam ne tikai vārdos, bet arī darbos. Tad arī par mums rakstīs, un mums būs savs svars.

Un arī mēs neesam sagatavoti, arī mums trūkst savas programmas kā rīkoties tik strauji mainīgos apstākļos. Un turklāt mums trūkst cilvēku, kas gatavi ziedot savu laiku, lai šai problēmai ķertos tieši "pie ragiem".

Varbūt gaidāmās LNAK padomes vēlēšanas šē varētu būt labs forums, bet... kaut gan pagājuši vairāki mēneši, kopš ievēlējam jaunu apvienības vadību, ziņu tikpat kā nav, ko tā iecerējusi darīt! Tā kā būtu pēdējais laiks.

M. P.

AICINĀJUMS.

MLB Zīņotāja redakcijā un saimniecībā ir daži jauni apstākļi, kādēļ ir nepieciešami vairāki tīri tehniskas dabas pārkārtojumi, lai atvieglinātu darba slodzi, bet reizē lai varētu paveikt vairāk. Tas nozīmē, ka nepieciešama lasītāju un līdzstrādnieku palīdzība.

Līdzstrādnieki redakcijai var daudz palīdzēt iesūtot ziņas un manuskriptus regulārāk un cik ātri vien iespējams, lai varam katra atsevišķa numura sakārtošanu un iespiešanu pakārtot jau mēneša vidū un lai viss fiziskais darbs nebūtu jāpaveic pēdējā brīdī, dažānu dienu laikā (Lūdzam ievērot, ka vēstules gan no ASV, gan Kanadas pastā iet no 7 - 10 dienas!) Lūdzam izpalīdzēt!

Pieaug arī izdevumi saimniecībā. Tā kā mūsu izdevums ir bezpeļņas pasākums, ir vairāk kā svarīgi, ka abonementi savas saistības nokārto laicīgi. Atgādinājumu sūtīšana prasa laiku un darba spēku, kuŗa mums ir maz. Tādēļ lūdzam nekavēties ar samaksu. Ja esiet neskaiderībā, cik Jums un kad jāmaksā, sazināties ar administrātoru A. Porieti-Bedard (tel. 514-697-6624). Viņa Jums labprāt izpalīdzēs. Turpiniet ziedot tehnisko izdevumu un mašīnu iegādes vajadzībām. Tas daudz palīdzēs, un redakcija par šādu atsaucību būs vairāk kā pateicīga.

Nāciet talkā, lai darbs varētu turpinā-

ties regulāri un bez liekiem sarežģījumiem. Zinot Jūsu, līdzstrādnieku un lasītāju, līdzšinējo atsaucību, esam pārliecināti, ka neliegsit to tagad un arī nākotnē. Par to Jums jau tagad iepriekšējs paldies!

REDAKCIJA.

DAŽĀDAS ZIŅAS:

o Agrākais LNAK valdes priekšsēdis Tālvāldis Kronbergs ievēlēts par Kanadas Etnokulturālās Padomes pārvaldes (Executive) direktoru, ziņo tās (Canadian Ethnocultural Council) biļetena **ETNO KANADA** (Ethno Canada) vasaras numurs. Ievēlēšana notikusi padomes gada sanāksmē šā gada 29. maijā, Otavā. Padomē sastāv dažādas etnisko vienību federācijas (35), ieskaitot LNAK. To vadītāji ir šīs padomes "Board of Presidents" locekļi. Pēdējā T. Kronbergu tagad aizstāj jaunais LNAK valdes priekšsēdis Dr. Guntis Silipš.

Minētā biļetenā ievietota grupas fotogrāfija no Tautas Mākslas konferences, kas šā gada marta sākumā notika Vinipegā. Tajā redzams latviešu delegāts Mārtiņš Stauvers. R.

o Montrealas angļu valodas laikraksts The Gazette savā 5. augusta numura Lasītāju balsīs ievietoja Alberta Caunes vēstuli, kurā viņš kritizē Pekistu partijas vadītāja Žaka Parizo (Jaques Parizeau) nostāju divvalodu jautājumā.

Latviešu vai baltiešu lasītāju vēstules laikrakstā pēdējā laikā parādījušās reti. Jāpriecājas, ka mūsu saimē ir šādi vēstulju rakstītāji. Kā redzams, interesantus ieskatus redakcija publicē labprāt.

Vēlam A. Caunem vēstulju rakstīšanu un iesūtīšanu Gazetei turpināt. R.

o Ev.-lut. Trīsvienības draudzes gadskārtējais RUDENS BAZĀRS šogad notiks 15. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu Centra sarīkojumu zālēs, 3955 Provost ielā. Būs visas parastās izdarības - loterija, laba pašēšana, mūzika, dancošana un viss kas cits, kas bazārā nepieciešams. DZ.

o Māc. Gunārs Hūns kristījis Jāni VITOLU, Andrēja un Dainas dēlu, un Marku, Arthur Vili TOMSONU, Dzintara un Margretas dēlu. DZ.

Svētdien, 11. septembrī, plkst. 15:30,

CENTRĀ, 3955 Provosta ielā,

notiks

VIDEO IZRĀDE

(apmēram, 2 stundas)

par Vides Aizsardzības Kluba rīkoto sarkanbaltsarkanā karoga rehabilitācijas sapulci Meža parkā, Rīgā, 1988. g. 16. jūlijā.

IEEJA: pret ziedojumiem par labu Helsinki 86.

Aicinām apmeklēt

CENTRS.

Dāviniet MLB Zīpotāja abonementu saviem tuviniekiem un paziņām!

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS

r ī k o
savus piecu gadu

PASTĀVĒŠANAS SVĒTKUS

sestdien, 1988. gada 17. septembrī,
plkst. 17:00, Centrā, 3955 Provosta
ielā.

Priekšnesumos uzstāsies pazīstamie Toronto dziedātāji Ariana LIEPIŅA, soprāns, un Viesturs BRANTS, tenors.

Pilna bufete un deju mūzika.

IEEJA: \$ 20.00.
Pensionāriem un studentiem -
\$ 15.00.

Ieejas cenā ieskaitīts koncerts un vakariņas.

Galdiņi rezervējami:

pie Jāņa Bilinska, tel. 681-3966.

Ikviena mīļi gaidīts.

Uz redzēšanos CENTRĀ!

RĪKOTĀJI.

PĀRMAIŅAS LATVIEŠU SKOLĀ.

No Latviešu skolas Montrealā pārziņa amata pēc ilgu gadu kalpošanas atlūdzies Imants Steprāns. Viņa vietā skolas vadība par jauno pārzini izraudzījusi Ināru Gailei, 4519 Oxford Avenue, Montreal, Québec, H4A 2Y9, tel. 514-481-3923.

Skola jauno 1988./9. mācības gadu uzsāks sestdien, 24. septembrī, plkst. 9:30, Latviešu Centrā. Mācības ilgs 3 stundas.

Iepriekšējos mācības gadus mācības notika piektdienas vakaros. Izmēģinājuma kārtā mācības sestdienās paredzētas līdz māc. gada I pusgada beigām decembrī. Ja jauno kārtību atradīs par pieņemamu, to turpinās arī otrajā pusgadā.

Jauni skolnieki visām mācību grupām, MML (Mēs mācāmies latviski) ieskaitot, piesakāmi skolas pārzinei I. Gailei, tel. 481-3223.

SKOLAS VADĪBA.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES

69 GADU JUBILEJU

atzīmēsīm šī gada 18. septembrī, plkst. 16:00, Latviešu Centra telpās, 3955 Provosta ielā.

Akadēmiskā saime un visi Montrealas tautieši laipni aicināti pagodināt šo sarīkojumu ar savu klātieni.

Ieeja: pret ziedojumiem.

Rīkotāji: Studentu un studenšu korporāciju kopas Montrealā.

PATEICĪBA.

Negaidīti mani 29. jūlijā piemeklēja mazāka veida sirds trieka, no kuŗas esmu tagad pamazām atkopies. Šis veselības negadījums nozīmēja, ka daudziem izpalīgiem bija jānobeidz MLB Ziņotāja augusta numura sagatavošana un izsūtīšana. Arī šim - septembra numuram bija vajadzīga citu darbinieku palīdzība.

Izsaku sirsnīgu paldies Birutai Ozoliņai par daudzu matricu uzrakstīšanu, Elgai Čops par korrektūras lasīšanu, Ilgai Štauverei un Veltai Ozolai par drukas darbu veikšanu un itin visiem pārējiem redakcijas darbiniekiem un izpalīgiem par paveikto darbu negaidītā brīdī.

Paldies Ev.-lut. Trīsvienības draudzes Dāmu komitejai un māc. G. Hūnam, Montrealas Latviešu Biedrības valdei un MLB Ziņotāja redakcijas darbinieku saimei.

Tāpat paldies itin visiem, kas mani atcerējies slimnīcā un atveseļoties mājās. Paldies par grāmatu un citām veltēm, paldies par ziediem, vēstulēm un laba vēlējumiem.

Lietas iet uz labo pusi. Darbi gan vairāk jāsadala un jāatvieglina, lai tā pamazinātu fizisko, kā arī garīgo slodzi. Pateicoties Jūsu sirsnīgajai atsaucībai, darbs var turpināties un turpināsies. Par to taču nav šaubu.

Sirsnīgā pateicībā,

Jūsu
M. Štauers,
redaktors.

TĒRVEĒ

pārdodama mēbelēta vasaras MĀJIŅA upes malā.

Zvanīt vakaros. Tel. 613-596-1018.

I. T.

TURPMĀKIE SARĪKOJUMI:

MLB ZIŅAS: Rietumvācijā darbojas 35 dziedātāju kamerkoris DŪDAS, veiksmīgā diriģenta un komponista Marka Opeskina vadībā. Kamerkoris oktobra otrā pusē dodas uz Ameriku un sniegs arī koncertu Montrealā. Koncerta programmā paredzētas divi kantātes: Lūcijas Garūtas "Dievs, Tava zeme deg!" un Marka Opeskina "Jūŗa". Abas kamerkoŗa DŪDAS atskaņojumos Eiropā izpelnījušās klausītāju atzinību. Tā kā koncertam nepieciešams ērģeļu pavadījums, tam jānotiek baznīcā. Tā kā ciemiņu grupa ir 38 dalībnieku liela, vajadzīgi laipni to uzņēmj. Ceram, ka tādu netrūks. Lūdzam pieteikties, zvanot 457-9832!

22. oktobrī, plkst. 16:00, Trinity Memorial anglikāņu baznīcā, Serbrukas ielā, Eiropas kamerkoŗa Dūdas KONCERTS. Plašākas ziņas un paziņojums nākamajā MLB Ziņotāja numurā.

29. oktobrī, plkst. 10:00, Latviešu Centrā, MLB gadskārtējais MAJAS CEPUMU UN GARDUMU UN DAŽĀDU PRIEKSMETU TIRDZIŅŠ.

Pieteikšanās un plašāka informācija pie:

Elgas Čops - tel. 684-2522
Gitas Lukstiņas - tel. 685-2218
Margas Lūses - tel. 488-7615
Veltas Ozolas - tel. 626+3501
Dagmāras Ziediņas - tel. 694-2817
Plašāka informācija un paziņojums nākamreiz.

3. decembrī, Latviešu Centrā, rakstnieka Kārļa ZVEJNIEKA viesošanās Montrealā. Viņš dzīvo Floridā.

Plašākas ziņas par šo notikumu turpmākajā MLB Ziņotāja numuros.

Šī gada MLB ZIŅOTĀJA numurā atkal publicēsim KOPEJO ZIEMSVĒTKU un JAUNGADA APSVEIKUMU, kā to esam darījuši iepriekšējos gadus. Šis pasākums ir ieguvis ievērojamu atsaucību.

Automātiski pieņemam, ka visi iepriekšējā gada sveiciens dalībnieki vēlēties tajā piedalīties arī šogad. Tas ērtības labad un lai taupītu laiku. Ja nu nevēlaties sveicienā piedalīties, lūdzam to redakcijai paziņot.

Šajā kopējā sveicienā var piedalīties visi lasītāji un jeb kuŗš cits, kas to vēlas, gan tuvumā, gan tālumā.

Piedalīšanās ir pašnoteiktu ziedojumu.

Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda un adresējami: 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2. Sveicienam var pieteikties arī pa telefonu, zvanot 514-457-9832. Protams, atsevišķus sveicienus var nodot arī organizācijas un uzņēmumi.

Jūsu piedalīšanās kopējā sveicienā gaidīta. Izmantojiet izdevību. Par to jums jau tagad iepriekšējs paldies!

Jāpiezīmē, ka šī piedalīšanās nav atpirkšanās no apsveikuma kartiņu sūtīšanas draugiem, radiem un paziņām.

MLB Ziņotāja tehnisko izdevumu segšanai šā gada augusta mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Jānis Preimanis, Vinipegā, Manitobā, \$ 2.50, Ieva Bolšteina, Geitesburgā, ASV, \$ 3.62, Alfrēds Vanags, Pikeringā, Ontario, \$ 25.00, Valters Zirņītis, Grand Rapids, Mičigenā, ASV, \$ 11.80, V. Rūtena, Džamaikā, NY, ASV, \$ 5.42, Jānis Vaskis, Klīvlendē, OH, ASV, \$ 18.00, Arvīds Erglis \$ 10.00, prāv. A. Golidovskis, Klīvlendē, OH, ASV, \$ 12.50.

Šajā mēnesī no 8 lasītājiem kopā \$ 87.84. 1988./9. darbības gadā no 52 lasītājiem pavisam kopā \$ 847.28.

Spiestuveš mašīnu iegādei \$ 20.00 ziedojis Zigmunds Šlosmanis.

Abās kategorijās darbības gadā no 57 lasītājiem pavisam kopā \$ 927.28.

MLB mērķu sekmēšanai \$ 32.50 ziedojis Z. Šlosmanis.

Visiem mūsu darba atbalstītājiem vissirsnīgākais paldies!

Laipni lūdzam MLB biedrus un MLB Ziņotāja lasītājus nokārtot savus maksājumus. Iepriekšējs paldies par Jūsu atsaucību.

Ļoti cenšamies mazināt drukas kļūdas mūsu izdevumā, bet pilnīgi no tām izbēgt nevaram, nedz iespējam visas tās izziņot nākamajos numuros.

Augusta numurā A. Purva vēstulē (22. lpp.) divreiz nepareizi minēts Imanta Cepiŗa vārds (rakstīts Ceplītis). Lūdzam atvainot, ka tas tā noticis.

Red.

So MLB Ziņotāja numuru izsūtām 2. septembrī.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS:

Biežāk lietoto telpu adreses:

Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev. - lut. dievkalpojumi, - 4345 Marcell Ave.
 Ev. - lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
 Latviešu Sabiedriskais Centrs, 3955 Provost ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

8. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
11. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
11. septembrī, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, 2 stundu VIDEO IZRĀDE par Vides Aizsardzības Kluba rīkoto sarkanbaltsarkanā karoga rehabilitāciju Meža parkā, Rīgā (Skatiet Īpašu paziņojumu 27. lpp.!).
14. septembrī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Centra valdes sēde.
17. septembrī, plkst. 17:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra 5 gadu pastāvēšanas SVĒTKI (Skatiet Īpašu paziņojumu 27. lpp.!).
18. septembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelē, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
18. septembrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
18. septembrī, plkst. 16:00, Latviešu Centrā, Studentu un studenšu korporāciju kopas Montrealā LATVIJAS UNIVERSITĀTES 69 GADU JUBILEJA, Runu teiks Dr. Aivars Staško no Otavas (Skatiet paziņojumu 27. lpp.!).
20. septembrī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Piedalīties lūgti visu dalībnieču pārstāvji.
22. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
24. septembrī, plkst. 9:30, Latviešu Centrā, Latviešu skola Montrealā uzsāk savu 1988./9. mācības gadu (Skatiet rakstu 27. lpp.!).
25. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
2. oktobrī, plkst. 11:00, Tērvetē, Montrealas ev.-lut. draudzes Plaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc dievkalpojuma svētku mielasts.
2. oktobrī, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Plaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.
6. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
15. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes gadskārtējais rudens BAZĀRS (Skatiet dažādās ziņas 27. lpp.!).
16. oktobrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
20. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
22. oktobrī, plkst. 16:00, Trinity Memorial anglikāņu baznīcā, Šerbrukas ielā, Eiropas latviešu kamerkoša DŪDAS koncerts. Plašāks paziņojums nākamajā MLB Zinotāja numurā.
23. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
29. oktobrī, plkst. 10:00, Latviešu Centrā, gadskārtējais MLB Mājas cepumu un gardumu, un dažādu priekšmetu TIRDZIŅŠ.
30. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Reformācijas svētku dievkalpojums.
20. novembrī, plkst. , Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības darbu skate. Pensionāri lūgti pieteikt darbus!
20. novembrī, plkst. 14:00, St. André Hubert Fournet katoļu baznīcā, 4360 Broadway ielā, Lašīnā, apvienotais Valsts svētku dievkalpojums, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes izkārtojumā.
 plkst. 16:00, Latviešu Centrā, LATVIJAS DIENAS AKTS.
26. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu rīkots gadskārtējais ZIEMSVĒTKU TIRDZIŅŠ.

PCB BRIESMAS.

Nelaime bieži nav tālu jāmeklē un parasti nāk negaidīta. Ja nesen pasaulē lielu traci, kas vēl nav norimis, sacēla Černobilas atomspēkstacijas eksplozija un ugunsgrēks, 23. augusta ugunsgrēks PCB ķīmikāliju novietnē St. Bazilā, Kvebekā, radījis līdzīgu, ja vēl ne lielāku, satraukumu.

Lai gan šoreiz nav dzīvības zaudējumu, draudi veselībai pastāv. Ap 3.500 kvebekiešu nu jau vairāk kā 10 dienas nevar dzīvot savos īpašumos, no kuriem tie evakuēti. Nav vēl pat īsti skaidrs, kad viņi tajos varēs atgriezties. Apkārtējām lauksaimniecībām un dārziem uzlikta karantīna. Nedrīkst ievākt ražu un to lietot. Vides piesārpošanas apmēri nav zināmi, jo visas pārbaudes prasa laiku un ir dārgas.

Satraukums iedzīvotājos ir liels. Negadījums ieguvis sevišķi plašu preses uzmanību. Cietēji apsver dažādas prasības. Nottiek politiskas debates, kuņas, jāpieņem, turpināsies ilgu laiku. Jācer, ka tās dos situācijas uzlabojumus.

I.

Veselības jautājumi arvien vairāk nodarbina cilvēku prātus. Tīrs un dzidrs, no chlora atbrīvots, pilsētas ūdens (tūdaļ lietojams), pieejams, pievienot ūdens krānam virtuvē **I p a š u**

oglekļa un sidraba

ŪDENS FILTRU.

- Pieejami pieci dažādi ūdens filtri.
- Iespējama šo filtru tālāk tirgošana.

Plašāka informācija un pasūtījumi:

ILGA ENTERPRISES
c/o Ilga Štauvere,
291 Lorraine Dr.,
Baie d'Urfé, Qué.,
tel. 514-457-9832.

Nekavējaties! Izmantojiet izdevību!

COLLINS CLARKE

MACGILLIVRAY
WHITE

FLOWERS
by
Flowerman

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

By appointment

(pēc vienošanās)

NORBERT KAZDAN, M. D.

Runā latviski.

WESTMOUNT MEDICAL
BUILDING,

Suite 650,

5025 Sherbrooke St.
West,
Montrealā.

Tālrunis 514-486-4300

N. K.

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtu abonementa samaksu (\$22.50 vai 17,50 sk. likmes!) par _____ gadu/iem \$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$5.-, citos kontinentos - \$12.- \$ _____
Ziedoju izdevumu tehnisko izdevumu segšanai \$ _____
Ziedoju spiestuves mašīnu iegādei \$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīņotāja numurus: _____ à \$ 2.- \$ _____
Dāvinu MLB Zīņotāju \$ _____
Iesakū nosūtīt paraugburtnīcas \$ _____
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.- \$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-) \$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-) \$ _____
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai \$ _____

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Makeitāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

1988. IX 1.350 e

MLB ZIŅOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaurers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. EKSPEDICIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Viņa Kajaks, Austra Konovalova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štauvere un vēl daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kaņā invalīdiem - \$ 17.50 gadā; gaisa pasta piemaksu uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-. Atsevišķas agrākās burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. Lappušu maksa: 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīķeju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējams arī foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tūkošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumu publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsāt. Raksti un ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY SEPTEMBER 1988 SEPTEMBRE MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

DOMU TALKA

ALTERNATIVES

(Think Tank)

Talciniekus lūdzam rakstīt -

T. T. ALTERNATIVES,

P. O. Box 998

Hamilton, Ont.

L8N 3R1

TTA